

Mesaj

de felicitare cu ocazia jubileului de 50 de ani de la fondarea Camerei Naționale a Cărții

Artur Cozma
Ministrul culturii și turismului

Aniversarea a 50 de ani de la fondarea Camerei Naționale a Cărții îmi oferă prilejul de a felicita această instituție care are un loc aparte în cultura țării noastre.

Camera Națională a Cărții, depozitară a fondului național de documente, adunate și rânduite după criterii științifice de generații succesive de specialiști, este o instituție de interes național, care a pus începutul înregistrării și evidenței de stat a producției editoriale, reprezentând factorul cel mai important în procesul de organizare și transmitere a informației devenită în lumea contemporană cel mai valoros produs.

Evoluția acestei instituții a confirmat funcționalitatea și unitatea în sistemul editorial, în domeniul catalogării și clasificării publicațiilor și în procesul bibliografic național.

Publicațiile care le elaborează - "Bibliografia Națională a Moldovei", "Seriale", "Cărțile Moldovei",

serviciile care le oferă și informația pe care o difuzează Camera Națională a Cărții bibliotecilor, servesc acestora drept suport la constituirea bazelor de date, alcătuirea cataloagelor de bibliotecă, la elaborarea bibliografiilor selective.

Fiind membru a patru organisme internaționale: Agenția Internațională ISBN (Număr Internațional Standard al Cărții), ISMN (Număr Internațional Standard pentru Muzică), ISSN (Număr Internațional Standard al Serialelor), Index Translationum (secția traduceri pe lângă UNESCO), Camera Națională a Cărții este unica instituție din Moldova care acoperă funcțional și organizatoric aceste atribuții.

Cu ocazia acestei sărbători, adresez întregului colectiv al Camerei Naționale a Cărții cuvinte de prețuire și respect, urări de sănătate și cât mai multe împliniri în nobila sa misiune culturală.

Imnul Camerei Naționale a Cărții

Valentina Chitoroagă

Ai fost fondată în anul ' 57,
Pentru a păstra a Moldovei memorie,
Ai reușit să te afirmi cu dreptate,
Mai mult decât, ai devenit a slovei glorie!

*Ești importantă, utilă în țară,
Cameră a Cărții Naționale!*

Recepționezi, conservezi de toate:
Ziar, revistă, cd-rom și carte,
Apoi înregistrate, le dai cale –
În statistica și bibliografia națională.

*Devii tot mai importantă-n țară,
Cameră a Cărții Naționale!*

Acorzi, tu, coduri unice, menite:
ISBN, ISSN și CZU,
Fără de care cele tipărite,
Ar rătăci mereu în labirinturi!

*Tot mai falnică devii în țară,
Cameră a Cărții Naționale!*

Mai eliberezi și certificate:
A importului de carte, serial,
Responsabilă, tratezi cu pietate
Obiectul Depozitului Legal.

*Ești importantă, utilă în țară,
Cameră a Cărții Naționale!*

Așa s-o ții: într-o ascensiune,
Fiindcă CNC e însăși națiunea,
Acum și peste veac: fără dimensiune,
Tot ce s-a scris, nu moare, nu apune!

*Ești importantă-n țară,
Cameră a Cărții Naționale!*

Jumătate de secol de slujire cărții

Valentina Chitoroagă
director general, Camera Națională
a Cărții din Republica Moldova

Agențiile naționale bibliografice au o sarcină prioritară – evidența și păstrarea tuturor aparițiilor editoriale tipărite și imprimate în țara dată. La apariții editoriale se referă: cărți, reviste, ziare, publicații de muzică tipărită, artă, placarde, ilustrate, CD-uri și multe altele. În multe țări există Legea sistemului Depozitului Legal, care reglementează păstrarea acestor documente în centre specializate (Agenția Bibliografică Națională) pentru posteritate.

În Republica Moldova, funcțiile analogice, aprofundate și lărgite, sunt exercitate de către Camera Națională a Cărții (CNC) – Centrul bibliografiei naționale și statisticii producției editoriale, centru care timp de 50 de ani (mai exact, din iunie 1957) este responsabil față de Guvernul RM și de întreaga comunitate, pentru evidența exhaustivă și operativă a producției editoriale scoase pe teritoriul țării.

Etapele dezvoltării CNC

În activitatea CNC pot fi evidențiate câteva etape, acestea fiind determinate de specificul mediului social, economic, informațional, funcțional:

- iunie 1957 – decembrie 1957 – constituirea Camerei Cărții, trasarea obiectivelor, începutul achiziționării Depozitului Legal;
- ianuarie 1958-1963 – fundamentarea bibliografiei naționale curente, apariția: “Cronicii presei”, “Cronicii articolelor de revistă”, “Cronicii articolelor de gazetă”, “Cronica recenziilor”, cumularea cronicilor într-o formulă nouă “Cronica presei RSS Moldovenești”;
- 1963 – atribuirea titlaturii “Camera de Stat a Cărții din RSSM”, trecerea în structura Comitetului de Stat al RSSM pentru Presă, includerea CNC în sistemul editorial;
- 1965 – începerea catalogării centralizate pentru sistemul biblioteconomic, elaborarea fișelor de catalog adnotate la cărți, articole din reviste și ziare;
- 1973 – includerea în “Cronica presei RSS Moldovenești” a noii informații “Cronica pu-

blicațiilor de artă”; “Cronica publicațiilor de muzică”, “Materiale bibliografice ale Moldovei”;

- 1974 – fundamentarea bibliografiei naționale retrospective, apariția primelor 2 volume a corpului de bibliografii, anii 1924-1974;
- 1993 – reorganizarea instituției în “Camera Națională a Cărții din Republica Moldova”, fondarea în cadrul CNC a Agenției Naționale ISBN;
- 1997-2007 – începutul informatizării CNC, modificarea “Cronicii presei” în “Bibliografia națională a Moldovei”, apariția fasciculei anuale “Seriale”, realizarea CIP-ului, fondarea în cadrul CNC a Centrului Național ISSN, atribuirea funcției de certificare a producției editoriale importate în țară.

CNC – centru statistic al producției editoriale naționale

După cum am specificat mai sus, una dintre funcțiile principale ale CNC ține de evidența statistică a producției editoriale naționale. Evidența statistică se efectuează în baza exemplarului de Depozit Legal (depozit legal – DL), recepționat de CNC în conformitate cu art. 18 al *Legii cu privire la activitatea editorială*, oferind următoarele informații cantitative privind fluxul editorial: număr exemplare și titluri, tiraj, editor, limba documentelor, textul originalului etc. Anual CNC înregistrează circa 8500 exemplare de documente în format tradițional și electronic, plenitudinea recepționării DL constituind 98%.

Depozitul Legal este sursa principală a elaborării bibliografiei naționale și a băncilor de date respective, iar evidența statistică în comparație cu criteriile internaționale asigură mult mai exhaustiv și precis indicatorii (după domenii, destinație, tiraj, periodicitate, limbă etc.). În așa mod, această informație este cea mai sigură sursă pentru instituțiile oficiale, publice și alte categorii de beneficiari.

După recepționare, CNC repartizează DL bibliotecilor mari deținătoare de depozit legal, reținând câte un exemplar a fiecărei publicații pentru înregistrare, care ulterior se depozitează în Arhiva DL a CNC.

Depozitul Legal, recepționat de către CNC, este supus diverselor procese (înregistrare, bibliografiere și altele), constituind în același timp suportul analizelor și sintezelor statistice editoriale. Analizele și sintezele statistice efectuate sunt transmise pentru utilizare factorilor de resort (Guvern, Ministerul Culturii și Turismului, Biroul Național de Statistică, Secția Statistică UNESCO). Culegerile statistice "Publicațiile Moldovei" (editate 5 fascicule până în anul 1985 cu titlul "Presa RSS Moldovenești") reflectă evoluția dezvoltării domeniului editorial național.

CNC – Agenție Națională ISBN, ISSN, ISMN

Standardele internaționale ISBN și ISSN reglementează atribuirea codurilor pentru identificarea unui editor concret și a producției editoriale scoase de el, de asemenea servesc în calitate de "pașaport" pentru cărți, reviste, ziare și alte seriale care demonstrează legalitatea lor. Fără de aceste coduri publicația nu poate nimeri în circuitul informațional.

La rândul nostru, după atribuirea codurilor ISBN, ISMN sau ISSN, dispunem de date concrete ale fondatorului și editorului, adresele juridice, poștale și alte atribute: domeniul, tirajul, adresa producției.

CNC efectuează activități unice pentru a asigura prezența Republicii Moldova în sistemul statistic și informațional internațional: ISBN, ISMN, ISSN, Index Translationum, formulare UNESCO.

În calitate de Agenție Națională ISBN Camera Națională a Cărții distribuie factorilor editoriali din republică ISBN – Număr Internațional Standard al Cărții (se efectuează la solicitare, în funcție de numărul de titluri de documente, prealabil având încheiat contractul de acordare a ISBN între Editor și CNC), asigurând prezența informației în banca internațională de date și în anuarul "Publisher's International ISBN Directory". Raportul asupra activității agenției este publicat în buletinul anual "ISBN Review".

Din anul 2002 CNC distribuie codurile ISMN (Număr Internațional Standard pentru Muzica tipărită) pentru doi editori de publicații muzicale impinate: "Master Muzic" SRL și Poli Disc Radio.

Grație insistenței și intervențiilor profesionale ale CNC, începând cu anul 2004, Republica Moldova este prezentă în fluxul informațional universal al serialelor, obținând statutul de Centru Național ISSN (conform *Legii pentru aderarea Republicii*

Moldova la Sistemul Internațional de Înregistrare al Publicațiilor Seriale, nr. 349-XV din 21.10.2004).

Contribuții ale CNC pentru „Index Translationum”

Realizând schimbul internațional de date privind editarea traducerilor în Republica Moldova prin elaborarea anuală a "Index Translationum", UNESCO, CNC contribuie la:

- constituirea bazei de date unicat pentru publică (traduceri ale operelor scriitorilor străini și ale scriitorilor moldoveni în țară);
- promovarea numelor oamenilor de cultură (autori, traducători, etc.), edițiilor moldovenești în circuitul informațional internațional.

Catalogarea înaintea Publicării

Din anul 2001 CNC realizează și înregistrează CIP – Catalogarea înaintea Publicării = Cataloguing in Publication. Baza de date CIP – cărți în curs de apariție, analogic "Book in Print" – este un mecanism al controlului depozitului legal, o bază prealabilă de editare a bibliografiei, conținând informația despre noutățile editoriale (cărți) care au ieșit de sub tipar sau care urmează a fi tipărite. Sistemul CIP – cărți în curs de apariție, contribuie la elaborarea catalogului electronic a publicațiilor deja apărute și recepționate cu titlul DL de către CNC, la facilitarea efortului de prelucrare biblioteconomică a documentelor, standardizarea proceselor de catalogare la nivel național etc.

Catalogarea centralizată

Din anul 1965 CNC asigură unitate în catalogarea publicațiilor naționale, atribuind indexul de clasificare CZU (Clasificarea Zecimală Universală) documentelor înainte de editare. Ținerea permanentă a modificărilor CZU, publicând în acest scop "Tabele prescurtate CZU", precum și articole în revistele de specialitate a schimbărilor produse în sistem este o altă contribuție substanțială a CNC. Pentru coordonarea implementării schimbărilor CZU, CNC organizează diverse acțiuni de instruire: ateliere, seminare.

Monitoring al producției editoriale naționale

CNC are o experiență bogată, posibilități organizatorice și tehnice (inclusiv bazele de date "Cărți", "Seriale") pentru evidență și monitoring operativ, precis și sigur a publicațiilor de toate tipurile scoase în țară.

Băncile de date conțin cea mai deplină informație factologică, pentru orice cercetare științifică, pentru evoluarea domeniului cărții și periodicii. Aceste informații pot fi ușor adaptate la diferite etape și cazuri concrete pentru orice tip de publicații.

Importanța acestui monitoring constă în faptul, că putem depista producția contrafactuală, ilegală, care apare contrar legislației.

Nu mai puțin importantă este informația despre starea actuală în domeniul editorial, pentru a elabora de către oficialități acte normative, privind susținerea editării literaturii autorilor autohtoni, literaturii în limbile conaționalilor, asigurarea constituțională a cetățenilor la informația tipărită.

Descentralizarea sistemului editorial în RM după 1991 a contribuit la creșterea numărului de editori, dar mulți antreprenori, veniți în domeniul editorial recent, nu cunosc suficient legislația din domeniu, alții consideră puțin important respectarea prevederilor ei. Odată cu lichidarea licențierii activității editoriale (1998), CNC înfruntă multe obstacole pentru asigurarea exhaustivității DL. Noi depunem maximum efort pentru asigurarea exhaustivității DL, dar considerăm că nu sunt folosite toate pârghiile (nu depind de CNC) și mecanismele sub formă de standarde, norme, ba chiar insuficienta tratare a sistemului depozitului legal în Legea cu privire la activitatea editorială.

Diversitatea și volumul producției editoriale necesită asigurarea domeniului cu informația adecvată. Cu regret, constatăm astăzi existența dublării și paralelismului în activitatea multor editori, publicând una și aceeași carte, nefiind coordonate programele de editare. Fără susținerea statului, în condițiile de piață, asigurarea informațională, difuzarea literaturii de importanță socială, cum ar fi publicațiile științifice, dicționarele, manualele, literatura autorilor autohtoni va avea de pierdut în concurența cu literatura de divertisment.

Azi devin stringente problemele privind asigurarea informațională a cărții cum ar fi: necunoașterea de către editori a standardelor din domeniu, lipsa unei coordonări în lanțul “editor-CNC-biblioteca-librărie”. Necesită intervenția factorilor decizionali pentru reglementarea proceselor stihionice din domeniu, a asigurării accesului maximal la informația cu privire la piața cărții.

Elaborarea unui program de digitizare a informației, începând cu cele mai valoroase ediții, cu edițiile bibliofile ale diferitor genuri de documente, în scopul conservării și transmiterii generațiilor următoare a patrimoniului documentar național, îmbunătățirea condițiilor de păstrare a documentelor în spațiile Arhivei, lărgirea spațiilor, utilizarea rafturilor mobile sunt preocupări cotidiene ale CNC.

CNC – centru al bibliografiei naționale

CNC recepționează, cum am mai menționat, conform *Legii cu privire la activitatea editorială*, toate genurile de publicații apărute pe teritoriul Republicii Moldova, precum și cele apărute la comanda editorilor naționali peste hotare, după care sunt înregistrate în Registrul de stat. După atribuirea numărului de inventar, fiecare publicație este prelucrată bibliografic, informația fiind introdusă în banca de date respectivă. Bibliografia națională curentă apare atât pe suport tradițional (din 1958), cât și în format electronic (2006).

Notițele bibliografice în publicațiile CNC sunt elaborate în limba textului documentului, colajul și notele sunt redactate în limba română. Notițele se alcătuiesc conform standardelor naționale, ținând cont de cele internaționale pentru normele ISBD

Lista documentelor reflectate în “Bibliografia națională a Moldovei” se prezintă astfel:

Cărți, broșuri	“Bibliografia națională a Moldovei (BNM)” compartimentul “Cronica cărții” (lunară)
Articole din reviste, publicații seriale	“Bibliografia națională a Moldovei (BNM)” compartimentul “Cronica articolelor de revistă” (lunară)
Articole din ziare	“Bibliografia națională a Moldovei (BNM)” compartimentul “Cronica articolelor de gazetă” (lunară)
Publicații artă	“Bibliografia națională a Moldovei (BNM)” compartimentul “Cronica publicațiilor de artă” (de 2 ori pe an)
Muzică tipărită	“Bibliografia națională a Moldovei (BNM)” compartimentul “Cronica publicațiilor de note” (de 2 ori pe an)
Recenzii	“Bibliografia națională a Moldovei (BNM)” compartimentul “Cronica recenziilor” (trimestrială)
Materiale bibliografice	“Bibliografia națională a Moldovei (BNM)” compartimentul “Cronica recenziilor” (trimestrială)
Autoreferate ale disertațiilor	“Bibliografia națională a Moldovei (BNM)” compartimentul “Cronica cărții” (lunară)
Reviste, ziare, anuare, anale	Seriale (fasciculă anuală, serie a “Bibliografiei naționale a Moldovei”)
Resurse electronice	“Bibliografia națională a Moldovei (BNM)” compartimentul “Cronica resurselor electronice” (anuală)

și ordonate conform “Ordonării notițelor bibliografice în bibliografia bazată pe Clasificarea Zecimală Universală” (CZU) elaborată de Camera Națională a Cărții. Lista rubricilor CZU se redau în sumar în fiecare număr al “BNM”. Numerotarea notițelor bibliografice are continuitate din număr în număr în decursul anului.

Implementarea noilor tehnologii în activitatea CNC a deschis noi posibilități și în sfera bibliografiei naționale. Odată cu informatizarea activității CNC, a crescut operativitatea informației. Au fost create bănci de date electronice referitoare la cărți (1983), articole (1996), ISBN (2004), ISSN (2004), CIP (2002). Este pusă baza băncii de date “Bibliografia Națională a Moldovei” care include informația din anul 1991. Controlul bibliografic național se efectuează în variantă electronică.

Bază pentru elaborarea “BNM” servește depozitul legal, pe care CNC îl recepționează gratuit conform *Legii cu privire la activitatea editorială*.

Arhiva Depozitului Legal și “Bibliografia națională a Moldovei”, practic, asigură toată piața informațională a republicii.

Bibliografia națională a fost și rămâne a sluji temelie la elaborarea tuturor celorlalte bibliografii: pe subiecte, biobibliografii, accentuând astfel rolul ei important pentru sistemul informațional.

Edițiile curente și retrospective ale bibliografiei naționale (“Bibliografia națională a Moldovei” – ediție per/lună; “Cărțile Moldovei”, “Publicațiile periodice ale Moldovei” – ediții fundamentale), elaborate în baza DL, asigură o prezentare amplă despre toate genurile de documente, apărute în țară. Destinația publicațiilor au un scop concret: efectuarea controlului bibliografic național; servesc ca surse de selectare a informației în diverse probleme și domenii; instrumente de schimb cu instituțiile similare din alte țări etc.

Asigurarea operativității edițiilor curente prin utilizarea tehnicilor și tehnologiilor moderne (format CD; amplasare pe site-ul CNC etc.); lansarea edițiilor curente și retrospective în format CD; optimizarea structurii publicației complexe “Bibliografia națională a Moldovei”; acoperirea bibliografică a produselor de informare moderne (site-uri, pagini personale etc.) sunt puncte strategice pe care CNC le are de realizat în viitorul apropiat.

CNC – Arhivă a Depozitului Legal

Arhiva Depozitului Legal a CNC este un fond unicat al Republicii Moldova, deține circa 1 mln de cărți, reviste, ziare, albume de artă, calendare, microfise, resurse electronice începând cu anul 1924. Exhaustivitatea și operativitatea bibliografiei naționale de-

pinde de gradul de respectare de către editori a legii menționate. Asigurarea înregistrării tuturor genurilor de documente editate se poate efectua numai în cazul înregistrării tuturor editorilor care activează pe teritoriul Republicii Moldova. În acest sens, CNC a inițiat în 2005 Registrul editorilor naționali (edituri, de stat și private, centre editorial-poligrafice de pe lângă universități și instituții, tipografii cu drept editorial etc.). CNC colaborează cu toți editorii, iar încheierea contractelor de acordare a codurilor ISBN a mărit eficiența recepționării depozitului legal cu 5-7 % și constituie 98 % din volumul aparițiilor anuale.

În fiecare an, la solicitarea CNC, editorii prezintă raportul despre tipărirea publicațiilor. Contrapunând datele bibliografice, noi scoatem în evidență publicațiile lipsă. Lacunele depistate se completează pe parcurs. CNC întreține colecția intangibilă de documente (colecție unicat), formată în baza DL. Numărul total de documente depozitate în Arhiva DL în % conform unităților de păstrare se poate reda astfel: cărți, broșuri – 24 %; reviste, buletine – 11%; ziare – 59 %; teze, ediții artă – 6 %; microfise, CD-uri etc. – 10 %.

În funcție de limba documentelor, colecțiile de cărți ale CNC pot fi prezentate după cum urmează: în limba română – 44%; în limba rusă – 44%; în alte limbi – 12%. Situația statistică a Arhivei CNC reflectă situația fluxului editorial din republică.

Arhiva CNC constituie o componentă valoroasă a patrimoniului național, iar după exhaustivitate și actualitate Arhiva nu are analog în republică. Este un fond intangibil, un fond de asigurare a patrimoniului național scris, nu este pus la dispoziția utilizatorilor, servește pentru sistemul informațional și cu unele excepții pentru expoziții naționale.

Trebuie de menționat că exhaustivitatea, diversitatea și operativitatea completării Arhivei DL a CNC o determină ca fond unicat de colectare a patrimoniului imprimat a tuturor genurilor de publicații, apărute în prezent și în anii precedenți. Acest fond poate și trebuie folosit atât în scop de monitoring cât și în scop de publicitate, de promovare a programelor naționale în domeniul editorial. O altă menire a fondului ar putea fi acoperirea lacunelor sau colecțiilor întregi din biblioteci, prin digitizare (copiere).

Tehnici și tehnologii informaționale în activitatea CNC

Procesul de informatizare a CNC poate fi oglindit după cum urmează:

- anii 1999-2003: elaborarea conceptului de informatizare CNC; constituirea serviciului funcțional în domeniu; procurarea primelor computere;

conectarea la rețeaua Internet; crearea site-ului CNC (www.iatp.md/CNC); elaborarea programelor necesare etc.;

- anii 2003-2004: lărgirea spectrului proceselor funcționale, efectuate în regim automatizat; amplificarea potențialului tehnic al CNC; minimalizarea rezistenței personalului în fața procesului de informatizare etc.;
- anul 2005 – prezent: procurarea și instalarea softului TINLIB; implementarea modulului Catalogare; lărgirea punctelor acces Internet.

Patrimoniul tehnic al CNC este constituit din: 13 computere, 7 imprimante, 1 scanner, 2 servere, copiator, binder, laminator, proiector, laptop etc. În spațiile funcționale CNC există trei puncte acces Internet.

Amplificarea echipamentului tehnic deținut de CNC; facilitarea accesului utilizatorilor juridici și fizici la informația statistică și bibliografică pe care o deține CNC; definitivarea implementării softului statistic, ISBN, ISSN sunt în vizorul managementului CNC.

CNC participă activ la elaborarea proiectelor și standardelor naționale din domeniu, iar cel mai valoros produs, indubitabil este participarea la Programul Național SIBIMOL cu bazele de date "Bibliografia națională", "Notițele analitice", "Notițele de autoritate".

Beneficiarii reali ai CNC sunt: reprezentanții Parlamentului, Guvernului, ministerelor și departamentelor, editorii (tipografii, edituri, redacții, centre editoriale universitare, agenți economici), instituții info-biblioteccare (biblioteci, centre de informare și documentare, birouri și oficii de informare), organizații internaționale de resort (Agenții Internaționale ISBN, ISSN, ISMN, UNESCO, IFLA etc.) precum și persoane fizice (cercetători, doctoranzi, specialiști în domeniul biblioteconomiei, informării și documentării).

CNC este deschisă și beneficiarilor potențiali (utilizatori nespecifici), aceștia reprezentând diverse categorii de persoane fizice și juridice: savanți, studenți, cadre didactice etc. Beneficiarii au acces la resursele informațional-documentare și statistice ale CNC în baza condițiilor speciale, stabilite în limita prevederilor legale și respectând principiile generale ale accesului liber la informație.

Beneficiarii apelează la CNC cu diverse cerințe: atribuirea componentelor necesare unui produs editorial legal (index CZU, număr internațional standard ISBN, ISSN, CIP); efectuarea selecțiilor informaționale în baza bibliografiei naționale; solicitări de informații statistice; certificate a publicațiilor editoriale intrate în țară etc.

În scopul menținerii și atragerii beneficiarilor, CNC oferă servicii calitative, efectuând cercetări de marketing, elaborând și implementând politici promoționale adecvate.

Strategii de funcționare

Camera Națională a Cărții își desfășoară activitatea potrivit politicilor în domeniul activității editoriale, biblioteconomiei, bibliografiei, informării și documentării, elaborate și promovate la nivel național și internațional.

Principiile de funcționare a CNC se întemeiază pe: accesibilitate, neangajare politică, unitate de opinii îmbinate organic cu autonomia profesională, gestionarea rațională a resurselor și serviciilor prestate, calitatea și cooperarea în domeniul resurselor și activităților.

Activitatea multiaspectuală a CNC (domeniu editorial, biblioteconomie, bibliografie, informare, documentare) impune coordonarea și cooperarea eforturilor cu instituțiile similare pentru direcțiile prioritare: dezvoltarea resurselor, digitizarea informației, conservarea, implementarea tehnologiilor și tehnicilor informaționale.

Codul de valori al CNC se axează pe:

- ♦ constituirea, ținerea și conservarea pentru viitoarele generații a patrimoniului național imprimat, reflectat în producția editorială și resursele electronice;
- ♦ punerea la dispoziția utilizatorilor a informației asupra patrimoniului bibliografic, informativ, cognitiv și cultural;
- ♦ asigurarea calității producției editoriale prin respectarea prevederilor standardelor internaționale;
- ♦ compatibilitatea sistemului statistic-informațional asupra producției editoriale naționale cu cel internațional;
- ♦ edificarea unui spațiu de concentrare a tuturor dimensiunilor cantitative și calitative asupra fluxului editorial (în format tradițional și electronic).

Aplicând regulile autonomiei profesionale, CNC are o concepție bine conturată privind politica documentară și informațională, relațiile cu beneficiarii, serviciile prestate. Eficacitatea activității CNC este determinată de viziunea comună a fondatorilor, utilizatorilor și a comunității profesionale.

Gestionarea rațională a resurselor și a serviciilor CNC inserează două aspecte esențiale:

- organizarea și utilizarea eficientă a resurselor documentare și informaționale, identificarea și valorificarea creativității personalului, folo-

sirea rațională a spațiilor funcționale disponibile, prestarea serviciilor calitative etc.;

- accelerarea schimbărilor și a modernizărilor în domeniul tehnologiilor, serviciilor, accesului la informație în scopul optimizării proceselor funcționale, serviciilor oferite privind structura cantitativă și calitativă a producției editoriale și a resurselor electronice.

Respectarea principiului calității în funcționarea CNC ține de conformarea acesteia cadrului legal național, standardelor și normelor în vigoare, cerințelor beneficiarilor. CNC respectă prevederile centrelor internaționale de profil (ISBN, ISSN, ISMN, Index Translationum), astfel asigurând o prezență calitativă și operativă a fluxului editorial (în format tradițional și electronic) în sistemele informaționale internaționale.

Pentru dezvoltarea și optimizarea sistemului național informațional unic, considerăm importanți următorii factori:

- elaborarea Legii Depozitului Legal, care ar prevedea elaborarea Regulamentului de livrare a DL la CNC până la transmiterea întregului tiraj editorului de către tipografii. Astăzi avem lacune de 5-10 % în Arhiva DL a CNC numai din

considerentul că către tipografiile uneori "uită" să rețină cele 7 exemplare de DL de la editori;

- necesită crearea unui centru de certificare a producției de carte pe lângă CNC. Editorii nu au posibilitatea să urmărească actele normative, să țină cont la editarea cărților de modul de prezentare a datelor editoriale, iar centrul ar contribui la prezentarea calitativă a codurilor de identificare a cărților, la apărarea intereselor editorilor în cazul producției contrafactice;
- asigurarea funcționalității sistemului bibliografiei naționale (la nivel internațional și național) prin mărirea operativității, diversificarea suportului de înregistrare, implementarea standardelor performante;
- activizarea proceselor de integrare și colaborare internațională și națională în spațiul unic statistic și informațional;
- identificarea priorităților naționale și organizaționale de finanțare a activității privind păstrarea și conservarea patrimoniului documentar național.

Colectivul CNC, primăvara 2007

Institutul¹ bibliografic moldovenesc și sarcinile lui

Grigore Cozonac
director, Camera Cărții din RSSM

Zilele trecute Sovietul Miniștrilor al RSS Moldovenești a aprobat înființarea unui Institut bibliografic. Crearea acestui așezământ constituie un fapt îmbucurător în viața culturală a Moldovei și oglindește încă odată marea grijă a Partidului Comunist față de înflorirea culturii și științei în țara noastră.

Bibliografia, ca atare, are menirea de a face o prezentare scurtă a conținutului cărților, articolelor din gazete și jurnale, din punctul de vedere a valorilor lor ideinice, științifice și artistice, ajutând în felul acesta cititorilor la folosirea cărților și articolelor.

În hotărârea Comitetului Central al PCUS "Despre critica literară și bibliografie" (anul 1940) se menționează, că atât critica literară, cât și bibliografia constituie mijloace serioase de propagandă și educație comunistă.

V. I. Lenin a acordat o atenție deosebită organizării sistemului bibliografic încă în anii războiului civil. Pe data de 9 iulie 1920 a fost publicată hotărârea Sovietului Comisarilor Poporului iscălită de Lenin, "Despre trecerea serviciului bibliografic din RSFSR în seama Comisariatului poporului pentru învățământ". În conformitate cu acest decret, a fost creat Institutul bibliografic central din Rusia, reorganizat mai târziu în Institut bibliografic unional.

Bibliografia în țara noastră se află în strânsă legătură cu particularitățile construirii socialismului. Ea este necesară în munca științifică, de propagandă și de agitație, de instruire și de autoinstruire.

Orice cercetare științifică e precedată de studierea materialului factologic, adunat și generalizat de cu vreme, a rezultatelor căpătate la cercetările anterioare, a tot ce s-a scris despre obiectul cercetării. Bibliografia literaturii corespunzătoare ușurează considerabil munca omului de știință, îl orientează în noianul de lucrări tipărite.

Ar fi însă greșit să socotim, că bibliografia deservește doar pe cercetători și pe oamenii de știință. Ea prezintă o mare însemnătate și pentru

lucrătorii agriculturii, industriei, transportului. Analele, editate de institut, indicii bibliografici, buletinele informează pe cititori asupra noutăților în literatura tehnică, le prezintă pe scurt conținutul cărților și a articolelor, pe care cei interesați nu le pot citi în original.

Chestiunea muncii bibliografice în Moldova a fost discutată la întâiul congres al bibliotecarilor din RSSM. În prezent în republică ființează 1089 biblioteci de stat. Anul acesta vor mai fi deschise încă 12. Ele au nevoie toate de literatură bibliografică. În adevăr, cerințele cititorilor sunt foarte variate. Ele se referă la diferite domenii ale științei, economiei, politicii, literaturii și artei. Pentru a putea da cititorului un răspuns, care să-l mulțumească, lucrătorul bibliotecii trebuie să ia cunoștință de bibliografia respectivă.

Spre părere de rău, munca bibliografică în Moldova nu corespunde noului nivel cultural general și îndeosebi nivelului muncii de editare a cărților. În perioada dintre anii 1925 și 1957 în republica noastră au fost editate 7741 titluri de cărți cu un tiraj total de 59 milioane 22 mii de exemplare. Tirajul volumelor ediției a patra a operelor lui V. I. Lenin, de pildă, e mai mare de 80 mii de exemplare. În prima jumătate a anului 1957 s-au tipărit 382 titluri de cărți cu un tiraj de 3 milioane 36 mii de exemplare. Despre colaborarea strânsă a culturii moldovenești cu marea cultură a poporului rus ne vorbește și faptul, că din limba rusă au fost traduse în moldovenește 1182 de cărți, iar operele literare moldovenești, la rândul lor, se traduc în rusește.

În afară de aceasta, în republică se editează numeroase ziare, jurnale, publicații științifice ș.a.

Exemplarul obligatoriu al lucrărilor tipărite în Moldova se depune la Institutul bibliografic republican. Funcțiile primordiale ale acestui institut constau din alcătuirea evidenței și înregistrarea tuturor publicațiilor republicane curente, din editarea "Analelor articolelor din gazete și jurnale", precum și a "Analelor cărților" și "Analele recenziilor".

¹ Articol reprodus din "Cultura Moldovei", 1957, 3 oct.

Institutul bibliografic va efectua o catalogare centralizată, editând fișe tipărite, ce vor conține o prezentare a fiecărei cărți și a celor mai însemnate articole din ziare și jurnale. Punând la punct evidența și înregistrarea publicațiilor, apărute în anul curent, institutul va începe alcătuirea analelor, publicațiilor, apărute în anii trecuți.

La organizarea lucrului institutului bibliografic din Moldova iau parte activă instituțiile corespunzătoare din republicile frățești. Așa Institutul bibliografic al RSS Ucrainene ne va remite toată producția de cărți a exemplarului obligatoriu din RASS Moldovenească, începând cu anul 1925 până în 1941. Secția științifico-metodică a Institutului bibliografic unional și-a luat obligația de a nu trimite până la aniversarea 40 a lui Octombrie fișele catalogului editorial pentru 6000 de cărți.

S-a luat contact de asemenea cu institutele bibliografice din Belorusia, Lituania, Azerbaidjan, Armenia și din alte republici, convenindu-se asupra schimbului de lucrări literare editate. Un mare ajutor ni-l acordă biblioteca republicană "Krupskaia".

După ce va fi adunată toată literatura perioadei sovietice, institutul nostru, cu ajutorul bibliotecii din

Leningrad "S. Șcedrin" și a Institutului bibliografic din Republica Populară Română, va începe colectarea și prelucrarea producției tipărite în întreaga perioadă de la nașterea literaturii moldovenești până în ziua de azi.

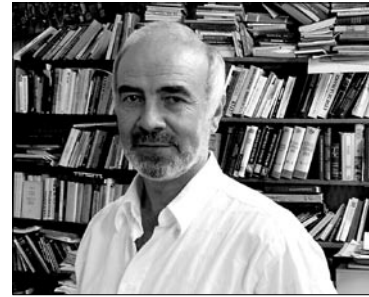
Lucrătorii Institutului bibliografic se vor bucura în activitatea lor de concursul literaților (Uniunea scriitorilor, a jurnaliștilor), reprezentanților științei, lucrătorilor de partid și sovietici, în care scop se creează un Sfat special.

Sub conducerea Partidului Comunist, presa noastră educă milioane de oameni în spiritul patriotismului sovietic, ajută la formarea trăsăturilor sufletești ale omului, devotat mai presus de toate intereselor obștești.

A fi propagandiști ai presei sovietice, a dezvălui adâncurile conținutului cărților noastre, a ajuta cititorilor la folosirea cât mai largă și mai rațională a bogățiilor, pe care le conțin publicațiile sovietice, - iată sarcina nobilă a lucrătorilor bibliografiei, sarcină, pe care ei vor căuta s-o îndeplinească cu cinste.

Camera

Cărții - o instituție necesară culturii

Iurie Colesnic
scriitor

Acum mai bine de zece ani în urmă, adică prin 1995, pe când Director General la Departamentul Edituri era fostul deputat Gheorghe Mazilu, a apărut ideea de a lichida Camera Cărții. Nu din motive ideologice, ci dintr-un motiv mult mai simplu, de a elibera spațiul ocupat de această instituție pentru a fi dat în arendă la niște firme. Atunci, pentru prima dată, mi-am dat seama că la Chișinău lumea nu-și imaginează din ce se compune o arhivă a presei, ce înseamnă un depozit legal de carte și cum se face ca ani de zile, după o evidență foarte viguroasă a tuturor aparițiilor culturale, printr-o simplă mișcare de condei se lichidează un tezaur format pe parcursul a cincizeci de ani.

Camera Națională a Cărții este unica instituție din Moldova care deține toate publicațiile începând cu anul 1924, adică odată cu formarea RASSM.

Evident că nu putem scrie o istorie a Transnistriei, nu putem scrie o istorie a Basarabiei fără consultarea acestor surse, care se păstrează doar la Camera Cărții. Și atunci, când am văzut publicațiile periodice din acea vreme aruncate claie peste grămadă, am realizat că democrații noștri n-au înțeles nimic din valorile pe care trebuie să le promoveze democrația. Directoarea de atunci și de acum Valentina Chi-

toroagă scria demersuri în apărarea instituției și în cele din urmă a reușit să obțină grațierea.

Astăzi Camera Națională a Cărții își exercită funcțiile și într-un fel iarăși ne ușurează munca prin faptul că dacă la bibliotecile noastre, inclusiv cea națională, colecțiile ziarelor și revistelor nu sunt complete, sau sunt chiar deteriorate de cititorii prea împătimiți, apoi aici ele au statut de tezaur și se păstrează în bună ordine.

Mă gândesc la București. Aici în timpul revoluției a ars Biblioteca Universității dar s-a reușit într-un fel „vindecarea acelei răni” prin aportul instituțiilor similare care dețineau exemplare unicate și au donat copii pentru biblioteca distrusă. La noi, Doamne ferește de se întâmplă ceva, nu prea putem face schimb de copii, căci practic multe ediții se păstrează doar într-un singur exemplar. De aceea consider: Camera Cărții trebuie păstrată intactă și pentru generațiile viitoare.

În aceste zile când de la fondarea Camerei Naționale a Cărții se împlinește o jumătate de veac mă gândesc cu mândrie că asistăm la un eveniment istoric. Ne-am înscris prin această cifră în rândurile țărilor care au și respectă cu sfințenie tradițiile culturale autentice.

Cadrul legal al funcționării
CNC

Legea

cu privire la activitatea editorială nr. 939-XIV

LEGE

cu privire la activitatea editorială

Nr.939-XIV din 20.04.2000

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.70-72/511 din 22.06.2000

* * *

CUPRINS

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

- Articolul 1. Noțiuni principale
- Articolul 2. Activitatea editorială
- Articolul 2/1. Sistemul editorial-poligrafic și de comercializare a cărții
- Articolul 3. Scopul activității editoriale
- Articolul 4. Politica de stat în domeniul activității editoriale
- Articolul 4/1. Atribuțiile Ministerului Culturii și Turismului

Capitolul II DREPTUL EDITORIAL

- Articolul 5. Drepturile editoriale
- Articolul 6. Dreptul de proprietate intelectuală al editorului și respectarea de către editor a drepturilor de autor
- Articolul 7. Dreptul editorului
- Articolul 8. Transmiterea și cesiunea drepturilor

Capitolul III CONTRACTUL DE EDITARE

- Articolul 9. Contractul de editare

Capitolul IV

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII EDITORIALE

- Articolul 10. Formele juridice de organizare a activității editoriale
- Articolul 11. Subiecții activității editoriale
- Articolul 12. Beneficiarul producției editoriale
- Articolul 13. Editurile și unitățile editoriale
- Articolul 14. Drepturile și obligațiile editorului
- Articolul 15. Drepturile și obligațiile tipografului

Capitolul V

DIFUZAREA PRODUCȚIEI EDITORIALE

- Articolul 16. Modul de difuzare a producției editoriale
- Articolul 17. Caseta tehnică
- Articolul 18. Exemplarele de depozit legal
- Articolul 19. Camera Națională a Cărții

Capitolul VI

RESPECTAREA LEGISLAȚIEI CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA EDITORIALĂ

- Articolul 20. Respectarea termenului de editare

Capitolul VII

GARANȚIILE STATULUI ÎN DOMENIUL ACTIVITĂȚII EDITORIALE

- Articolul 21. Reglementarea financiară a activității editoriale
- Articolul 22. Mijloacele pentru susținerea editării cărții naționale

Capitolul VIII

COLABORAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL ACTIVITĂȚII EDITORIALE

- Articolul 23. Colaborarea internațională
- Articolul 24. Participarea la activitatea economică externă
- Articolul 25. Încetarea activității editoriale

Capitolul IX

DISPOZIȚII FINALE

- Articolul 26. Îndatoririle Guvernului

Notă: În cuprinsul legii sintagma “Ministerul Culturii” se înlocuiește cu sintagma “Ministerul Culturii și Turismului” conform Legii nr.211-XVI din 29.07.05, în vigoare 07.10.05

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, se utilizează următoarele noțiuni principale:

autor - persoană sau colectiv care a creat o operă literar-artistică, științifică, publicistică etc.;

beneficiar al producției editoriale - persoană juridică sau fizică care, în condițiile legislației în vigoare, comandă producție editorială, asumându-și cheltuielile financiare respective;

casetă tehnică - totalitatea datelor ce caracterizează publicația, destinate pentru informarea consumatorului și utilizate la prelucrarea bibliografică și la evidența statistică a edițiilor;

CIP (catalogare în publicare) - descriere bibliografică standardizată a publicației, expusă pe versoul foii de titlu;

ediție - totalitatea exemplarelor unei opere tipărite prin folosirea aceluiași zaț tipografic; lucrare realizată prin metoda imprimării și/sau tipăririi, în corespundere cu standardele de stat, și destinată difuzării;

editură/editor - persoană juridică sau fizică specializată în pregătirea manuscriselor pentru tipar;

exemplare de depozit legal - exemplare din toate operele tipărite, grafice, audiovizuale și electronice, pe care agenții producători sunt obligați să le transmită gratuit instituțiilor specificate în prezenta lege;

difuzor al producției editoriale - persoană juridică sau fizică care se ocupă de comercializarea și difuzarea producției editoriale;

ISBN (*International Standard Book Number*) - Număr Internațional Standard al Cărții;

ISMN (*International Standard Music Number*) - Număr Internațional Standard pentru Muzică Tipărită;

ISSN (*International Standard Serial Number*) - Număr Internațional Standard al Publicațiilor Seriale;

manuscris - originalul operei autorului, scris manual, dactilografiat sau procesat și prezentat spre editare;

producție editorială - totalitatea lucrărilor publicate de editură;

reeditare - publicarea unei lucrări într-o nouă ediție;

tipografie/tipograf - persoană juridică sau fizică specializată în tipărirea și multiplicarea producției editoriale;

tiraj - numărul de exemplare în care se tipărește o ediție.

[Art. 1 în redacția Legii nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Articolul 2. Activitatea editorială

(1) Activitatea editorială reprezintă totalitatea activităților editurii (organizatorice, de creație, economice) și constă în pregătirea pentru tipar, tipărirea și difuzarea diverselor genuri de tipărituri: cărți, ziare, reviste, note, calendare, ediții de artă etc.

(2) Activitatea editorială are următoarele etape:

a) prepress - totalitatea procedurilor orientate spre redactarea, traducerea, culegerea, corectarea, redactarea tehnică, ilustrarea și machetarea lucrărilor;

b) tipărire - proces tehnologic de multiplicare a originalului editorial;

c) difuzare - distribuirea producției editoriale prin rețeaua de comerț, biblioteci și pe alte căi.

[Art.2 completat prin Legea nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Articolul 2/1. Sistemul editorial-poligrafic și de comercializare a cărții

Sistemul editorial-poligrafic și de comercializare a cărții al Republicii Moldova este constituit din edituri, tipografii, redacții ale edițiilor seriale (periodice), librării și Camera Națională a Cărții.

[Art.2/1 introdus prin Legea nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Articolul 3. Scopul activității editoriale

Activitatea editorială are drept scop:

- a) satisfacerea necesităților personalității, societății, statului în producție editorială;
- b) crearea de posibilități pentru afirmarea cetățenilor în calitate de autori, indiferent de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială;
- c) asigurarea dreptului la libertatea gândirii și a cuvântului, la exprimarea liberă a opiniilor și convingerilor;
- d) contribuirea la dezvoltarea național-culturală a poporului prin majorarea considerabilă a tirajului și volumului edițiilor, prin extinderea tematică a producției de carte;
- e) ridicarea nivelului de cultură al cetățenilor prin asigurarea accesului la producția editorială, familiarizarea cu valorile general-umane, editarea în original sau în traducere a celor mai valoroase opere din literatura națională și cea universală;
- f) stabilirea de relații cu editurile din alte țări și încheierea de convenții și acorduri internaționale în domeniul editorial;
- g) sporirea numărului de ediții de carte națională în limbile de largă circulație în vederea promovării imaginii Republicii Moldova în lume;
- h) consolidarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a editurilor, a tipografiilor și a rețelei de difuzare a producției editoriale.

Articolul 4. Politica de stat în domeniul activității editoriale

(1) Politica de stat în domeniul activității editoriale se bazează pe principiile neadmiterii monopolizării, respectării deplinei libertăți, consolidării și modernizării bazei tehnico-materiale, organizatorice, juridice și științifice în acest domeniu.

(2) Politica de stat în domeniul activității editoriale este orientată spre:

- a) susținerea editării cărții naționale, completarea pieței și a fondurilor de biblioteci cu ediții în limba de stat, asigurarea cu literatură necesară a autorităților administrației publice centrale și locale, a instituțiilor de învățământ, de cultură, științifice, juridice și economice;
- b) editarea cărții naționale cu sprijinul autorităților administrației publice și cu concursul comunităților național-culturale;
- c) asigurarea respectării drepturilor editurilor și autorilor și executării de către aceștia a obligațiilor lor.

(3) Statul acordă priorități programelor naționale de carte, bazate pe principiile comenzii de stat, cu scopul de a asigura funcționarea și colaborarea puterilor legislativă, executivă și judecătorească, a instituțiilor de ocrotire a sănătății, științifice, de învățământ, de cultură și de protecție socială a populației.

[Art.4 completat prin Legea nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Articolul 4/1. Atribuțiile Ministerului Culturii și Turismului

Ministerul Culturii și Turismului, în calitate de autoritate publică centrală în domeniul editorial-poligrafic și managementului cărții, are următoarele atribuții:

- a) realizează politica statului în domeniu;
- b) monitorizează respectarea legilor și altor acte normative în domeniul editării și comercializării cărții, adoptă, în cazul încălcării acestora, decizii respective;
- c) coordonează metodologic activitatea instituțiilor și întreprinderilor editorial-poligrafice și de comercializare a cărții;
- d) elaborează baza de date a edițiilor în curs de apariție în baza informației furnizate de către editori;
- e) sprijină și facilitează colaborarea internațională în domeniu.

[Art.4/1 introdus prin Legea nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Capitolul II DREPTUL EDITORIAL

Articolul 5. Drepturile editoriale

(1) Statul recunoaște următoarele drepturi editoriale:

- a) dreptul de fondare a editurii;
- b) dreptul la activitate editorială.

(2) Proprietarii ai editurilor, unităților editoriale, întreprinderilor poligrafice, liniilor tehnologice și ai utilajelor, destinate pregătirii pentru tipar și tipăririi lucrărilor, precum și ai producției finite, pot fi statul, persoanele juridice și persoanele fizice.

(3) Organizațiile și cetățenii altor state beneficiază pe teritoriul Republicii Moldova de drepturi editoriale numai în calitate de cofondatori și pot deține cel mult 49 la sută din capitalul statutar.

[Art.5 modificat prin Legea nr.205-XVI din 28.07.05, în vigoare 23.09.05]

[Art.5 modificat prin Legea nr.395-XV din 20.07.2001]

Articolul 6. Dreptul de proprietate intelectuală al editorului și respectarea de către editor a drepturilor de autor

(1) Dreptul de proprietate intelectuală al editorului asupra producției editoriale este stabilit de lege.

(2) Editorul este obligat să solicite permisiunea autorului sau a titularului de drepturi asupra obiectelor de proprietate intelectuală în cazul când activitatea editorială presupune multiplicarea originalului editorial ce conține obiectul proprietății intelectuale.

[Art.6 modificat prin Legea nr.205-XVI din 28.07.05, în vigoare 23.09.05]

[Art.6 în redacția Legii nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Articolul 7. Dreptul editorului

Orice persoană juridică sau fizică înregistrată în calitate de editor, în conformitate cu legislația în vigoare, este în drept să pregătească și să lanseze ediții în formă de producție editorială.

[Art.7 în redacția Legii nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Articolul 8. Transmiterea și cesiunea drepturilor

(1) Titularul dreptului exclusiv de autor poate să transmită editorului, în condițiile legislației în vigoare, drepturile sale patrimoniale asupra unei opere conform contractului de editare respectiv.

(2) Dacă, în decurs de 3 ani de la transmiterea drepturilor asupra operei, aceasta nu se editează, contractul cu privire la transmiterea drepturilor devine nul, iar plățile, efectuate de editură în baza contractului, nu se rambursează.

(3) Editorul este în drept să cedeze altui editor, prin contract, cu consimțământul persoanei care i-a transmis drepturile asupra unei opere, atât drepturile asupra acestei opere, cât și dreptul de proprietate intelectuală asupra producției editate de el.

[Art.8 modificat prin Legea nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Capitolul III CONTRACTUL DE EDITARE

Articolul 9. Contractul de editare

(1) Contractul de editare constituie o convenție încheiată între titularul dreptului de autor sau beneficiarul producției editoriale și editură, în temeiul căreia editurii, în schimbul unei remunerații, i se transmite dreptul de a edita și a difuza opera. Contractul de editare se perfectează în formă scrisă.

(2) Contractul de editare trebuie să stipuleze:

- a) natura exclusivă sau neexclusivă a drepturilor transmise;
- b) tirajul ediției;
- c) termenul pentru care sunt transmise drepturile;
- d) drepturile transmise, tehnologia de reproducere;
- e) remunerația ce urmează a fi achitată de editură titularului de drepturi, cuantumul, termenul și modul de achitare a ei;
- f) termenul de predare către editură a manuscrisului și a altor materiale;
- g) termenul de editare a operei;
- h) numărul de exemplare pe care editura le va transmite gratis titularului de drepturi;
- i) numărul de exemplare de cărți, editate din mijloace bugetare, destinate comercializării de către editură;
- j) forma și modul de distribuire și comercializare a tirajului;
- k) alte condiții prevăzute de legislația în vigoare.

[Art.9 completat prin Legea nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Capitolul IV ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII EDITORIALE

Articolul 10. Formele juridice de organizare a activității editoriale

Activitatea editorială se desfășoară în condițiile Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.

Articolul 11. Subiecții activității editoriale

(1) Subiecți ai activității editoriale sunt editorii, tipografi și difuzorii producției editoriale.

(2) Subiecții activității editoriale intră în raporturi de proprietate și de producție cu subiecți ai altor genuri de activitate în conformitate cu legislația.

(3) Relațiile dintre subiecții activității editoriale și subiecții altor genuri de activitate se reglementează prin contracte și acorduri încheiate în conformitate cu legislația.

Articolul 12. Beneficiarul producției editoriale

(1) Beneficiari ai producției editoriale pot fi persoanele juridice și persoanele fizice cetățeni ai Republicii Moldova.

(2) Beneficiarul producției editoriale poate încredința editorului prelucrarea redacțional-editorială și editarea tuturor genurilor de literatură ce nu contravin legislației în vigoare.

(3) Beneficiarul producției editoriale este în drept:

- a) să determine limba ediției, volumul și tirajul acesteia;
- b) să stabilească modul de utilizare sau difuzare a producției editoriale;
- c) să primească tot tirajul ediției, cu excepția exemplarelor de depozit legal, care se transmit conform legislației în vigoare.

(4) Condițiile executării comenzii privind producția editorială, drepturile și obligațiile părților contractante se stipulează în contractele încheiate, în conformitate cu legislația, între beneficiarul producției editoriale, editor, tipograf și difuzorul producției editoriale.

(5) Lucrările din domeniul antroponimiei și toponimiei naționale (dicționare, îndreptare, nomenclatoare etc.), lucrările cartografice (atlase, hărți geografice, planuri ale orașelor, ghiduri turistice etc.) se editează numai cu avizul pozitiv al Comisiei republicane pentru reglementarea și ocrotirea onomasticii naționale.

[Art. 12 completat prin Legea nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Articolul 13. Editurile și unitățile editoriale

(1) Editurile și unitățile editoriale, indiferent de forma de proprietate, constituie principala verigă de structură în activitatea editorială.

(2) Editura activează în bază de statut, în care se specifică scopul, sarcinile principale, funcțiile și modul de activitate.

(3) Nu se admite imixtiunea autorităților publice, a persoanelor cu funcții de răspundere, a organizațiilor obștești (partidelor, formațiunilor, asociațiilor și societăților politice etc.), precum și a unor cetățeni, în activitatea organizatorică și de creație a editurilor. Se interzice cenzurarea lucrărilor.

Articolul 14. Drepturile și obligațiile editorului

(1) Drepturile și obligațiile editorului, ce reies din raporturile lui cu titularii dreptului de proprietate intelectuală, cu beneficiarii producției editoriale, cu alți parteneri de afaceri, cu autoritățile publice, sunt reglementate de actele legislative, de alte acte normative în vigoare și de contractele încheiate între părți.

(2) Nimeni nu este în drept să impună editorului publicarea unui manuscris sau a altor materiale, pe care acesta le-a respins, cu excepția cazurilor de încălcare a obligațiilor contractuale, stabilite de instanța judecătorească.

(3) Editorul este în drept:

a) să elaboreze un program propriu de editare, să determine aria tematică a activității sale;

b) să utilizeze producția editorială proprie pentru asigurarea activității statutare, să difuzeze de sine stătător producția editorială sau să beneficieze de serviciile difuzorilor;

c) să editeze atât lucrări cunoscute, cât și lucrări inedite din diferite domenii, indiferent de gen și volum, de metoda de reproducere (scrisă sau electronică), să obțină drepturi exclusive sau neexclusive asupra lor;

d) să primească comenzi de la persoane fizice și persoane juridice în vederea pregătirii și editării lucrărilor, să ofere servicii redacțional-editoriale;

e) să efectueze operațiuni de cumpărare-vânzare a producției editoriale în scop de profit, să ofere servicii subiecților activității de întreprinzător în comerț;

f) să prezinte, în modul stabilit, la concursuri editoriale lucrări de diverse genuri;

g) să stabilească relații de creație, de producție și culturale cu editori din alte țări;

h) să participe la lucrările organizațiilor internaționale ale editorilor, să-și expună producția la concursurile naționale și internaționale, la expoziții, saloane și târguri de carte, să adere (să se asocieze) la organizații de specialitate, inclusiv internaționale, din domeniu.

(4) Editorul poate edita și reedita operele ocrotite de dreptul de autor pe durata termenului stabilit în contractul editorial.

(5) Editorul poate fi, concomitent, beneficiar al tipografului și beneficiar al difuzorului producției editoriale.

[Art. 14 completat prin Legea nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

[Art. 14 modificat prin Legea nr.395-XV din 20.07.2001]

Articolul 15. Drepturile și obligațiile tipografului

(1) Tipograful își realizează drepturile și poartă răspundere conform legislației cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.

(2) Tipograful primește comanda pentru executarea producției editoriale doar în cazul când beneficiarul dispune de acte care certifică înregistrarea acestuia ca subiect al activității editoriale.

(3) Tipograful obține dreptul de a practica activitatea editorială, cu toate drepturile și obligațiile prevăzute în prezenta lege pentru editori, după înregistrarea lui, în modul stabilit, ca editor.

(4) Tipograful este în drept să tipărească și să multiplice lucrările proprii și cele comandate.

(5) Condițiile și termenele executării comenzii de editare sunt stipulate în contractul încheiat între beneficiarul producției editoriale și tipograf.

(6) Tipograful poartă răspundere în fața beneficiarului producției editoriale pentru reproducerea fidelă a originalului, pentru calitatea executării fiecărui exemplar al tirajului comandat, pentru respectarea standardelor de stat, a reglementărilor tehnice și a altor acte normative.

(7) Fără acordul beneficiarului producției editoriale, tipograful nu are dreptul să remită altor persoane sau instituții tirajul tipărit al ediției sau o parte din el, originalele editoriale, machetele, fotoformele sau formele de tipar, cu excepția cazurilor stipulate în contract.

(8) Se interzice tipărirea unui tiraj suplimentar fără acordul autorului și al beneficiarului producției editoriale.

(9) Litigiile dintre beneficiarul producției editoriale și tipograf sunt soluționate în conformitate cu legislația.

Capitolul V **DIFUZAREA PRODUCȚIEI EDITORIALE**

Articolul 16. Modul de difuzare a producției editoriale

(1) Producția editorială se difuzează de către editor, tipograf, autor, precum și de către organizațiile de comercializare a cărții, de către alte persoane juridice sau persoane fizice, în baza acordului sau a contractului încheiat ori în baza altor acte legitime.

(2) Difuzarea producției editoriale se poate efectua prin vânzare cu amănuntul sau angro, prin difuzare gratuită sau prin schimb pe bază contractuală.

(3) Exportul și importul producției editoriale se efectuează în conformitate cu legislația.

Articolul 17. Caseta tehnică

(1) Fiecare exemplar al ediției va conține, în mod obligatoriu, caseta tehnică întocmită de către editor, cu următoarele elemente:

- a) numele autorului (alcătuitorului) sau pseudonimul lui;
- b) denumirea ediției (titlul propriu-zis, titlul paralel, titlul-cheie, titlul alternativ), iar pentru traduceri - și denumirea operei în original;
- c) denumirea și adresa juridică a editurii/editorului;
- d) anul editării;
- e) denumirea și adresa juridică a tipografiei, numărul comenzii;
- f) indicele de clasificare CZU (Clasificarea Zecimală Universală);
- g) antetitulul, subtitlul;
- h) Numărul Internațional Standard al Cărții (ISBN);
- i) Numărul Internațional Standard pentru Muzică Tipărită (ISMN);
- j) Numărul Internațional Standard al Publicațiilor Seriale (ISSN);
- k) semnul protecției dreptului de autor (c), numele (denumirea) titularului (titularilor) dreptului exclusiv de autor asupra operei sau asupra primei publicări a operei respective și anul editării.

(2) Toate edițiile, indiferent de limba expunerii, trebuie să conțină, în mod obligatoriu, caseta tehnică în limba de stat. Edițiile apărute în limbi străine sau în limbile minorităților naționale pot conține caseta tehnică și în limba în care este publicată opera.

(3) În cazul editării, tipării unei comenzi venite din străinătate, caseta tehnică se completează conform legislației țării respective.

(4) Apariția oricărei ediții fără casetă tehnică este interzisă.

[Art.17 în redacția Legii nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Articolul 18. Exemplarele de depozit legal

(1) Exemplarele de depozit legal, care constituie baza bibliografiei de stat și a evidenței statistice de stat a tipăriturilor, sînt expediate cu titlu gratuit de către tipograf, din contul editorului, îndată după apariție prin intermediul Camerei Naționale a Cărții:

a) Ministerului Culturii și Turismului - 1 exemplar din toate edițiile apărute în țară, pentru informare și documentare;

b) Bibliotecii Naționale - 2 exemplare din toate edițiile apărute în țară;

c) Camerei Naționale a Cărții - 1 exemplar din toate edițiile apărute în țară;

d) Bibliotecii Naționale pentru Copii "Ion Creangă" (literatură pentru copii și adolescenți) - 1 exemplar;

e) Bibliotecii Academiei de Științe a Moldovei - 1 exemplar din toate edițiile ce țin de domeniul științelor socioumane, economice și naturale apărute în țară;

f) Bibliotecii Republicane de Informație Tehnologico-Științifică - 1 exemplar din edițiile ce țin de domeniul tehnicii și științelor tehnice;

g) Bibliotecii Științifice Republicane de Medicină - 1 exemplar din edițiile privind medicina și ocrotirea sănătății;

h) Bibliotecii Speciale Republicane Centralizate a Societății Orbilor - 1 exemplar din edițiile "vorbitoare" (Braille).

(2) Editura/editorul oferă gratuit autorilor (alcătuitoarelor, traducătorilor, pictorilor) exemplare ale operelor lor editate conform contractelor încheiate, iar instituțiilor specificate la alin.(1) lit.a)-h) - exemplare de depozit legal și în cazul în care acestea sînt tipărite peste hotarele țării.

[Art.18 modificat prin Legea nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Articolul 19. Camera Națională a Cărții

(1) Camera Națională a Cărții are următoarele atribuții:

a) instituie, completează și prezervează fondul național de publicații apărute în Republica Moldova;

b) organizează depozitul legal conform art.18;

c) efectuează controlul bibliografic național ca parte a controlului bibliografic universal;

d) elaborează bibliografia națională a Moldovei și repertoriul național de publicații;

e) efectuează catalogarea în publicare (CIP);

f) ține evidența statistică editorială;

g) distribuie numere internaționale standard ISBN, ISMN și ISSN editurilor, redacțiilor de publicații seriale din țară.

(2) Camera Națională a Cărții, în condițiile legislației în vigoare, încasează plată pentru servicii la sistematizare și aplicarea indicelui CZU publicațiilor, la efectuarea catalogării în publicare (CIP), la distribuirea numerelor internaționale standard (ISBN, ISMN și ISSN) și pentru alte servicii ce țin de domeniul ei de activitate.

(3) Colecțiile de cărți și bazele de date ale Camerei Naționale a Cărții sunt inalienabile, constituie proprietate a statului și se află sub protecția acestuia.

[Art.19 în redacția Legii nr.449-XV din 13.11.03, în vigoare 12.12.03]

Capitolul VI RESPECTAREA LEGISLAȚIEI CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA EDITORIALĂ

Articolul 20. Respectarea termenului de editare

(1) În cazul în care editura nu a publicat opera în termenul specificat în contract sau în cazul în care contractul nu conține o asemenea clauză, titularul de drepturi poate cere desfacerea contractului și poate pretinde la suma integrală a remunerației stipulate în contract. Dacă, după achitarea remunerației, editura obține, pe cale amiabilă, stabilirea unui nou termen de editare, titularul de drepturi poate pretinde o remunerație suplimentară în condiții contractuale noi.

(2) Dacă, din vina titularului de drepturi, care nu a prezentat la timp manuscrisul sau nu a introdus modificările cerute în limitele prevăzute de contract, opera nu a fost publicată în termenul stabilit, editura este în drept să desfacă contractul și să-i ceară titularului restituirea sumei primite în avans.

(3) În cazul în care opera a fost redactată și pregătită pentru editare, dar nu a fost publicată din vina titularului de drepturi sau din vina editurii, tipograful este în drept să rezilieze contractul încheiat cu editura și să-i ceară acesteia recuperarea prejudiciului, inclusiv a câștigului nerealizat.

Capitolul VII GARANȚIILE STATULUI ÎN DOMENIUL ACTIVITĂȚII EDITORIALE

Articolul 21. Reglementarea financiară a activității editoriale

(1) Statul acordă prioritate și încurajează editarea:

- a) operelor clasice;
- b) celor mai reprezentative opere ale scriitorilor contemporani din Republica Moldova;
- c) cărților ce au intrat în fondul de aur al literaturii universale, inclusiv al literaturii pentru copii;
- d) cărților pentru copii ilustrate;
- e) cărților prevăzute de standardele educaționale de stat;
- f) publicațiilor de referință cu caracter general și tematic;
- g) lucrărilor din diverse domenii ale artei;
- h) publicațiilor lexicografice.

(2) La selectarea literaturii pentru editare din contul mijloacelor bugetare, prioritate se acordă operelor autorilor din Republica Moldova.

Articolul 22. Mijloacele pentru susținerea editării cărții naționale

(1) Anual, în bugetul de stat sunt prevăzute mijloace pentru susținerea editării cărții naționale.

(2) Mijloacele prevăzute în bugetul de stat pentru susținerea editării cărții naționale se distribuie, prioritar, editurilor de stat din subordinea Ministerului Culturii și Turismului, conform listelor, confirmate în modul stabilit la alin.(4), ale lucrărilor propuse pentru editare.

(3) Mijloacele bugetului de stat alocate în scopul editării cărții naționale se utilizează în strictă conformitate cu destinația acestora.

(4) Listele lucrărilor propuse pentru editare din contul mijloacelor bugetului de stat se întocmesc de către editurile de stat conform sumelor prevăzute în buget, se coordonează cu Ministerul Culturii și Turismului, Ministerul Educației și Tineretului, Academia de Științe a Moldovei, uniunile de creație interesate și se confirmă de către Comisia pentru cultură, știință, învățământ, tineret și mijloace de informare în masă a Parlamentului.

(5) Cărțile editate din mijloacele bugetului de stat sunt transmise Ministerului Culturii și Turismului și Ministerului Educației și Tineretului pentru completarea gratuită a fondurilor bibliotecilor publice și școlare. Se permite editurilor comercializarea a cel mult 30 la sută din tirajul ediției.

[Art.22 modificat prin Legea nr.268-XVI din 28.07.2006, în vigoare 08.09.2006]

Capitolul VIII

COLABORAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL ACTIVITĂȚII EDITORIALE

Articolul 23. Colaborarea internațională

(1) Colaborarea internațională în domeniul activității editoriale se efectuează în baza convențiilor și acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea normelor legislației naționale.

(2) Colaborarea internațională în domeniul activității editoriale este orientată spre:

a) intensificarea schimbului cultural și științific cu alte state, participarea activă la expozițiile și târgurile internaționale de carte;

b) consolidarea bazei tehnico-materiale a domeniului editorial-poligrafic prin aplicarea tehnologiilor noi și atragerea în acest scop a investițiilor străine;

c) crearea rețelei de difuzare a producției editoriale naționale peste hotare și a producției editoriale străine în țară;

d) satisfacerea necesităților culturale, științifice și educaționale ale compatrioților stabiliți peste hotare.

(3) În cazul în care prevederile prezentei legi vin în contradicție cu convențiile sau cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, se aplică prevederile convenției sau ale acordului internațional.

Articolul 24. Participarea la activitatea economică externă

Subiecții activității editoriale pot participa la activitatea economică externă în conformitate cu legislația.

Articolul 25. Încetarea activității editoriale

(1) Activitatea editorială încetează:

a) la inițiativa fondatorului (fondatorilor);

b) în baza deciziei instanței judecătorești;

c) în alte cazuri prevăzute de legislație.

(2) Subiectul activității editoriale își încetează activitatea din momentul radierii acestuia din Registrul de stat al comerțului.

Capitolul IX

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 26

Guvernul va elabora și va prezenta Parlamentului propuneri:

în termen de o lună - pentru modificarea legislației fiscale în ceea ce privește acordarea de facilități (scutiri de TVA, de taxe vamale, de impozit pe venit) subiecților activității editoriale, în conformitate cu prevederile convențiilor și acordurilor internaționale din domeniu la care Republica Moldova este parte;

în termen de 3 luni - pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Dumitru DIACOV

Chișinău, 20 aprilie 2000.

Lege

cu privire la biblioteci

REPUBLICA MOLDOVA
PARLAMENTUL
LEGE

cu privire la biblioteci*
nr. 286 adoptat: 16.11.94 în vigoare:
publicat în: Monitorul Oficial nr 014 din: 07.02.2003 articolul: 47

Capitolul III COLECȚIILE DE BIBLIOTECĂ

Articolul 25. Controlul bibliografic național

Controlul bibliografic național se efectuează de către Camera Națională a Cărții, ale cărei funcții sunt reglementate de Legea nr. 939-XIV din 20 aprilie 2000 cu privire la activitatea editorială, precum și de către Biblioteca Națională, a cărei activitate este reglementată de prezenta lege.

Regulamentul de funcționare a Depozitului legal în Moldova

(MO Nr 123-124 din 27.07.2004)

I. Dispoziții generale

1. Prezentul regulament este elaborat în conformitate cu Legea nr 449-XV din 13 noiembrie 2003 pentru modificarea și completarea Legii nr 939-XIV din 20 aprilie 2000 cu privire la activitatea editorială (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr 244-247, art. 976) și stabilește genurile de exemplare ce constituie Depozitul legal, modul și condițiile de livrare și distribuire a exemplarelor de Depozit legal de către tipografiile și editurile din Moldova.

2. În sensul prezentului regulament prin Depozit legal de publicații și documente se înțelege un număr concret de exemplare din toate operele tipărite, grafice, audiovizuale și resursele electronice, pe care agenții producători investiți cu drepturi editoriale sunt obligați să le transmită gratuit instituțiilor specificate în anexa la prezentul regulament.

3. Depozitul legal de publicații reprezintă sursa principală de instituire și dezvoltare a patrimoniului național de publicații, elaborarea bibliografiei naționale și evidența statistică a publicațiilor apărute pe teritoriul Moldovei.

II. Funcțiile Depozitului legal de publicații

4. Depozitul legal de publicații exercită următoarele funcții:

- a) completarea exhaustivă și neîntreruptă a fondului național de documente tipărite, grafice, audiovizuale și resurse electronice ca parte componentă a culturii naționale;
- b) efectuarea controlului bibliografic național și evidența statistică a edițiilor tipărite;
- c) asigurarea accesului la informații asupra patrimoniului național de publicații constituit din exemplare de Depozit legal;
- d) asigurarea protecției patrimoniului scris al țării, păstrarea permanentă și prezervarea acestuia de către instituțiile deținătoare de exemplare de Depozit legal.

III. Tipurile de documente care constituie Depozitul legal de publicații

5. Depozitul legal cuprinde următoarele categorii de publicații și documente:

- a) cărți, broșuri, fascicule separate;
- b) publicații seriale, periodice (reviste, ziare, almanahuri, calendare, buletine, agende etc.);
- c) acte normative și oficiale emise de autoritățile administrației publice centrale și locale, partide, formațiuni neguvernamentale etc.;
- d) partituri muzicale;
- e) reproduceri artistice, albume, stampe, tablouri, portrete, gravuri, ilustrații, cărți poștale ilustrate, fotografii reproduse în serie;
- f) atlase, hărți, planuri tipărite, placarde, globuri cu caracter didactic;
- g) materiale cu caracter politic, administrativ, cultural-artistice, științific, educativ, religios, sportiv, comercial (programe, anunțuri, afișe, proclamații, planșe, diverse materiale intuitive);
- h) autoreferate ale disertațiilor;
- i) ediții multimedia;
- j) ediții pentru nevăzători produse după sistemul Braille și „cărți vorbitoare”;
- k) documente audiovizuale – înregistrări fonice, videofonice (discuri, casete audio și video, diafilme, diapozitive, microfilme, microfișe);

l) documente electronice – fișiere de date software, publicate pe suport magnetic, optic sau orice alt suport conceput pentru a fi prelucrat în calculator (CD, CD-romuri, DVD);

m) standarde, brevete de invenții și inovații, norme tehnice și de funcționare, cataloage industriale și ale firmelor, materiale publicitare și de reclamă;

n) orice alte documente tipărite sau publicate prin proceduri grafice sau fizico-chimice (lito-grafiere, fotografiere, fotoculegere, fono și videografere).

6. Nu constituie obiectul Depozitului legal documentele ce conțin secrete personale și de familie, taine de stat și comerciale, publicații unicat, cărți de vizită, ferpare, plicuri de corespondență, formulare cu caracter administrativ-contabil (registre, borderouri, chitanțiere, boniere, state de plăți, antete), mercantilaje, titluri de valoare (bancnote, cecuri, timbre, dispoziții de plată, bilete de bancă), bilete de transport și de spectacole cultural-sportive, legitimații, acte de identitate și de stare civilă, filme documentare și artistice de lung și scurt metraj, precum și copii de tip xerox de pe tipărituri, titluri de proprietate.

IV. Livrarea exemplarelor de Depozit legal

7. Expedierea exemplarelor de Depozit legal este asigurată de tipograful din contul editurilor.

8. Obligațiile de expediere, cu titlul de Depozit legal, a documentelor tipărite, audiovizuale și electronice revin tuturor persoanelor fizice și juridice care editează sau produc asemenea documente pe întreg teritoriul Moldovei (întreprinderi poligrafice, tipografii, organizații, instituții, persoane particulare investite cu drept editorial, precum și redacții ale publicațiilor seriale, periodice), indiferent de subordonarea departamentală și forma de proprietate.

9. Expedierea obligatorie a exemplarelor de Depozit legal se extinde și asupra documentelor și publicațiilor produse sau executate în străinătate la comanda editorilor, autorilor, persoanelor fizice sau juridice ale Moldovei, indiferent dacă sînt destinate difuzării în Moldova sau în alte țări.

10. Agenții producători vor livra în prima zi de apariție exemplare de Depozit legal din prima tranșă a tirajului.

11. Exemplarele de Depozit legal defecte sînt înlocuite la solicitarea beneficiarilor, în termen de trei zile.

12. Producătorii de publicații și documente în raza unității administrativ-teritoriale (municipiu, oraș, raion, comună) sînt obligați să expedieze câte un exemplar de Depozit legal și bibliotecii publice din respectivele municipiu, oraș, raion, comună.

V. Recepționarea exemplarelor de Depozit legal și distribuirea acestora

13. Exemplarele destinate distribuirii instituțiilor beneficiare de Depozit legal se vor recepționa și verifica de către Camera Națională a Cărții.

14. Actele de însoțire ale exemplarelor de Depozit legal care vor conține tirajul, prețul, numărul de comandă, precum și datele bibliografice necesare identificării fiecărui exemplar destinat depozitării, vor fi semnate de către Camera Națională a Cărții, editor și tipograf.

15. Camera Națională a Cărții va elabora și va ține la zi registrul de primire-predare a exemplarelor beneficiarilor de Depozit legal.

16. Toate aspectele livrării și distribuirii exemplarelor de Depozit legal vor fi coordonate de către Camera Națională a Cărții, conform legislației în vigoare.

17. Ministerul Culturii va monitoriza distribuția de către Camera Națională a Cărții a exemplarelor de Depozit legal instituțiilor beneficiare.

VI. Responsabilitatea de expediere a exemplarelor de Depozit legal

18. Expedierea publicațiilor și documentelor cu titlu de Depozit legal de către producători, poartă un caracter obligatoriu, prioritar și gratuit.

19. Responsabilitatea pentru respectarea condițiilor și termenelor de livrare a exemplarelor de Depozit legal, stabilită prin prezentul regulament o poartă persoanele juridice și fizice investite cu drept editorial și tipografiile.

20. Încălcarea modului de predare a exemplarului de Depozit legal atrage după sine sancțiuni administrative, civile, penale, conform legislației în vigoare.

Regulamentul de funcționare a Sistemului ISBN în Republica Moldova

ordinul nr. 43 din 04.03.2007

I. Dispoziții generale

Regulamentul de funcționare a Sistemului ISBN în Republica Moldova este elaborat în baza Legii cu privire la activitatea editorială nr. 939-XIV din 20.04.2000, Regulamentului de funcționare a Depozitului legal în Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 813 din 19.07.2004, Statutului Camerei Naționale a Cărții aprobat de Ministerul Culturii și Turismului la 30.12.2004.

Regulamentul stabilește modul de gestionare a sistemului (numerelor) ISBN și de ținere a Registrului Național ISBN în Republica Moldova.

1. Noțiuni principale

În sensul prezentului Regulament, se utilizează următoarele noțiuni:

broșură – publicație neperiodică care conține maximum 48 de pagini legate în copertă;

carte – publicație neperiodică care conține peste 48 de pagini legate în copertă;

CIP (catalogare înaintea publicării) – descriere bibliografică a cărților în curs de apariție imprimată pe versoul foii de titlu, cuprinzând datele (autor, titlu, editură, locul publicării, vedete de subiect, ISBN, indice de clasificare);

coediție – lucrare realizată de doi sau mai mulți editori care sunt menționați pe pagina de titlu;

document – exemplar original, tradițional sau numeric, din ediția unei lucrări (publicații);

editor – persoană fizică sau juridică responsabilă de editarea unui document;

ediție – totalitatea exemplarelor unui document produs în principal după aceeași matriță și editat de aceeași editură, agenție sau grup de edituri, agenții;

mențiune de responsabilitate – nume, sintagmă sau grup de caractere referitoare la identificarea și/sau funcția unor persoane fizice sau colectivități responsabile de, sau cu contribuții la, crearea sau realizarea conținutului intelectual sau artistic al unei lucrări;

pagină de titlu – pagină aflată la începutul unei publicații, care conține titlul propriu zis și, de regulă, dar nu neapărat, mențiunea de responsabilitate și date referitoare la publicare;

publicație – document editat, de regulă, în mai multe exemplare și destinat difuzării;

reeditare – exemplar de carte, broșură care, față de original, suferă modificări: asupra textului, titlului, anului calendaristic, formatului, editurii, precum și introducerea de ilustrații în interiorul documentului.

2. Sistemul informațional ISBN în Republica Moldova este destinat pentru evidența numerelor ISBN atribuite cărților și broșurilor editate de către editorii din Republica Moldova atât în țară, cât și peste hotare.

3. ISBN este un cod de identificare imprimat pe cărți și broșuri, alcătuit din abreviatura ISBN și 13 cifre care semnifică: identificatorul producției, codul de țară și indicativul editorului.

4. ISBN-ul este atribuit de către Camera Națională a Cărții în calitate de Agenție Națională pentru ISBN și se bazează pe standardul ISO: International Standard Organization (Organizația Internațională de Standardizare) nr. 2108-2005 Information and Documentation – International Standard Book Number (ISBN).

5. Funcționarea Sistemului ISBN în Republica Moldova este asigurată de Camera Națională a Cărții, care activează conform legislației în vigoare a Republicii Moldova, standardelor internaționale în domeniu, aprobate de Agenția Internațională ISBN de la Londra.

II. FUNCȚII ALE SISTEMULUI ISBN

6. Sistemul ISBN are următoarele funcții:

a) asigurarea evidenței și înregistrarea editorilor din Republica Moldova;

b) acordarea unui cod de identificare ISBN fiecărui document, conform prevederilor prezentului Regulament, indiferent de limba în care este editat, conținutul sau forma sa;

c) organizarea și actualizarea bazei de date ISBN ce conține informații (notițe bibliografice) redactate conform normelor specifice ISBN corespunzătoare cărților, broșurilor cărora le-au fost atribuite coduri ISBN;

d) participarea la activitățile de standardizare referitoare la cărți, broșuri și controlul bibliografic asupra lor la nivel național și internațional;

e) cooperarea și dezvoltarea ISBN prin armonizarea proceselor, formatelor, normelor și participarea activă la lucrul sistemului internațional ISBN;

f) întreținerea și transmiterea informațiilor Agenției Internaționale ISBN pentru integrarea lor în banca internațională de date;

g) stabilirea de contacte cu editorii și alți factori la orice subiect în raport cu sistemul ISBN, prezentarea rapoartelor asupra scoaterii de sub tipar a documentelor;

h) cooperarea cu programele naționale referitoare la cărți, broșuri prin editarea bibliografiei naționale;

i) cooperarea cu agențiile ISBN din alte țări;

j) prezentarea raportului anual la Agenția Internațională ISBN asupra activității editoriale la nivel național spre a fi inclusă în Catalogul Internațional al Editorilor.

k) organizarea și actualizarea bazei de date a editorilor din Republica Moldova, deținători de ISBN, completarea bazei de date ISBN cu noi potențiali editori, clasificarea editorilor.

l) corelarea bazei de date ISBN cu înregistrarea CIP;

m) verificarea și completarea înregistrărilor documentelor publicate din baza de date ISBN cu baza de date CIP pentru realizarea “Bibliografiei Naționale a Moldovei”.

III. CATEGORII DE DOCUMENTE CARE PRIMESC COD ISBN

7. Categoriile de documente care primesc cod ISBN:

Documente tipărite :

a) cărți și broșuri într-un volum;

b) cărți în mai multe volume;

c) coediții;

d) reeditări;

e) atlase și hărți geografice cu text;

f) calendare cu text;

g) documente cu foi volante, cu condiția să apară sub un titlu unic;

h) partituri muzicale cu text;

i) albume de artă.

Documente netipărite :

a) documente microforme;

b) documente Braille;

c) documente electronice: pe dischetă, CD-ROM, on-line;

d) documente multi-media.

8. Categoriile de documente care nu primesc cod ISBN:

a) documente care conțin exclusiv informații publicitare;

b) documente care conțin informație efemeră;

c) documente interne sau confidențiale;

d) documente al căror conținut predominant nu este textul;

e) documente manuscris sau nepublicate;

f) publicații seriale;

g) documente care contravin legislației Republicii Moldova.

IV. MODUL DE ACORDARE ȘI UTILIZARE A CODURILOR ISBN

9. Codurile ISBN se acordă pentru editorii care activează în Republica Moldova după înregistrarea acestora la Camera Națională a Cărții.

10. Pentru înregistrare editorul e necesar să prezinte:

a) statutul editorului, în original, în care se prevede activitatea editorială;

b) certificatul de înregistrare eliberat de Camera Înregistrării de Stat – original și copie;

c) extrasul din Registrul de Stat al Camerei Înregistrării de Stat cu specificarea activităților.

Datele prezentate se înregistrează în Registrul Național ISBN al Republicii Moldova. După înregistrare, între editor și Camera Națională a Cărții se încheie un contract în baza “Contractului-tip cu privire la acordarea codului ISBN” (anexa la prezentul Regulament).

11. Pentru obținerea unui cod ISBN, editorul prezintă Camerei Naționale a Cărții manuscrisul cu ștampila "Bun de tipar", aplicată pe pagina de titlu a acestuia, confirmată de semnătura directorului editurii sau redactorului-șef. Dacă manuscrisul este pe dischetă sau CD, se va prezenta pe suport de hârtie numai pagina de titlu cu aplicarea ștampilei "Bun de tipar".

12. Pentru acordarea codului ISBN se încasează taxa conform Nomenclatorului serviciilor cu plată aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1311 din 12.12.2005.

13. Editorul care are mai multe case de edituri și care publică lucrări sub numele fiecăreia, trebuie să solicite coduri ISBN diferite pentru fiecare editură.

14. În cazul unei cărți publicate în regia autorului, acesta devine editor și va solicita cod ISBN în nume personal. În cazul în care autorul/editorul se decide să apeleze la serviciile unei edituri, lucrarea sa va primi un cod ISBN de la editura respectivă, care își va pune numele și sigla pe carte.

15. Codurile ISBN sunt transmise editorului de către Camera Națională a Cărții în scris, prin fișa structurii CIP-ului. Modul de imprimare a codurilor ISBN de către editor este unic: sigla ISBN este urmată de spațiu și de cele 13 cifre separate de cratime, reproduse conform originalului, exact cum sunt înscrise în fișa structurii descrierii CIP.

16. Codul ISBN se imprimă pe versoul paginii de titlu, în partea stângă de jos, în structura descrierii CIP și pe coperta a patra.

17. Cărțile și broșurile editate într-un volum primesc un cod ISBN. Cărțile în mai multe volume primesc un cod ISBN pentru partea generală (lucrarea în totalitatea sa) și câte un cod ISBN pentru fiecare volum în parte. Cele două coduri ISBN ale fiecărui volum se imprimă pe versoul paginii de titlu, unul sub altul, în partea stângă de jos, în structura Descrierii CIP a Camerei Naționale a Cărții și pe coperta a 4-a.

18. Retipăririle păstrează codul ISBN original.

19. Reedităriile primesc un nou cod ISBN.

20. Coedițiile primesc câte un cod ISBN pentru fiecare editor.

21. Documentele electronice primesc cod ISBN după aceleași reguli ca și formatul tipărit. Codul ISBN trebuie imprimat, în funcție de suportul documentului, pe CD-ROM, pe coperta acestuia și menționat pe ecranul de prezentare.

22. Utilizarea aceluiași cod ISBN la mai multe publicații, precum și imprimarea de către editori a codurilor ISBN care nu se regăsesc în baza de date ISBN și în "Bibliografia națională", se califică drept uz de fals și se sancționează conform legislației în vigoare.

V. OBLIGAȚIUNI ȘI RESPONSABILITĂȚI

23. Camera Națională a Cărții este responsabilă de acordarea corectă a codului ISBN și efectuează controlul imprimării acestuia de către editori.

24. În conformitate cu prezentul Regulament editorii sunt responsabili de:

- utilizarea corectă a numărului ISBN;
- imprimarea numărului ISBN pe fiecare publicație;
- informarea Camerei Naționale a Cărții despre numerele ISBN acordate editorului la începutul anului calendaristic;
- informarea Camerei Naționale a Cărții despre schimbarea titulaturii, adresei juridice, încetarea activității sale, dacă acestea au avut loc;

25. Editorul nu este în drept să transmită altui beneficiar codul ISBN.

VI. DISPOZIȚII FINALE

26. Controlul asupra respectării prezentului Regulament se exercită de către Ministerul Culturii și Turismului.

27. Nerespectarea prevederilor stabilite de prezentul Regulament, atrage după sine aplicarea sancțiunilor prevăzute de legislația în vigoare.

Legea

pentru aderarea Republicii Moldova la Statutul Centrului Internațional de Înregistrare a Publicațiilor Seriale

(MO Nr 208-211 din 19.11.2004)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. - Republica Moldova aderă la Statutul Centrului Internațional de Înregistrare a Publicațiilor Seriale (anexa nr. 1 la Acordul dintre Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) și Guvernul Republicii Franceze pentru crearea și funcționarea unui Centru Internațional de Înregistrare a Publicațiilor Seriale), încheiat la Paris în ianuarie 1976.

Art. 2. - Camera Națională a Cărții se desemnează în calitate de autoritate națională responsabilă pentru realizarea prevederilor Statutului și îndeplinirea funcțiilor de Centru Național ISSN.

Art. 3. - Ministerul Afacerilor Externe va notifica Directorului General al UNESCO aderarea Republicii Moldova la Statutul Centrului Internațional de Înregistrare a Publicațiilor Seriale.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Eugenia OSTAPCIUC

Chișinău, 21 octombrie 2004.

Nr. 349-XV.

Regulamentul Centrului Național ISSN

"Aprob"
Directorul Camerei
Naționale a Cărții
Valentina CHITOROAGĂ
" 11 " noiembrie 2004

(INTERNAȚIONAL STANDARD SERIAL NUMBER = NUMĂR STANDARD INTERNAȚIONAL AL SERIALELOR)

Prezentul Regulament stabilește statutul juridic, sarcinile, funcțiile, activitățile și drepturile Centrului Național ISSN (în continuare Centrul ISSN), precum și modul de gestionare.

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Centrul ISSN este o instituție de stat constituit în cadrul Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova.
2. Centrul ISSN este persoană juridică, dispune de cont de decontare, ștampilă cu denumirea Camerei Naționale a Cărții și denumirea sa cu Stema de Stat a Republicii Moldova și denumirea în limba de stat.
3. Sediul Centrului ISSN este stabilit în municipiul Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 180.
4. Centrul ISSN își desfășoară activitatea în baza legislației în vigoare, statutului Camerei Naționale a Cărții și prezentului Regulament.
5. Sursele de creare și întreținere ale Centrului ISSN sunt mijloacele bugetului de stat.

II. SARCINILE ȘI FUNCȚIILE CENTRULUI ISSN

6. Sarcinile principale ale Centrului ISSN sunt :
 - ◆ atribuirea unui cod de identificare (ISSN) fiecărei publicații periodice care apare pe teritoriul Republicii Moldova, indiferent de limba în care este editată, conținutul sau starea sa;
 - ◆ evidența sistematică a publicațiilor seriale editate în republică;
 - ◆ crearea și asigurarea unui fișier național de informații ISSN;
 - ◆ participarea la activitățile de standardizare referitoare la publicații seriale și controlul bibliografic asupra lor la nivel național și internațional;
 - ◆ crearea bazei de date ce conține informații (notițe bibliografice) redactate conform normelor specifice ISSN corespunzătoare publicațiilor moldovenești cărora le-au fost atribuite ISSN-uri;
 - ◆ cooperarea și dezvoltarea ISSN prin armonizarea proceselor, formatelor, normelor și participarea activă la lucrul sistemului ISSN;
 - ◆ întreținerea și transmiterea Centrului Internațional cu sediul la Paris a informațiilor referitoare la ISSN pentru integrarea lor în banca internațională de date (Registrul ISDS);
 - ◆ stabilirea de contacte cu editorii și alți factori la orice subiect în raport cu sistemul ISSN, prezentarea rapoartelor asupra scoaterii de sub tipar a serialelor;

- ◆ asigurarea editorilor cu ISSN-uri la cererea lor;
- ◆ instigarea editorilor asupra imprimării ISSN-ului pe publicațiile seriale;
- ◆ posibilitatea folosirii numărului ISSN ca număr de gestiune atât în sistemele manuale, cât și automate de către editori și alți furnizori de informație;
- ◆ difuzarea (furnizarea) informației referitoare șa fișierele ISSN național și internațional;
- ◆ cooperarea cu programele naționale referitoare la publicațiile seriale prin editarea bibliografiei naționale asupra serialelor;
- ◆ cooperarea cu centrele naționale ISSN din alte țări;
- ◆ informarea Centrului Internațional despre activitatea Centrului în raport cu sistemul ISSN. Expedierea unui raport anual cu ocazia reuniunii directorilor Centrelor ISSN.

III. PATRIMONIUL CENTRULUI ISSN

7. Mijloacele financiare ale Centrului ISSN se constituie din contul :

- ◆ mijloacelor alocate din bugetul de stat;
- ◆ ajutorului financiar acordat de către filantropi, mecenați;
- ◆ veniturilor provenite de la prestarea unor anumite servicii stipulate în prezentul Regulament, prevăzute de legislație;
- ◆ altor surse licite.

8. Mijloacele financiare ale Centrului ISSN, alocate din bugetul de stat se folosesc în conformitate cu devizul anual aprobat de Ministerul Finanțelor. Mijloacele nebugetare rămân la dispoziția Centrului și se utilizează pentru dezvoltarea bazei sale tehnico-materiale.

9. Mijloacele neutilizate de către Centrul ISSN pe parcursul anului nu pot fi supuse prelevării, după achitarea cu bugetul de stat în modul prevăzut de legislație, ci se transferă în contul anului următor și se folosesc conform destinației.

IV. CONDUCEREA CENTRULUI ISSN

10. Centrul Național ISSN este administrat de către directorul Camerei Naționale a Cărții.

11. Directorul Camerei Naționale a Cărții :

- ◆ organizează activitatea Centrului ISSN și poartă răspundere personală pentru întreaga lui activitate;
- ◆ reprezintă Centrul ISSN în toate instanțele de stat, întreprinderi și organizații atât în republică, cât și peste hotare;
- ◆ organizează ședințele Centrului ISSN;
- ◆ îndeplinește alte funcții prevăzute de prezentul Regulament.

12. În lipsa directorului toate atribuțiile de funcție ale acestuia sunt delegate directorului adjunct.

V. SUSPENDAREA ACTIVITĂȚII CENTRULUI ISSN

13. Activitatea Centrului ISSN încetează în cazul reorganizării sau lichidării lui, în conformitate cu legislația în vigoare.

14. Mijloacele rămase după lichidarea Centrului ISSN trec în gestiunea Camerei Naționale a Cărții sau a succesorului lui de drepturi.

Statutul Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

I. DISPOZIȚII GENERALE

1.1. Camera Națională a Cărții din Republica Moldova (în continuare CNC) fondată la 1 iunie 1957 în baza Hotărârii Consiliului de Miniștri al RSS Moldovenești Nr 350 din 17 martie 1950 și Dispoziției Consiliului de Miniștri al RSS Moldovenești Nr 431 din 30 mai 1957, este principala instituție de stat care deține Arhiva Depozitului legal de documente începând cu anul 1924, asigură completarea exhaustivă, conservarea și prezervarea tuturor publicațiilor apărute pe teritoriul Republicii Moldova, accesul la informația asupra tezaurului cultural scris, statistica producției editoriale. CNC se află în subordinea administrativă a Ministerului Culturii.

1.2. CNC își desfășoară activitatea în conformitate cu strategiile culturale trasate de Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova, Legii cu privire la activitatea editorială, Legii cu privire la biblioteci, Legii pentru aderarea RM la Statutul Centrului Internațional ISSN precum și de prezentul statut, în baza principiilor autonomiei, libertății, neangajării politice.

1.3. CNC este centru statistic al producției editoriale naționale, centru național de catalogare centralizată, control bibliografic național, arhivă națională a depozitului legal. CNC exercită concomitent și funcțiile de Agenție Națională ISBN, ISMN, ISSN și Index Translationum.

1.4. Principiul fundamental de funcționare a CNC constă în aplicarea în cadrul acesteia a unor metodologii și tehnologii bibliografice și informaționale, standarde, normative, modele corespunzătoare celor internaționale (recomandate de Asociațiile, Agențiile Internaționale în domeniul bibliografiei, activității editoriale etc.) și adaptate la specificul național.

1.5. CNC colaborează cu Centrul Internațional ISBN, ISMN, ISSN, Index Translationum, cu Bibliotecile Sistemului Național, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, cu alte instituții similare din țară și străinătate.

1.6. CNC are personalitate juridică, dispune de cont bugetar și extrabugetar în bancă, ștampilă cu stema de stat a Republicii Moldova și cu denumirea sa în limba de stat, emblemă, sigiliu de inventar, antet și alte atribute corespunzătoare statutului și poziției sale.

1.7. CNC este finanțată din bugetul de stat. Ca surse suplimentare de acoperire a cheltuielilor pot servi mijloacele primite în rezultatul prestării serviciilor cu plată și alocațiile (donațiile) sponsorilor (mecenaților).

1.8. Sediul Camerei Naționale a Cărții : bd. Ștefan cel Mare, 180, MD-2004 Chișinău, Republica Moldova.

II. SARCINILE ȘI FUNCȚIILE CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

CNC are următoarele sarcini și funcții:

2.1. Ca Arhivă Națională a Depozitului legal:

- 2.1.1. colectarea și conservarea exemplarului legal al tuturor publicațiilor apărute în Republica Moldova care constituie baza formării tezaurului național cultural scris.
- 2.1.2. întreținerea Depozitului legal; asigurarea securității acestuia, efectuarea completării curente și retrospective a fondului, restaurarea edițiilor rare, bibliofile;
- 2.1.3. asigurarea comunității cu informația referitoare la depozitul legal;
- 2.1.4. asigurarea evidenței individuale și globale a exemplarului legal; recepționarea documentelor cu titlul de Depozit legal și repartizarea lui beneficiarilor de Depozit legal conform Regulamentului de funcționare a Depozitului legal în Moldova (aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr 813 din 19.07.04).
- 2.1.5. exercitarea controlului respectării actelor reglementare cu privire la distribuirea exemplarului legal de către editori, prezentând informația necesară Ministerului Culturii.

2.2. Ca Centru statistic al producției editoriale naționale

- 2.2.1. efectuează evidența statistică a producției editoriale apărute pe teritoriul Republicii Moldova, prezentând informațiile corespunzătoare Ministerului Culturii, Departamentului Statistică și Sociologie, precum și altor factori de resort la solicitările acestora;
- 2.2.2. realizează evidența publicațiilor, referitoare la țările străine și apărute în Republica Moldova în scopul schimbului reciproc de informații;
- 2.2.3. alcătuiește și editează culegeri statistice vizavi de producția editorială națională.

2.3. Ca Centru Bibliografie Națională:

- 2.3.1. exercită controlul bibliografic național și valorificarea bibliografică a diverselor genuri de publicații (cărți; periodice și seriale; articole din tratate, periodice, culegeri și seriale, reviste, ziare, recenzii, referințe, ediții de artă, publicații muzicale, resurse electronice);
- 2.3.2. elaborează și publică în format tradițional și pe suport electronic repertoriul bibliografic național curent și retrospectiv ("Bibliografia națională a Moldovei", bibliografii retrospective generale "Cărțile Moldovei" la fiecare 5 ani , "Publicațiile periodice ale Moldovei..." etc.);
- 2.3.3. organizează și ține la zi sistemul de cataloage și baza de date asupra Depozitului legal (începând cu anul 1924);
- 2.3.4. organizează baza de date CIP (publicații în curs de apariție);
- 2.3.5. asigură deservirea bibliografică a instituțiilor de stat, a Ministerului Culturii, precum și a altor beneficiari în baza unor condiții speciale;
- 2.3.6. constituirea băncii de date "Bibliografia națională a Moldovei" – modulul de bază al sistemului informațional integrat al bibliotecilor din RM (SIBIMOL);
- 2.3.7. realizează și transmite UNESCO informații bibliografice privind editarea lucrărilor traduse în Republica Moldova în scopul reflectării acestora în "Index Translationum";
- 2.3.8. realizează schimbul reciproc de informații bibliografice cu organizațiile similare din Republica Moldova și țările străine.

2.4. Ca Centru de catalogare centralizată:

- 2.4.1. asigură aplicarea indexului CZU (Clasificare Zecimală Universală) fiecărei cărți prezentată de către editori;
- 2.4.2. efectuează CIP-ul – (Catalogare în publicare).

2.5. Ca Agenție Națională ISBN, ISMN, ISSN:

- 2.5.1. asigură sistemul informațional internațional atribuind codul de identificare: fiecărei cărți (ISBN); publicațiilor muzicale (ISMN); publicațiilor seriale (ISSN), scoase pe teritoriul Republicii Moldova;
- 2.5.2. elaborează și transmite Agenției Internaționale ISBN, ISMN (cu sediul la Berlin) informații privind cărțile, cărora le-au fost atribuite ISBN în scopul reflectării acestora în Publishers' International ISBN Directory; informații referitoare la publicațiile muzicale cărora le-au fost atribuite ISMN; Centrului Internațional ISSN (cu sediul la Paris) informații privind revistele și ziarele cărora le-au fost atribuite codurile ISSN;
- 2.5.3. asigură organizatoric și documentar aplicarea sistemului Internațional ISBN; ISMN; ISSN în republică;
- 2.5.4. realizează studii biblioteconomice, sociologice, statistice ce țin de utilizarea și difuzarea cărții naționale.
- 2.5.5. realizează certificarea producției editoriale importate în republică.

III. DREPTURILE CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

3.1. Pentru exercitarea atribuțiilor sale CNC are dreptul la:

- 3.1.1. condiții necesare (spațiu, mobilier, condiții igienice etc.) în scopul păstrării integre a patrimoniului național tipărit;
- 3.1.2. recepționarea gratuită a exemplarului legal (1 ex.) realizat de către toți producătorii investiți cu drept editorial (în conformitate cu actele reglementare emise de către Guvernul Republicii Moldova);
- 3.1.3. primirea informațiilor necesare vizând producția editorială a agenților editoriali din întreaga republică;
- 3.1.4. controlul aplicării de către editori a documentelor normative bibliografice în vigoare.

IV. STRUCTURA ORGANIZATORICĂ A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

4.1. Structura organizațională a CNC cuprinde direcții și servicii, care asigură exercitarea funcțiilor principale ale acestei instituții.

4.2. Structura și statele de funcții ale CNC sunt aprobate anual de către directorul instituției cu avizul Ministerului Culturii.

4.3. Structura detaliată a Camerei Naționale a Cărții este desfășurată în Regulamentul de organizare și funcționare a CNC.

V. ORGANELE DE CONDUCERE ȘI ÎMPUTERNICIRILE CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

5.1. Conducerea curentă a CNC este asigurată de către director, desemnat, suspendat sau revocat prim ordinul Ministerului Culturii.

Directorul Camerei Naționale a Cărții:

- organizează activitatea CNC și poartă răspundere deplină pentru realizarea obiectivelor și sarcinilor puse în față acesteia;
- aprobă schema de încadrare și salarizare a CNC; angajează în funcție, încheie contracte cu salariații, aplică sancțiuni disciplinare și retribue suplimentar munca lucrătorilor;
- angajează și promovează personalul;
- semnează, aprobă programele și rapoartele de activitate a CNC;
- aprobă programele și rapoartele de activitate a serviciilor, fișele posturilor salariaților CNC;
- asigură controlul calității lucrărilor efectuate în CNC;
- asigură disciplina de muncă, executivă și tehnologică în cadrul acesteia;
- reprezintă CNC în instanțele superioare, Consiliul Biblioteconomic Național în raporturile cu alte instituții din republică și de peste hotare;
- este președinte al Consiliului coordonator al CNC.

5.2. Directorul adjunct este desemnat în funcție de către directorul CNC și are în sarcină:

- organizarea și studiul muncii (recomandări privind programarea activității, metode de planificare; folosirea rațională eficientă a bugetului de timp etc.);
- statistica editorială;
- bibliografia națională;
- ține fișierul de control asupra îndeplinirii deciziilor și însărcinărilor organelor superioare și ale directorului;
- efectuează unele lucrări de management și marketing în interesele CNC;
- acoperă organizatoric și curriculum activitatea științifică și culturală a CNC;
- este membru al Consiliului coordonator, ține documentația acestuia;
- îndeplinește diverse misiuni operative ale organelor superioare și ale directorului;
- în lipsa directorului CNC îndeplinește misiunile acestuia;

5.3. Pentru fundamentarea științifică și în scopul conducerii profesionale, coordonării și cooperării activității CNC pe lângă administrație se constituie consiliul coordonator, care este condus de către directorul CNC;

5.4. Printre criteriile de bază pentru angajarea la CNC sunt alături de formația profesională corespunzătoare, cunoașterea limbii de stat și posedarea suficientă a cel puțin uneia dintre limbile moderne de largă circulație;

5.5. Activitatea CNC se desfășoară în baza programului anual de activitate, aprobat de către Ministerul Culturii căruia CNC îi prezintă anual, un raport de activitate.

VI. DISPOZIȚII FINALE

- 6.1. Activitatea CNC încetează, în conformitate cu legislația în vigoare.
- 6.2. Alte aspecte de funcționare, ce nu sunt cuprinse de prezentul statut, sunt reglementate prin acte aprobate de către directorul CNC (regulamente, instrucțiuni, ordine etc.).
- 6.3. Prezentul statut intră în vigoare din ziua aprobării lui.
- 6.4. Statutul aprobat la 17 ianuarie 2001 se abrogă.

Statutul

Centrului Internațional de Înregistrare a Publicațiilor Seriale

Centrul Internațional de Înregistrare a publicațiilor seriale a fost fondat la Paris în baza unui acord semnat între UNESCO și Guvernul Republicii Franceze (ref. doc. SC-76/WS/4, Paris, Ianuarie 1976). Scopul acestui Centru este crearea și funcționarea unui sistem automatizat de înregistrare a edițiilor periodice din diferite domenii, cunoscut sub denumirea de “Sistem Internațional de date asupra publicațiilor seriale” (ISDS).

La prima sesiune, care s-a petrecut la Paris, între 11-12 octombrie 1976, Asambléa generală a ISDS a adoptat textul Statutului Centrului Internațional, care constituie o anexă a acordului sus menționat. Textul statutului adoptat este reprodus în acest document.

Articolul 1

1. În funcțiile Centrului creat la Paris intră asigurarea creării și funcționării unui sistem automatizat de înregistrare a periodicilor de toate domeniile. El cooperează cu Centrele naționale sau regionale având aceleași atribuții.
2. Centrul constituie o instituție autonomă a cărei activitate se exercită spre beneficiul Statelor membre cât și a Membriilor asociați ai Organizației UNESCO în condițiile stipulate de prezentul Statut.

Articolul 2

Statele-membre, cât și Membrii asociați ai Organizației UNESCO, în continuare “Organizație”, care doresc să beneficieze de activitățile Centrului, adresează în acest sens, Directorului General al “Organizației” o notificare, în care declară aderarea lor la prezentul statut. Directorul General informează despre aceasta Centrul, cât și Statele membre și Membrii asociați.

Articolul 3

Organele Centrului sunt:

1. Asambléa (adunarea generală);
2. Consiliul administrativ;
3. Comitetul de experți;
4. Directorul.

Articolul 4

Asambleea (adunarea) generală este compusă din câte un reprezentant din partea fiecărui stat membru sau a membrilor asociați ai Organizației care au aderat la prezentul statut și un reprezentant al Directorului general.

Asambleea:

Se convoacă o dată la 2 ani. Stabilește Regulamentul său interior.

Desemnează membrii în Consiliul administrativ vizați în art. 5.1.c.

Definește direcțiile generale ale activității Centrului.

Stabilește contribuțiile Statelor membre sau ale Membrilor asociați ai Organizației care au aderat la prezentul Statut.

Poate adopta amendamente la prezentul Statut printr-un vot majoritar inclusiv și votul reprezentantului (statului) Țării-gazdă, cât și votul reprezentantului Directorului general al Organizației (UNESCO).

Articolul 5

1. Centrul este administrat (condus) de Consiliul administrativ. Drept membri ai Consiliului sunt:

- a) un reprezentant al țării gazdă; (Franța)
- b) un reprezentant al Directorului general al organizației, (UNESCO)
- c) zece reprezentanți ai Statelor care au aderat la prezentul Statut, aleși de către Adunarea generală la fiecare 2 ani.
- d) un reprezentant al Consiliului Interguvernamental al Programului general de informație.

Consiliul poate admite participarea, fără drept de vot, la ședințele sale, a reprezentanților oricărei alte organizații interguvernamentale sau ale organizațiilor nonguvernamentale care își aduc aportul la funcționarea Centrului.

2. Consiliul administrativ își alege președintele său.
3. Consiliul administrativ dispune de toată puterea necesară administrării Centrului. El adoptă programele de activitate a Centrului precum și bugetul acestuia. El aprobă dările de seamă anuale care-i parvin din partea Directorului Centrului.
4. Consiliul administrativ se reunește în sesiune ordinară o dată pe an, iar în sesiunea extraordinară la cererea Președintelui, sau la inițiativa lui, sau a directorului general al Organizației sau la cererea a jumătate din membrii săi.
5. Consiliul administrativ întocmește Regulamentul interior. Deciziile sale sunt primite cu o majoritate de voturi, în afară de cazul când se aprobă bugetul cât și deciziile prevăzute în art. 10, paragraful 2 care cere o majoritate de 2 treimi, cuprinzând și voturile reprezentantului Țării-gazdă și a Directorului general al Organizației.

Articolul 6

Directorul Centrului este asistat de către un comitet de experți. Membrii acestui Comitet sunt aleși și numiți de către Directorul Centrului prin consultări cu directorul general al Organizației (UNESCO).

Numirile trebuie să fie aprobate de către Consiliul administrativ al Centrului.

Articolul 7

1. Centrul este condus de director asistat de personalul necesar la îndeplinirea funcțiilor Centrului și numiți în dependență de condițiile prevăzute în paragraful următor.
2. Directorul este numit de către Guvernul Țării-gazdă de comun acord cu Directorul general al Organizației.
3. Membrii secretariatului sunt persoane numite de către Director, în conformitate cu procedurile stabilite de către Consiliul administrativ.

Articolul 8

Directorul exercită următoarele funcții:

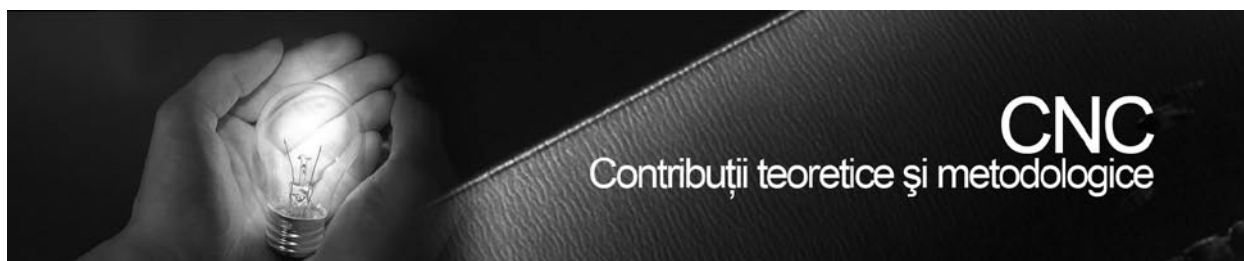
1. Conduce (dirijează) lucrările Centrului supunându-se programelor sau directivelor primite de Consiliul administrativ;
2. Prezintă Consiliului administrativ proiectele de program și proiectul bugetului anual;
3. Convoacă Adunarea generală, consultându-se cu Directorul general al Organizației, și pregătind ordinea de zi provizorie;
4. Convoacă Consiliul administrativ, pregătește ordinea de zi provizorie a sesiunilor și prezintă toate propunerile pe care le consideră utile pentru administrația Centrului;
5. Stabilește și prezintă Consiliului administrativ, cât și adunării generale dările de seamă asupra activității Centrului;
6. reprezintă Centrul în justiție cât și în alte activități ale vieții publice.

Articolul 9

1. Bunurile Centrului sunt constituite din contribuțiile pe care le primește de la "Organizație" și de la Guvernul țării-gazdă, din contribuțiile pe care ar putea să le primească de la alte state-membre, Membrii asociați ai Organizației, cât și recompensele pe care le va căpăta în urma prestării serviciilor în cadrul misiunii sale.
2. Contribuțiile respective acordate de țara-gazdă și de Organizație sunt fixate de perioadele biennale prin schimburi de scrisori între Centru și contribuabilii săi, după fiecare sesiune a Conferinței generale a Organizației.
3. Contribuțiile altor state-membre sau ale Membrilor asociați ai Organizației vizate în art. 2 ale prezentului Statut vor fi fixate de către Adunarea generală la propunerea Consiliului administrativ.

Articolul 10

1. Statele membre și Membrii Asociați ai Organizației, care au aderat la prezentul Statut, au dreptul să se retragă printr-o înștiințare în scris adresată Directorului Centrului, acesta din urmă va anunța toate țările și Membrii asociați, care au aderat la prezentul Statut, despre primirea acestei înștiințări (cereri). Anunțul va fi acceptat la sfârșitul anului bugetar în curs. Partea care face denunțul renunță la orice cotă-parte din averea Centrului.
2. Dacă Organizația sau țara-gazdă se retrage din Centru, acesta va fi pus spre lichidare și Consiliul administrativ va lua toate măsurile ca el să ia decizii corecte, mai ales în ce privește moștenirea bunurilor Centrului.

O nouă viziune asupra sistemului ISBN și ISMN

Renata Cozonac
Agenția Națională ISBN, ISMN, ISSN
Camera Națională a Cărții

Problema modernizării și actualizării cunoștințelor personalului Camerei Naționale a Cărții (CNC) este una prioritară atât pentru manageri, cât și pentru fiecare angajat în parte. Acest fapt este determinat de specificul, unicitatea funcțiilor, proceselor realizate în cadrul acestei instituții. Un angajat, care învață permanent, este deschis schimbărilor, poate face față modificărilor profesionale în diverse sectoare, solicitate de rigorile și standardele comunității naționale și internaționale.

În scopul instruirii personalului, CNC utilizează diverse posibilități: instruirea la locul de muncă, forme organizate (acțiuni în cadrul Școlii de Biblioteconomie), participare la reuniuni profesionale reprezentative naționale și internaționale (Anul Bibliologic, Symposia Professorum ULIM etc.), stagii profesionale. În acest sens deosebit de benefic a fost stagiul de documentare, efectuat la Agenția Internațională ISBN (Berlin) de către subsemnata, în luna decembrie anul 2005. Durata stagiului – 10 zile.

Scopul stagiului: analiza experienței reprezentative a Agenției Internaționale ISBN vizavi de ținerea și utilizarea sistemului automatizat ISBN, ISMN în relațiile agenție – editor – beneficiar.

Agenția Internațională ISBN are în prezent sediul central la Londra (mai mult de 30 de ani acesta a funcționat la Berlin). Conceperea sistemului ISBN (International Standard Book Number) datează din anul 1965 și se datorează distribuitorului englez W. H. Smith & Son Ltd și Asociației Editorilor din Marea Britanie.

Pentru prima dată un sistem de numerotare standardizată a cărții a fost elaborat în Anglia în anul 1967, ca urmare a nevoii editorilor de a avea un instrument adecvat de lucru în activitatea de editare și difuzare a cărții. Ca urmare, Organizația Internațională de Standardizare (ISO) a examinat posibilitatea extinderii sistemului britanic la nivel internațional și în acest sens a fost adoptat standardul ISO 2108 – Informare și documentare: sistemul internațional pentru numerotarea cărților (ISBN). ISBN – este un număr de identificare unicat al cărții, prin intermediul căruia ușor se poate găsi cartea.

Din anul 1994, sistemul de numerotare standardizată a cărților ISBN a fost introdus și în Republica Moldova, fiind creată în cadrul Camerei Naționale a Cărții Agenția Națională ISBN. Toate centrele naționale ISBN (inclusiv Agenția Națională ISBN din Republica Moldova) se constituie într-o rețea internațională, coordonată de Agenția Internațională ISBN. Marea majoritate (166) a țărilor lumii sunt participante la sistem. Pentru întreținerea sistemului ISBN centrele naționale achită o taxă anuală de 250 EURO.

Vreau să menționez, că sistemul de înregistrare, stocare și livrare a cărților în Germania, de altfel și în alte țări, este cu mult mai avansat decât în Moldova. Fiecare editor este conștient și cointeresat să înregistreze orice tip de publicație, fiind ea carte, broșură, calendar, sau chiar un carnet de notițe.

Mă întrebam de ce se întâmplă acest lucru? De ce la noi procentul de editori, interesați de a înregistra publicațiile ce le scot în lumină, este cu mult mai mic, decât în alte țări?

Răspunsul este, de fapt, foarte simplu. În primul rând, în Germania se respectă Legea Depozitului Legal (DL). Sistemul de înregistrare – stocare – vânzare publicații este bine gândit. La înregistrarea înainte de publicare a tipăriturilor în baza de date a Agenției Naționale ISBN, are loc stocarea informației despre publicația respectivă, care ulterior este difuzată beneficiarilor. Când apare cartea de sub tipar, editorul mai întâi de toate o prezintă ca depozit legal pentru conservare și prezervare. Concomitent în baza de date a Agenției se completează datele necesare.

Apoi informația renovată și completată este transferată în baza de date a bibliografiei naționale, de unde se transmite on-line la toate centrele bibliografice și de vânzare a cărților. Evident că PUBLICAȚIA RESPECTIVĂ POATE FI DEJA VÂNDUTĂ, chiar înaintea apariției ei ca atare, luând în considerație faptul că prețul unei publicații în Germania este cu mult mai mare decât la noi (ca și în Marea Britanie, unde prețurile pentru o carte sunt costisitoare).

Stagiul la Agenția Internațională ISBN a fost nu numai un bun prilej de instruire, de actualizare a cunoștințelor, dar și de comunicare utilă și plăcută. Menționez în acest sens implicațiile deosebite

(Fig. 1)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Data	ISBN 10	ISBN 13	EAN	Autor	Denumirea	Tipografia	Tiraj			
897	05-07-06	9975-69-847-6	978-9975-69-847-4	EAN: 9789975698474	Filip Iulian	Poezia Acasă	Combinatul Poligr.	3000			
898	25-07-06	9975-69-046-4	978-9975-69-046-1	EAN: 9789975690461	Braicov Andrei	Informatică - Turbu pascal - Culeg de probleme (rusă)	Tipogr. Centrală	60000			
899	06-10-99	9975-69-049-2	978-9975-69-049-0	EAN: 9789975690490	Prigorski Ana	Ruskaia reci : 6 kl.	Combinatul Poligr.	50000			
900	06-19-02	9975-69-850-6	978-9975-69-850-4	EAN: 9789975698504	Cernyl Nikolai	Lukoil v iugo-vostocinoi Evrope	Combinatul Poligr.	1000			
901	03-11-99	9975-69-851-4	978-9975-69-851-1	EAN: 9789975698511	Achin Ion	Matematica, man. cl. 10	Tipogr. Centrală	3000			
902	06-16-35	9975-69-852-2	978-9975-69-852-0	EAN: 9789975698520	Cristei Tamara	Testul Lectură Scriere	Combinatul Poligr.	3000			
903	06-16-43	9975-69-853-0	978-9975-69-853-6	EAN: 9789975698536	Rudic Gheorghe	Yece oglinzi veridice pentru managerii din învățământ	Tipogr. Centrală	1000			
904	06-22-14	9975-69-854-9	978-9975-69-854-2	EAN: 9789975698542	Daudet Alphonse	Minunatele isprăvi ale lui Tartarin din Tarascon : Ed. 2	Combinatul Poligr.	3000			
905	298-2364	9975-69-855-7	978-9975-69-855-9	EAN: 9789975698559	Sadoveanu Mihail	Frații Jderi	Combinatul Poligr.	3000			
906	06-22-88	9975-69-856-5	978-9975-69-856-6	EAN: 9789975698566	Sadoveanu Mihail	Frații Jderi, vol. 1	Combinatul Poligr.	3000			
907	06-23-64	9975-69-857-3	978-9975-69-857-3	EAN: 9789975698573	Sadoveanu Mihail	Frații Jderi, vol. 2	Combinatul Poligr.	3000			
908	06-23-65	9975-69-858-1	978-9975-69-858-0	EAN: 9789975698580	Sadoveanu Mihail	Frații Jderi, vol. 3	Combinatul Poligr.	3000			
909	06-23-47	9975-69-859-X	978-9975-69-859-7	EAN: 9789975698597	Ursu Ludmila	Matematica. Testy dlia itogovogo oțenivania, 2 kl.	Balacron	5000			
910	06-22-61	9975-69-860-3	978-9975-69-860-3	EAN: 9789975698603	Galben-Painciuc Zinaida	Științe, caiet, cl. 2, ed. 2	Tipogr. Centrală	10000			
911	06-20-00	9975-69-861-1	978-9975-69-861-0	EAN: 9789975698610	Galben-Painciuc Zinaida	Științe, caiet, cl. 2, ed. 2 (rusă)	Tipogr. Centrală	5000			
912	06-23-45	9975-69-862-X	978-9975-69-862-7	EAN: 9789975698627	Ursu Ludmila	Matematica. Testy dlia itogovogo oțenivania, 1 kl.	Balacron	5000			
913	16-01-07	9975-69-863-8	978-9975-69-863-4	EAN: 9789975698634	Eșanu Valentina	Dogdan al II-lea și Maria-Otea părinți lui Ștefan cel Mare și Sfânt	Tipogr. Centrală	500			
914	16-01-07	9975-69-864-6	978-9975-69-864-1	EAN: 9789975698641	Lupu Ilie	Divizibilitatea numerelor	Tipogr. Centrală	500			
915	29-01-07	9975-69-865-4	978-9975-69-865-8	EAN: 9789975698658	Gambuc Adrian	lignu stringolati. Teorie și practică	Tipogr. Centrală	1000			
916	29-01-07	9975-69-866-2	978-9975-69-866-5	EAN: 9789975698665	Madueno Conchita	Sexul explicat adolescenților	Spania	2000			
917	01-03-07	9975-69-867-0	978-9975-69-867-2	EAN: 9789975698672		Dictionarul scriitor români din Basarabia					
918	07-84-3	9975-69-868-9	978-9975-69-868-9	EAN: 9789975698689	Suceveanu Arcadie	Alfabetul poetic	Combinatul Poligr.				
919	07-69-2	9975-69-869-7	978-9975-69-869-6	EAN: 9789975698696	Romanciu Vasile	O fumică în bibliotecă	Daștina Radog				
920	07-83-9	9975-69-870-0	978-9975-69-870-2	EAN: 9789975698702	Filip Iulian	Moara cu plăcinte	Combinatul Poligr.				
921	07-84-0	9975-69-871-9	978-9975-69-871-9	EAN: 9789975698719	Calamancu Gheorghe	Salvați capra lui Creangă!	Combinatul Poligr.				
922	21-03-07	9975-69-872-7	978-9975-69-872-6	EAN: 9789975698726		Teatrul lui Victor Ștefaniuc	Combinatul Poligr.				
923	07-91-1	9975-69-873-6	978-9975-69-873-3	EAN: 9789975698733	Silvestru Aurelian	Au dela de l'impossible = Dincolo de imposibil	Combinatul Poligr.				
924	19-04-07	9975-69-874-3	978-9975-69-874-0	EAN: 9789975698740	Grati Vasile	Citologie generală	Tipogr. Centrală	1000			
925	19-04-07	9975-69-875-1	978-9975-69-875-7	EAN: 9789975698757	Grati Vasile	Citologie generală, p. 2	Tipogr. Centrală	1000			
926	07-05-07	9975-69-876-X	978-9975-69-876-4	EAN: 9789975698764	Frați Grim	Alba cu zăpadă	Combinatul Poligr.				
927	07-05-07	9975-69-877-8	978-9975-69-877-1	EAN: 9789975698771	Creangă Ion	Capra cu trei iezi	Combinatul Poligr.				
928	07-05-07	9975-69-878-6	978-9975-69-878-0	EAN: 9789975698780	Frați Grim	Cenușăreasa	Combinatul Poligr.				
929	07-05-07	9975-69-879-4	978-9975-69-879-5	EAN: 9789975698795	Creangă Ion	Fata babei și fata moșneagului	Combinatul Poligr.				
930	07-05-07	9975-69-880-8	978-9975-69-880-1	EAN: 9789975698801	Perrault Charles	Molanu încălțat	Combinatul Poligr.				
931	07-05-07	9975-69-881-6	978-9975-69-881-0	EAN: 9789975698810	Perrault Charles	Scufiță roșie	Combinatul Poligr.				
932	07-05-07	9975-69-882-4	978-9975-69-882-5	EAN: 9789975698825	Vizir Elena	Fantezii încreminte	Tipogr. Centrală				
933		9975-69-883-2	978-9975-69-883-7	EAN: 9789975698837							

Spre regret, nu toți editorii înțeleg utilitatea acestor cerințe, CNC fiind acuzată de faptul că a devenit mai drastică în colectarea datelor despre actorii procesului editorial și despre publicațiile preconizate spre editare.

Aș vrea să mai menționez următoarele: Camera Națională a Cărții, pe lângă faptul că exercită funcția de Agenție Națională ISBN și ISMN, deține și funcția de Arhivă a Depozitului Legal, fiind responsabilă de distribuirea DL centrelor biblioteconomice din republică (6 instituții).

Imprimarea datelor greșite despre publicații reduce esențial posibilitatea de realizare a acestora. La imprimarea numărului ISBN greșit sistemul respinge înregistrarea publicației respective, deoarece barcodarea publicațiilor se face în baza numărului ISBN, constituit din 13 cifre.

Până nu demult codul ISBN era constituit din 10 cifre, acestea fiind structurate în patru grupuri. De exemplu, 9975-74-754-X: primul grup – identifică țara, teritoriul sau îl putem subînțelege ca un cod de limbă, de pildă, 0 – SUA și alte țări de limbă engleză, 9975 – Republica Moldova; al doilea grup, de la 2 până la patru cifre – reprezintă codul editorului; al treilea grup – identifică numărul de rând al publicației concrete, (conține până la patru cifre, în funcție de numărul de semne al identificatorului factorului editorului); ultimul grup de cifre (ori litera) – cea de control.

Agenția Națională ISBN din Republica Moldova a implementat noul cod de 13 cifre începând cu anul 2006, acest fapt determinând alte modificări și schimbări.

La nivel internațional anul 2006 este considerat drept o perioadă de tranziție la aplicarea noii formule a ISBN. Din luna ianuarie 2007 toate agențiile naționale ISBN sunt obligate să implementeze codul de numere din 13 cifre. În ce constă această modificare? Numărul internațional ISBN începe cu cifra 978, aceasta indicând codul identificator al produ-

sului. Implementarea noii forme a codului ISBN a impus modificări a modului de generare a cifrei de control, poziționarea grupurilor de coduri rămânând neschimbate. Modificările respective se pot observa din următorul exemplu:

Pentru evitarea unor erori sau confuzii a codului editorului, manuscritele la CNC se prezintă cu imprimarea pe foaia de titlu a ștampilei și semnătura "bun de tipar" a editorului respectiv. Această măsură a fost introdusă în scopul respectării corectitudinii relațiilor profesionale în comunitatea editorială.

Odată cu intrarea publicațiilor cu titlul DL, se introduc datele referitoare în baza de date ISBN, confruntându-se datele CIP (Catalogare în Publicare) cu datele cărții. Astfel se depistează corectitudinea imprimării ISBN-ului, datele eronate aducându-se la cunoștința editorilor.

Dacă o carte are două ISBN-uri acest lucru semnifică următoarele:

- ◆ cartea dată este una din volumele multiple ale publicației, unde se indică un ISBN la partea generală, altul la volumul sau tomul respectiv;
- ◆ adesea la cărțile traduse este indicat și ISBN-ul cărții originale, atunci primul se indică cel al țării noastre, apoi cel al țării de origine;
- ◆ două ISBN-uri pot fi prezente și atunci, când o carte este editată de doi editori.

În încheiere aș vrea să prezint o frază reprezentativă, la părerea mea, aparținând directorului Agenției Naționale ISBN, dl Hartmut Walravens, care activează în domeniul bibliografic de peste 30 ani, având și o bibliotecă personală impresionantă, ce include cărți din sec. XVIII : "Cel ce se ocupă de editarea cărților, sigur nu se gândește să devină bogat, ci are o imensă dragoste de carte!". Țin pe această cale să-i aduc sincere mulțumiri pentru sprijinul profesional, acordat pe parcursul stagiului.

(Fig. 2)

ISBN-10 9975-74-754-X

ISBN-13 978-9975-74-754-7

Împreună cu dl Hartmut Walravens, Centrul Europa, Berlin

cu dl Ulrich Wegner, director Agenția Internațională ISMN

Vă îndemn să participați cu dăruire la constituirea patrimoniului național de tipărituri, prezentând depozitul legal în întregime (fiind el carte, broșură, casetă și CD, audiovideo, revistă, gazetă sau chiar calendar și pliant). Este o cauză comună, care ține de prezentul, dar mai ales de viitorul și trecutul țării.

Camera Națională a Cărții rămâne mereu receptivă la solicitările editorilor, bibliotecilor și altor beneficiari.

Dimensiunea umană a schimbării la Camera Națională a Cărții

Ludmila Corghenci
director adjunct DIB ULIM
vicepreședinte ABRM

“Oamenii suferă eșecuri din cauza lipsei scopului și nu din cauza lipsei capacităților.” (Billy Sunday)

Omul este forța hotărâtoare, elementul determinant al competitivității unei instituții. Psihologii și sociologii au constatat, că manifestarea multilaterală a persoanei/angajat este deosebit de pronunțată în cadrul relațiilor profesionale (2, p.137).

Profesiunea, fiind o determinație esențială a personalității în plan social, psihologic, dă măsura valorii obiective a individului în raport cu cei din jur și cu comunitatea în ansamblu. Dacă inițial profesia are la bază conștiința necesității de a acționa pentru a exista, ulterior aceasta se convertește în înțelegerea existenței ca formă de acțiune – sintagma “exist ca să acționez”, “mănânc ca să acționez, să fac ceva util, să las ceva în urma mea ...” (2, p.157).

Am menționat aceste repere teoretice din motivul, că dinamica reală, vie a echipei Camerei Naționale a Cărții (CNC) are drept fundament viziuni și activități concrete, strategice și reale, privind rolul și locul, schimbarea, orientarea profesiei, relațiilor profesionale în instituție și comunitate. Aceste viziuni, îmbinate organic cu o politică managerială fundamentată științific, asigură competitivitatea și dezvoltarea continuă profesională a Camerei Naționale a Cărții.

Vom reliefa în continuare câteva componente ale managementului resurselor umane la CNC, specificând că acestea sunt oglindite în baza analizei activității instituției, politicilor și documentelor de reglementare, direcțiilor strategice de activitate, discuțiilor întreținute cu managerii și alte categorii de personal CNC.

CNC – instituție care învață

Instruirea permanentă și continuă este acceptată la CNC ca o necesitate, dar și ca o soluție de adaptare la schimbările mediilor interne și externe. Pentru adaptare la cerințele realității, pentru obținerea de performanțe personale și instituționale, angajații CNC sunt orientați pentru a deține cunoștințe (de procedură, teoretico-metodologice), deprinderi (de rezolvare de probleme, de procesare a informației, de analiză și sinteză etc.), abilități (de a gândi autonom, de a-și asuma responsabilități etc.). Modelul

optim, acceptat de CNC în scopul obținerii/deținerii/aplicării cunoștințelor, deprinderilor și abilităților, este cel al “instituției care învață”. În Republica Moldova promotorul acestui model este Centrul de Instruire Continuă a Bibliotecarilor “Școala de Biblioteconomie din Moldova”, lansându-l prin intermediul activităților sale, publicațiilor teoretice și didactice, comunicărilor formatorilor la diverse reuniuni și integrări profesionale. Or, este de apreciat receptivitatea și interesul CNC versus implementarea conceptului “instituția care învață”.

Care sunt caracteristicile CNC ca “instituție care învață”? Amintim, că “instituția care învață” este acea structură, în care “prin intermediul învățării, angajații sunt implicați într-un proces de permanentă înțelegere și interpretare a lumii și a relației lor cu lumea” (3, p.115). Astfel, managementul CNC orientează personalul spre manifestarea capacității de a crea rezultatele pe care le doresc, stimulează noile modalități de gândire, învață fiecare cum să învețe alături de celălalt. Învățarea organizațională este considerată o sarcină nu mai puțin importantă decât oferirea serviciilor informațional-documentare, contribuind la îmbunătățirea performanțelor și eficienței instituției. Preocuparea CNC la acest capitol poate fi formulată după cum urmează: a oferi fiecărui angajat oportunitatea identificării și valorificării personale, dar și recunoașterea, stimularea și aprecierea celorlalți. Îmbinând organic interesele profesionale individuale cu cele instituționale, CNC a constituit un sistem armonios de instruire continuă a angajaților, acesta incluzând:

- instruire organizată la instituțiile similare internaționale și naționale (de ex., în anul 2006 – stagiul documentar de 10 zile la Agenția Internațională ISBN, Berlin);
- participare la conferințele, seminarele anuale, organizate de instituțiile internaționale de profil (Agenția Internațională ISBN, ISSN etc.);
- implicații în forme organizate de instruire continuă la nivel național (Școala de Biblioteconomie din Moldova, cursuri și seminare ale Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova etc.);
- participare la reuniuni, integrare profesională de nivel național și departamental;

- instruirea la locul de muncă;
- autoinstruirea;
- alte elemente.

Instruirea la locul de muncă este unul dintre elementele preferate ale sistemului de instruire a personalului CNC grație avantajelor specifice: ne-întreruperea de la locul de muncă; orientarea pentru necesități instituționale concrete; dobândirea rapidă a deprinderilor; asigurarea durabilității cunoștințelor și deprinderilor; câștig performanțial; utilizarea rațională a timpului de muncă în scopul instruirii etc.

Instruirea la locul de muncă (cazul CNC) se realizează prin:

- funcționarea Școlii CNC-Ins (formă complexă de instruire, îmbinând metodele “poștei circulare”, ședințe brainstorming, ateliere, discuții asupra temelor concrete, prezentări, analize și sinteze formulate explicit etc.; avantajele Școlii CNC-Ins: participarea, încadrarea tuturor angajaților CNC; utilizarea rațională a timpului de muncă; respectarea specificului individual-profesional al fiecărui angajat; oferirea posibilității de a descoperi informația de sine stătător și altele);
- formarea pe post (asigură similaritatea dintre locul de muncă și procesul de instruire; în calitate de formator este un angajat cu experiență, care îndeplinește sarcini specifice postului; învățarea prin imitație; perioadă relativ scurtă de ținere – 5-10 zile);
- rotirea alternativă pe mai multe posturi (stimulează flexibilitatea profesională a angajaților, aceștia fiind puși în situația de a îndeplini mai multe servicii; angajatul CNC “învăță făcând”);
- mentorat (noul angajat lucrează la un post concret alături de o persoană cu experiență).

În organizarea și logistica instruirii la locul de muncă accentul se pune nu numai pe acumularea cunoștințelor și deprinderilor profesionale, dar și pe capacitatea de gestionare a acestora, de transformare a acestora în acțiuni concrete, de diseminare a cunoștințelor și deprinderilor. Procesul de instruire include și preocuparea pentru implementarea acțiunilor concrete, depășindu-se stadiul de analize și recomandări. Putem conchide, că instruirea la locul de muncă în cadrul CNC poartă un caracter acțional, facilitând adaptarea personalului și a instituției la cerințele Societății Informaționale și a Cunoașterii.

Cultura și socializarea organizațională

Performanțele CNC pe parcursul ultimilor ani în mare parte sunt determinate de utilizarea cul-

turii organizaționale (valori, tradiții, relații neoficiale, influențe, stilul de conducere) ca instrument strategic de dezvoltare și de adaptare la schimbarea a instituției. Fiind construită în timp, cultura organizațională la CNC integrează 6 componente tradiționale (acestea corespunzând opiniilor cercetătorilor americani în domeniul managementului organizațional (1, p.182-183):

- reguli de comportament (perfectarea limbajului profesional folosit; promovarea modalităților de exprimare a stimei și respectului pentru colegi, manageri, clienți etc.);
- stabilirea relațiilor profesionale în cadrul echipelor de lucru;
- stabilirea, respectarea, urmărirea valorilor privind produsele și serviciile prestate (calitate, operativitate, integritate, acces etc.);
- deținerea unei filosofii instituționale privind angajații și clienții CNC;
- reguli, statornicite în scopul unei funcționări eficiente (disciplină, transparență, lichidarea “barierelor” informațional-profesionale între servicii, implicații reciproce etc.);
- constituirea unui climat și spirit favorabil activității eficiente (design, confort, spații adecvate, locuri de muncă automatizate etc.).

Cultura organizațională a CNC inserează un aspect important – socializarea organizațională. Acesta este un proces sistematic, desemnând activitatea privind integrarea noilor angajați ai CNC. El include: învățarea muncii în echipă, normelor de comunicare la CNC; cunoașterea valorilor instituționale, a regulilor, procedurilor și normelor etc. Grație fundamentării științifice (elaborare de programe și concepte, integrarea socializării în politicile de management ale CNC, responsabili cu experiență etc.), socializarea la CNC este rapidă și avantajoasă. Avantajul socializării are un dublu aspect: pentru indivizi – reduce nesiguranța, incertitudinea, anxietatea; pentru instituție – integrarea efectivă a angajaților în procesul funcțional, nivel crescut de implicare, angajament profesional și altele.

Personalul CNC și schimbarea

Capacitatea de adaptare la schimbările de mediu a devenit o condiție fundamentală pentru succesul profesional. În publicațiile de specialitate sunt evidențiate diverse dimensiuni ale schimbării organizaționale – economică, tehnică, tehnologică (3, p. 283). În cazul CNC rolul de lider în derularea și implicarea schimbării revine managerului superior (director general V. Chitoroagă), care a pus începutul acestei anverguri, fiind sprijinită ulterior (grație activităților ei insistente, pas cu pas)

de întreaga echipă. La părerea noastră, schimbările la nivel organizațional CNC (anii 2001-2007) pot fi categorisite: schimbări ale sarcinilor și serviciilor (gama de servicii, fundament legal, piețele de lucru etc.); schimbări în baza de funcționare a CNC (natura și nivelul de activitate, statut funcțional, surse de finanțare etc.); schimbări ale tehnologiei utilizate (echipamente, procese tehnologice); modificarea proceselor de conducere (organizarea internă, proceduri de luare a deciziilor și de control, sisteme informaționale, asigurarea transparenței); atragerea surselor suplimentare pentru funcționarea eficientă a instituției; schimbarea imaginii pe care și-a creat-o CNC în comunitatea editorială, informațional-bibliotecară, precum și în fața factorilor de resort. Or, șirul schimbărilor intervenite ar putea fi continuat.

Dardimensiunea umană a schimbării organizaționale este fundamentală. Analizele, discuțiile profesionale cu angajații CNC, precum și participarea subsemnatei în componența Comisiei de Atestare a CNC (anul 2006), ne permit să scoatem în evidență schimbarea stării de spirit, a procesului de gândire, de atitudine, de abordare a sarcinilor în rândurile personalului Camerei Naționale a Cărții (fără a interveni în problema rezistenței la schimbare – aceasta constituind subiectul unui studiu aparte). Menționăm următoarele niveluri ale dimensiunii umane, care reflectă schimbarea:

- la nivelul cunoștințelor (diversificarea informației despre schimbare, înțelegerea informațiilor etc.);
- la nivelul atitudinilor (înlocuirea atitudinii empirice cu una fundamentată științific; accepta-

rea schimbării ca o necesitate profesională și personală);

- la nivelul acțiunilor (implementarea efectivă a schimbărilor).

Camera Națională a Cărții funcționează cu o intensitate deosebită pentru toate dimensiunile. Instituția pune accentul pe creativitate, insistență, cunoștințe, capacitate de a disemina cunoștințe și deprinderi, perseverența și persuasivitatea personalului, acesta fiind patrimoniul fundamental al instituției.

Succesul a fost conștientizat de CNC drept un impact al procesului de transformare a cunoștințelor și capacităților în acțiune profesională pozitivă. Se ține cont și de faptul, că succesul e un drum aflat mereu în construcție.

Referințe bibliografice:

1. Burduș, Eugen; Căprărescu, Gheorghită. Fundamentele managementului organizației. București: ed. Economica, 1999. 512 p. ISBN 973-590-209-5.
2. Golu, Mihai. Dinamica personalității. București: ed. Geneze, 1999. 237 p. ISBN 973-9099-16-5.
3. Manual de psihologia muncii și organizațională. Iași: Polirom, 2004. 376 p. ISBN 973-681-536-6.
4. Vlăsceanu, M. Organizații și comportament organizațional. București, 2003. 234 p. ISBN 973-590-109-7.

Depozitul legal în oglinda legislației RM

Efimia Macrinici
Camera Națională a Cărții

*“Stă scris: la început era cuvântul!
M-am și oprit. Cum să-mi reiau cuvântul?
Atâta cinste nu pot cuvântului s-aduc,
Va trebui în altfel să traduc
Dacă-mi va da iar spiritul Scânteia.”*
Goethe

La straja cuvântului scris timp de 50 de ani stă Camera Națională a Cărții – instituție culturală reprezentativă și valoroasă prin marele tezaur de tipărituri. Nicio provocare a timpului nu o va face să cedeze în fața Cărții – unde se află cele mai de seamă spirite ale umanității, care așteaptă ca noi să le adresăm un cuvânt pentru a renunța la tăcerea în care sunt cufundate.

În era globalizării, prin extensiunea structurilor de comunicare (televiziune, telegraf, telefon, Internet, etc.) toți am devenit vecinii tuturor. Aceste schimbări impun acțiuni de renovare, informarea și documentarea capătă valențe deosebite.

Potențialul de construcție profesională, de prelucrare a elementelor de progres, de consolidare a soluțiilor au dus implicit Camera Națională a Cărții la lărgirea spectrului de activități și anume constituirea, organizarea și funcționarea Depozitului legal în Republica Moldova.

Prin politica sa de completare a Depozitului legal, Camera Națională a Cărții urmărește în mod deliberat să adune tipărituri și alte documente grafice și audiovizuale produse pe teritoriul Republicii Moldova, precum și cele realizate de persoane fizice sau juridice peste hotare.

În structura Depozitului legal se află centrele biblioteconomice, prevăzute de art. 18 al Legii cu privire la activitatea editorială, menite să primească documentele și să asigure evidența, prelucrarea, conservarea și gestionarea corectă.

Obligația de trimitere cu titlu de Depozit legal revine tuturor persoanelor fizice și juridice care editează sau produc asemenea publicații pe teritoriul Republicii Moldova

Conform Regulamentului de funcționare a Depozitului legal în Moldova, pe parcursul anului 2006 au fost recepționate de la editori 2953 titluri, inclusiv cărți, broșuri, reviste în număr de 17750 ex. și distribuite instituțiilor beneficiare de Depozit legal (Camera Națională a Cărții, Ministerul Culturii și Turismului, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Științifică a AȘM, Biblioteca Națională pen-

tru Copii “Ion Creangă”, Biblioteca Republicană Tehnologico-Științifică, Biblioteca Republicană Științifică Medicală).

Numărul de titluri (2953) primit în anul 2006 comparativ cu numărul de 2386 titluri din 2005 este o dovadă a unei activități susținute, cu bune rezultate atât în domeniul relațiilor cu instituțiile care produc, cu instituțiile beneficiare, precum și a unei politici de atribuire a codurilor ISBN, CZU, de recepționare și distribuire a Depozitului legal prin competență și echilibru.

Un proces important în funcționarea Depozitului legal este selecția documentelor conform profilului bibliotecii care constituie un proces organizat, dinamic și bine definit.

Criteriile de selecție sunt pertinente și în același timp flexibile. Între criteriile enumerate menționez:

- tipul de bibliotecă;
- relevanța documentelor față de profilul bibliotecii;
- valoarea informațională a documentelor: științifică, tehnică, estetică;
- continuitatea colecțiilor bibliotecii, evidență în cazul publicațiilor periodice;
- actualitatea documentului.

Sprijiniți de aceste criterii, în urma selecției, în anul 2006 au mai fost distribuite 4332 cărți, broșuri, reviste și au beneficiat de aceste documente cinci biblioteci publice din raioanele Briceni, Ialoveni, Orhei, o bibliotecă școlară, Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Bălți, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă, Biblioteca Colegiului Național de Medicină și Farmacie.

Rapoartele informative anuale prezentate de către instituțiile beneficiare de DL demonstrează aprecierea Camerei Naționale a Cărții, confirmând determinarea corectă a factorilor decizionali în acest aspect.

Utilitatea Depozitului legal rămâne valabilă numai pentru un anumit segment de beneficiari, optând pentru actualitate și relevanță. Pentru alt segment de utilizatori care desfășoară cercetări, analize, prezintă o serie de limite, raportate la alte forme tradiționale.

Camera Națională a Cărții a parcurs etape ascendente, dovedindu-se capabilă să cuprindă întregul teritoriu național și să se impună ca un cadru propice de acțiune pentru comunitatea bibliotecară.

Ocrotirea tezaurului imprimat al Moldovei - obiectiv strategic al CNC

Vera Tarasov

șef secție „Arhiva Depozitului Legal”,
Camera Națională a Cărții

*„Arhivele – comoara de aur a poporului nostru,
deoarece în ele sunt păstrate cele mai scumpe
izvoare care privesc istoria poporului.”*

Gheorghe Asachi

Angajații serviciului „Arhiva Depozitului Legal” a Camerei Naționale a Cărții, preocupându-se mulți ani la rând de destinul spiritual al patrimoniului național de documente scrise, sunt conștiințioși față de rolul important de păstrare, prezervare și transmitere intactă a patrimoniului imprimat generației viitoare, punte de legătură între trecut, prezent și viitor.

Păstrarea publicațiilor ce prezintă o valoare deosebită privind ținutul nostru, este acțiunea primordială a serviciului de aceea condițiile din spațiile unde sunt conservate documentele sunt foarte importante pentru conservare.

E știut, că toate tipăriturile confecționate din lemn sunt de origine organică și sunt supuse acțiunii de degradare atât de factori endogeni de deteriorare cât și celor exogeni (temperatură, umiditate și lumină). Pe măsură ce avansează în timp, calitatea hârtiei, în care se conține celuloză, scade la temperaturi înalte, se deshidratează, devenind instabilă și cu trecerea timpului poate degrada tot patrimoniul scris. Astfel se aplică acțiuni concrete de păstrare și conservare a tipăriturilor atât producției vechi cât și celei curente, care va intra în viitor spre cercetare.

Se știe, că e mai ușor de prevenit degradarea, decât înlăturarea ei, de aceea e necesar să cunoaștem toți factorii negativi ce duc la distrugerea documentelor de arhivă. În afară de factorii negativi enumerați mai sus, un mare pericol la degradarea patrimoniului îl prezintă insectele, microorganismele, și în deosebi, ciupercile.

Deci în anumite condiții de temperatură și umiditate, unele microorganisme – cum sunt bacteriile și ciupercile – pot aduce o mare daună materialelor din care sunt confecționate ziarele, revistele, cărțile etc., distrugând structura lor și provocând schimbări fizice.

Un mare dușman al hârtiei sunt bacteriile – niște microorganisme variate, capabile să se înmulțească foarte repede și să-și păstreze viabilitatea chiar și în cele mai nefavorabile condiții: la încălzirea până la 80°-90°, uscare, fierbere, înghețuri. Printre ele sunt și bacterii ce distrug celuloza din hârtie, descompunând albuminele.

În condițiile normale de păstrare a documentelor, aceste bacterii nu sunt periculoase, dar în condiții nefavorabile (mai ales la umiditate) ele distrug fibrele și țesăturile de celuloză din care-i confecționată hârtia.

Cele mai periculoase din această grupă sunt miceli, care formează pe documente depuneri albe, sure ori negre, în așa mod distrugând publicația integral.

Un mare pericol îl prezintă și ciuperca mucegaiului. În prezent sunt înregistrate peste 3000 de specii de ciuperci microscopice, care pot distruge materialele din care este confecționată hârtia, sporii lor nimerind întâmplător cu curenții de aer în depozitele arhivelor.

Dacă nu se respectă regimul sanitaro-igienic în depozite (lipsa sistemului de ventilare, umiditatea mărită, temperatura joasă), aceste fapte duc la înmulțirea și răspândirea lor în depozite. S-a constatat, că diferite specii de ciuperci, pot distruge în decurs de 3 luni, de la 10 până la 60% din hârtie. Sporii lor își mențin viabilitatea ani în șir, suportă uscarea, schimbarea temperaturii. Chiar nici razele solare nu pot distruge sporii, mai ales pe acei, care conțin pigmenți galbeni sau oranji. Nu ajută la distrugerea lor nici substanțele dezinfectante, doar pot numai preîntâmpina dezvoltarea lor.

Sunt înregistrate cazuri, când timp de 5 zile, în urma activității mucegaiului, rezistența hârtiei a scăzut până la 50%, hârtia devenind fragilă, de culoare cafenie și rupându-se ușor.

O mare daună aduce publicațiilor (mai ales celulozei) și o altă grupă de ciuperci – fermenții, care distrug coperta, cotorul, cleiul.

Toate ciupercile se dezvoltă mai activ la temperaturile de 22-27° C și umiditatea de 65 %. De aceea pentru preîntâmpinarea distrugerii edițiilor de vătămători este necesară examinarea fondurilor primăvara și toamna când se începe și se termină sezonul de încălzire. În interiorul uneia și aceleiași încăperi se observă distrugerea edițiilor mai mult în locurile de lângă geamuri, pereți, la colțuri, unde este mai mare vibrația temperaturii. Cercetarea integrală a publicațiilor se face o dată la trei ani. În depozitele fără climatizoare, fără sistemul de ventilare cu vibrație permanentă de temperaturi și umiditate, se face cercetarea selectivă permanent. Cărțile sunt ușor răsfoite și studiate foaia de titlu, coperta și mai ales locurile încheiate.

În cazul depistării unui atac biologic, edițiile se izolează imediat și se dezinfectează cu diferite substanțe chimice (fungicide ori formalină de 3%), într-o cameră specială, lucrările fiind efectuate de către specialiști în domeniu.

Un alt vătămător destul de periculos sunt insectele. Sunt studiate și cunoscute mai bine de 100 de specii de insecte, dar cele mai frecvente sunt numai 30 de specii (ca gândacul de piele, cărăbușul, păduchele de hârtie, molia etc.). Chiar și muștele, fluturașii de diferite specii, taracanii etc. servesc drept hrană vătămătorilor cărților.

Grupa de insecte-vătămători se împarte în 2 subgrupe:

- vătămători vremelnici;
- vătămători permanenți.

Primele (mai ales carii) nu părăsesc ediția de la prima stadiu de dezvoltare (adică de la depunerea ouălor) și până la dezvoltarea insectei adulte. Ele sunt foarte periculoase, căci se hrănesc cu însăși conținutul publicației.

A doua grupă de insecte folosesc edițiile numai pentru depunerea ouălor, iar ele se ascund în locurile, unde este mai mult praf.

De aceea pentru păstrarea fondurilor de invazia de insecte este necesar un regim strict sanitar. Trebuie menținută o curățenie permanentă, de înlăturat praful, deoarece el servește prima sursă de hrană a vătămătorilor, sistematic de aspirat cărțile de praf, ușile și geamurile se închid ermetic, pereții reparați. În depozite categoric sunt interzise covoarele de lână, produse alimentare. Cărțile noi intrate trebuie minuțios cercetate, dezinfectate apoi așezate pe raft.

Pentru a scoate în evidență edițiile afectate, cercetarea microbiologică și entomologică se efectuează de 2 ori pe an: aprilie – iunie, septembrie – octombrie.

Metodele de luptă contra vătămătorilor depind de condițiile și caracterul afecțiunii lor. Există diverse metode de combatere a vătămătorilor, dar în condițiile păstrării documentelor în depozitele de arhivă se practică dezinsecția cu insecticidele lichide, suspensii sub formă de aerosol. Această procedură se efectuează primăvara și vara, când

insectele sunt mai active și efectul chimicelor este mai mare.

La alegerea substanțelor se are în vedere nivelul degradării edițiilor de către unii produși cu caracter agresiv față de suportul grafic, de hârtie etc. Pentru volume mari dezinsecția se execută în etuve de mare capacitate cu substanțe gazoase ori fumiganți (oxid de etilenă, aldehida formică etc.).

Insecticidele ("Prima", "Cobra", "Raid" etc.) trebuie rânduite pentru a nu se forma rezistența vătămătorilor la ele. După stropire încăperile se deschid pentru aerisire peste 7-10 zile.

Publicațiile depozitate spre păstrare nu mai sunt niște simple hârtii, ci documente de arhivă – însăși viața oamenilor ce au scris aceste publicații, deci viața, istoria unui popor.

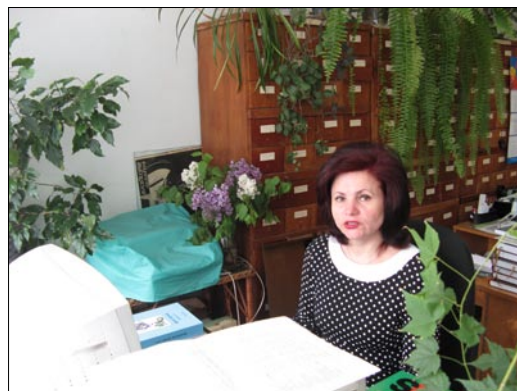
De aceea ne pătrundem de importanța păstrării acestui tezaur fără de preț pentru viitorul țării, pentru posteritate, pentru istorie, luptând contra ignoranței, dezinteresului și relei-voințe, manifestată adesea de unele persoane, care nu dau importanță acestor valori de care dispunem.

Azi devine o problemă lipsa spațiilor adecvate. Astfel, colecțiile de ziare le aranjăm în diferite depozite, acolo unde avem încă rafturi libere și din această cauză uneori ne vine greu să găsim operativ publicația solicitată de către beneficiari. Sunt necesare încăperi corespunzătoare cerințelor internaționale de păstrare a tezaurului documentar, în primul rând încăperi înzestrate cu climatizoare pentru reglarea temperaturii aerului (17°-19°) (vara temperatura în încăperi ajunge până la 34°, iarna 14°-16°) și umiditatea aerului 50-55%.

Publicațiile ce se păstrează în Arhiva CNC au o valoare deosebită, deoarece reflectă istoria țării noastre, începând cu anul 1924. Evident condițiile de păstrare a edițiilor, inclusiv acelor unicate (colecția "Basarabiana") sunt deosebite și prevăd realizarea unor măsuri cu caracter curativ, sanitar, un regim stabil de temperatură și umiditate a aerului. În acest sens obiectivul prioritar al instituției ține de păstrarea documentelor fiind necesare măsuri concrete pentru optimizarea condițiilor de conservare a acestor valori naționale. Necesită efectuarea reparației în depozite, procurarea utilajului pentru menținerea regimului sanitar, de temperatură etc., utilaj care ar efectua lucrări de restaurare a documentelor de unicat, de legare calitativă a ziarelor. Este necesar un laborator pentru restaurarea edițiilor deteriorate de timp, cu utilaj modern, capabil să facă față cerințelor timpului. Fără investiții serioase, tezaurul național poate să se deterioreze definitiv. O altă sarcină importantă este și digitizarea documentelor arhivei – parte componentă a strategiei CNC.

Să urmărim sfatul istoricului român Nicolae Iorga referitor la arhive: „Suflați colbul de pe cronici și faceți să renască virtuțile bătrânilor de atunci în sufletul tinerimii de azi”.

Statistica producției editoriale - imperativul timpului

Valentina Reul

șef secție “Statistica producției editoriale”,
Camera Națională a Cărții

Rolul statisticii ca producător de bază a informației devine tot mai important. Sistemul statistic al Republicii Moldova ține pasul cu transformările economiei naționale, adaptându-și conceptele și standardele la spațiul european și mondial.

Legea Republicii Moldova “Cu privire la statistică” (nr. 418 – XII din anul 1990), completată și modificată prin legile nr. 1141 – XII din 4 august 1992 și nr. 508 – XII din 22 iunie 1995, reglementează funcționarea statisticii oficiale în Republica Moldova. În lege sunt definite problemele de bază și principiile statisticii oficiale ale Republicii Moldova.

În Republica Moldova statistica națională este prerogativa Biroului Național de Statistică, a formațiunilor teritoriale de statistică subordonate lui: ministere, departamente, alte persoane juridice. O verigă a statisticii naționale este și statistica domeniului cultură, care este organizată în baza rapoartelor statistice efectuate de instituțiile de cultură.

Informația statistică privind cultura reflectă și datele cu privire la editarea cărților, revistelor și ziarelor în republică, informație care este furnizată Biroului Național de Statistică de către Camera Națională a Cărții, serviciul “Statistica producției editoriale”.

Acest serviciu este organizat în cadrul Camerei Naționale a Cărții odată cu înființarea instituției, în iunie 1957. Una dintre funcțiile relevante ale serviciului este evidența statistică a producției editoriale, care se efectuează în baza Depozitului legal, conținând informații despre editarea publicațiilor, precum și indicii cantitativi (numărul de titluri, tiraj).

Raportul statistic (darea de seamă statistică) reprezintă un document oficial tipizat, prin care Camera Națională a Cărții este obligată să informeze periodic forurile superioare privind re-

zultatele obținute în activitatea ei într-o anumită perioadă de timp. În fiecare an, în lunile februarie - aprilie în serviciul “Statistica producției editoriale” se alcătuiește Raportul statistic nr. 1 – Publicații, care include date despre editarea cărților, periodicelor, ziarelor pe anul precedent. Raportul este alcătuit din 3 compartimente:

1) editarea cărților și broșurilor, care la rândul său are următoarea structură: literatură politică și social-economică, literatura în domeniul științelor naturale, literatură tehnică, literatură agricolă, literatură medicală și sportivă, în domeniul științelor filologice și artei, pentru învățământ și cultură, literatură artistică, literatură pentru copii, literatură cu caracter universal. În paralel este ținută evidența cărților și după tipul lor: ediții științifice, științifico-populare, ediții oficiale, normative de producere, manuale și lucrări metodice, ediții literar-artistice, pentru copii și adolescenți, ediții religioase, informative și de reclamă, enciclopedii, îndreptare, îndrumare;

2) al 2-lea compartiment reflectă informația privind editarea seriilor, a publicațiilor periodice continue. Aici este indicat numărul total de reviste și buletine, inclusiv pe limbi, apărute în Republica Moldova în anul precedent.

3) compartimentul al 3-lea cuprinde numărul total al ziarelor, inclusiv pe limbi, editate în Republica Moldova în anul precedent.

Evidența publicațiilor se face după următorii parametri: numărul edițiilor, numărul total al edițiilor, tirajul mediu în mii exemplare, tirajul anual în mii exemplare, coli de tipar imprimate. Datele din Raportul statistic nr. 1 – Publicații se includ în „Anuarul Statistic al Republicii Moldova” pentru anul respectiv, care este alcătuit de Biroul Național de Statistică.

Pentru o evidență mai completă, lunar, în serviciul "Statistica producției editoriale" se alcătuiește o situație statistică, care reflectă numărul, tirajul, coli de tipar imprimate a cărților primite la CNC în luna respectivă. Această informație este sistematizată după editurile care le-au scos în lumină: edituri de stat; instituții superioare de învățământ de stat; instituții superioare de învățământ privat; instituții cu drept de editare; edituri private, inclusiv grupul "Noi"; cărți care apar fără indicarea editurii; cărți care apar cu indicarea tipografiei în calitate de editură. Partea a 2-a a situației statistice lunare reflectă sistematizarea cărților și broșurilor după limbile, în care au fost editate cu indicarea numărului de titluri, tirajul și coli de tipar imprimate.

Toate datele, ce se colectează în serviciul "Statistica producției editoriale", sunt puse la dispoziția beneficiarilor.

Menționăm, că pe parcursul anilor, eforturile colaboratorilor serviciului "Statistica producției editoriale" s-au materializat și în pregătirea și scoaterea în lumină a culegerilor de informații statistice. Astfel, din anul 1962 se editează culegerea statistică "Publicațiile Moldovei" pentru anii: 1925-1960; 1961-1975; 1976-1980; 1981-1985; 1986-1990; 1991-1995; 1996-2000 (ultima fiind în manuscris).

Apple Warehouse

Americanii au tradus nordicul Abolu nolictava prin apple warehouse. O fi având dreptate. Dar se vede pe cum au tălmăcit că nu știu că acea expresie nordică are rădăcini dacice. Istoria peregrinării unei ramuri geto-dace spre nord a fost descrisă încă de B.P. Hasdeu, lucru bine cunoscut în lumea științifică de la noi. Ei bine, expresia în cauză însemna casa, magazia aceea care era construită departe de așezare și în care se puneau la salvagardare semințele pentru viitor, pentru cazul dacă satul va fi pârjolit și devastat de dușmani. Un lucru esențial se cere scos în față în chiar acest moment. Cuvântul apple, pe lângă fructul biblic pe care îl desemnează, mai are și sensul de "lumina ochilor". Știm bine că lucrul care este considerat cel mai important la un om, într-o casă, într-o comunitate trebuie păzit ca lumina ochilor. Așa ne spune zicala românească.

Dar semințele? E clar că dacă rezerva lor este nimicită, comunitatea e pusă în mare pericol, ea va fi lipsită de hrană iar viitorul, viața ei se vor afla în pericol. Abolu nolictava era păzită ca ochii din cap, ca lumina ochilor.

Mi-am amintit de toate acestea când dna Valentina Chitoroagă, directorul general al Camerei Naționale a Cărții, m-a rugat să scriu un articol pentru numărul revistei "Magazin Bibliologic" care va fi consacrat aniversării a 50-a a instituției pe care ea cu onoare o conduce. Ce să mai scriu, mă gândeam, căci am scris deja un articol de aniversarea a 45-a a Camerei. Și așa mi-am amintit de Ware-

Alexe Rău

Director general al BNRM

house. Mi-am amintit de acest lucru, pentru că nu doar semințele de pâine țin cheazășie dănuirii noastre, ci și semințele minții, sufletului, spiritului unei națiuni, unei comunități, unei familii. Iar dacă așa stau lucrurile, atunci CNC, din 1957, este Abolu nolictava a cărților Moldovei.

Care ar fi, în lumea cărților, sinonimul seminței? Cunoștințele, mai ales cele testamentare? Ideile transmise din generație în generație, ca niște tehnologii? Transmise prin cărți, desigur. Sau cărțile de unicat, cărțile de patrimoniu în care se cuibărește povestea a ceea ce a fost și este neamul nostru?

CNC este ceea ce a fost BNRM până la 1957. Iar Biblioteca aceasta, cu vechimea ei, era și ochii din cap și lumina ochilor. Să se fi împărțit cumva aceste două lucruri indisolubile după înființarea CNC? Să se afle acum, oare, ochii din cap la CNC iar lumina ochilor la BNRM, sau viceversa, că nu e substanțială diferența? De fapt, însă, chiar dacă acea divizare s-a produs cumva, noi ne căutăm mereu unul pe altul căci nu s-a pomenit încă să fie ochi (chiar în cap fiind ei) fără lumină. Oricum ne-ar fi fost împărțit birocraticeste, tot una am rămas: Warehouse.

În 50 de ani de când o parte din lumină se veghează la CNC, instituția aceasta a făcut lucruri bune, utile. Arhiva lor este tocmai ceea ce înțelegem noi aici prin Abolu nolictava. În jurul acestui "hambar", s-a împletit o structură funcțională bine rânduită tehnologiceste care să acopere măcar o parte din

funcțiile agențiilor bibliografice din alte părți. Acum s-au implementat direcții noi de activitate, e în toi informatizarea, curând bibliografia națională va apare așa ca în Europa. Alte schimbări remarcabile s-au pus și se mai pun la cale pentru a face din CNC un loc de cărturărie și informație pentru toată țara.

Ce bine e, mă gândesc eu acum, să știi a face și să ai relații atât de bune cu ministerul de resort și să ai sprijinul lui deosebit în ceea ce pui la cale. Valentina are această abilitate și o exploatează din plin, atât cât îi permite permisul, norocul și măestria de a comunica cu funcționarii publici. Acesta e capitalul ei pe care l-a investit și din care se alege necunten cu roade sigure.

Iar povestea aceea cu ochii și cu lumina lor e de fapt un imbold de colaborare necesară. Ochiul, precum se știe, e cel mai sensibil organ, drept care orice forțare a lucrului în comun conduce la coborârea pleoapelor, sau la întoarcerea privirii. Noi căutăm atent posibilitățile de a face ca instituțiile noastre să colaboreze și să creeze pentru cetățeni un bine comun.

Fie ca această aniversare a Camerei Naționale a Cărții să ne apropie și mai mult de lumina ochilor din cap, încât ea să fie dreaptă ca săgeata și în același timp încălzitoare și alungătoare de umbre imaginare, neluminate.

*Cu cele mai bune urări de succes,
Alexe Rău*

Distinși colegi!

Ludmila Costin
președintele ABRM,
directorul Bibliotecii Republicane Științifice Agricole a UASM

Pe parcursul activității sale, Camera Națională a Cărții s-a afirmat ca o instituție cu frumoase realizări profesionale, s-a fortificat la nivel național, și-a definit și conturat clar identitatea, funcțiile, locul și rolul său în societate, s-a aliniat la cerințele și standardele internaționale, astfel obținând un bun renume pe plan național și internațional.

Creator al bibliografiei naționale a Moldovei, al repertoriului național de publicații, Camera Națională înregistrează torentul documentar prezent, pentru ca posteritatea să ia cunoștință de patrimoniul nostru național, astfel atribuindu-i durabilitate în timp. Vă apreciem înaltul aport, munca prestată cu mult profesionalism și responsabilitate întru edificarea Societății Cunoașterii în Republica Moldova.

Cu ocazia frumoasei aniversări Vă exprim sincerele mele sentimente de considerație, dorindu-vă să obțineți noi realizări în activitatea nobile, să vă bucurați de aprecierea înaltă a societății, de sănătate, energie creativă întru realizarea scopurilor propuse.

Дорогие друзья и коллеги!

Коллектив Российской книжной палаты от всей души поздравляет Национальную книжную палату Республики Молдова с ее 50-летием!

Совсем недавно мы отмечали свое 90-летие, когда многие присутствовавшие убедили сотрудников РКП, что 90 лет – это совсем немного для такой организации, по сравнению с историей книги и книжной культуры.

С тем большим основанием мы считаем вашу организацию еще очень молодой, у которой все впереди, хотя, конечно, нельзя забывать об уже проделанном пути.

У Книжной палаты Молдовы немало славных свершений и успехов, ее коллектив состоял и состоит из творческих личностей, возглавляет их всегда оптимистичная, энергичная и целеустремленная Валентина Семеновна Китороагэ.

Девиз вашей юбилейной конференции как нельзя лучше отражает путь всей деятельности Национальной книжной палаты Республики Молдова, которая стремится не просто информировать, но и пропагандировать книжные знания. Ваша Республика имеет давние книжные традиции, в поддержке и развитии которых ваш коллектив всегда был на видном месте.

Мы уверены, что Книжная палата Молдовы и на следующем своем 50-летнем отрезке истории будет играть столь же значительную роль в Ассоциации книжных палат стран-членов СНГ для развития нашего общего дела на уровне статистики и библиографии, архивного хранения и информационного обслуживания потребителей из очень многих государств.

Здоровья, счастья и удачи всем сотрудникам вашего славного коллектива!

Генеральный директор
Российской книжной палаты
В.А. Сироженко

O instituție cu sistem deschis și rațional: Camera Națională a Cărții

Organizațiile nu pot fi imaginate, funcționând într-un vacuum. Numai în funcție de înțelegerea mediului, reacționând la provocările acestuia, instituția progresaază. La intersecția mediului cu organizațiile apar succesele, dar și declinul. Este indiscutabil faptul, că o instituție care nu progresaază, nu este indispensabilă comunității profesionale și sociale: se atrofiază, își pierde imaginea și poziția. Este dificil să avansezi în condițiile de azi, dar și mai greu este să transformi succesul profesional într-o constantă a evoluției. Reușita unei instituții ține nu atât de câștigul imediat, cât de abilitatea acesteia de a-și extinde și diversifica activitatea în permanență.

De ce am evidențiat aceste aspecte? Din motivul, că instituția jubiliară – Camera Națională a Cărții (CNC) – este un exemplu de organizație, a cărei poziție și rol în mediul socio-profesional sunt în permanentă ascensiune, cea din urmă predominând pe parcursul ultimilor ani.

Care sunt factorii succesului profesional ai CNC? Suntem convinși, ar putea fi evidențiat și argumentat un șir dintre aceștia, noi specificând doar câțiva:

- ◆ considerarea factorului uman drept cel mai prețios capital al instituției;
- ◆ aplicarea principiilor manageriale de funcționare (conceptualizarea activității; management strategic etc.);
- ◆ implementarea și dirijarea fenomenului „tehnici și tehnologii informaționale” la CNC.

Colaborările profesionale cu CNC ne-au demonstrat abilitatea personalului instituției de execuție ireproșabilă și de transmitere a valorilor, centrate pe calitate, clienților, ce impun standarde din ce în ce mai înalte. E de apreciat, că inovarea și învățarea permanentă, statornicite la CNC, sunt considerate

un atribut profesional, încurajat și susținut de către managerii instituției, dar și de către fiecare angajat în parte. Echipa CNC, care întrunește persoane cu experiență vastă în domeniu, dar și specialiști tineri, cu noi viziuni și concepte, știe și poate face față schimbărilor de azi și de mâine.

Aniversarea CNC este un moment de cinstire a eforturilor constructive, de reculegere spirituală, de revitalizare a energiilor în concordanță cu provocările prezentului și viitorului. Aceasta o facem azi, vorbind despre și apreciind activitatea dvs. profesională, dragi și stimați colegi de la Camera Națională a Cărții!

Pe parcursul anilor Camera Națională a Cărții a devenit o instituție de referință, cu o complexă și vastă activitate, cu resurse documentare și informaționale de o mare importanță. Aflându-se în plin proces de modernizare, ea înscrie o pagină aparte în biblioteconomia și bibliografia națională.

Eforturile de construcție și modernizare în timpul parcurs au fost susținute de înaltul profesionalism și pasiunea angajaților CNC, care au știut s-o facă utilă, indispensabilă comunității, fiecărui utilizator în parte.

Vă știm și vă simțim prezenți în comunitatea noastră profesională, punând umărul la implementarea proiectelor și programelor coordonate de nivel național, la reuniunile profesionale. Sunteți buni colegi, deschiși cooperării în activitatea informațional-bibliotecară!

Cu prilejul frumosului eveniment aniversar, dragi colegi CNC-iști, vă dorim ani mulți, împliniri profesionale, o carieră profesională pe potrivă!

Să ne amintim împreună de vechiul dicton:

VIVAT! CRESCAT! FLOREAT!

Consemnează din partea echipei DIB ULIM:

Z. Sochircă, director,

L. Corghenci, director adjunct

Ad MULTOS ANNOS!

Ne face o deosebită onoare și plăcere să felicităm colectivul Camerei Naționale a Cărții la cea de-a 50-a aniversare de la fondare.

Stimați colegi, depășind în 2007 o jumătate de secol de la inaugurare, Vă înscrieți printre instituțiile naționale de viață lungă, nu însă și de trai ușor. Ați avut multe de făcut și le faceți bine, fiind un sfetnic părintesc bibliotecarilor la editarea bibliografiilor curente, ați fost mereu și rămâneți un îndrumător pretențios și sever pentru bibliografia moldovenească modernă, sunteți Agenția care ține evidența tuturor tipăriturilor apărute în Republica Moldova, ridicând și soluționând problemele bibliologice potrivit exigențelor contemporane. Am avut prilejul, să recomandăm călduros, Camera Națională a Cărții beneficiarilor din mun. Bălți, știind că orice carte, revistă, încăpută pe mâna dumneavoastră capătă valoare și identitate, devine un document prețios, doar numai când obține un număr ISBN, ISSN, ISMN. În cavalcada noilor înnoiri trebuincioase, dar și a numeroaselor organizări și reorganizări ați fost un permanent punct de sprijin pentru mulți savanți și specialiști din republică, contribuind la dezvoltarea bibliografiei moldovenești.

Măsura timpului și a valorii este și rămâne Cronica Cărții, Cronica articolelor de revistă, Cronica articolelor de gazetă, astăzi Bibliografia Națională a Moldovei, serial cu cea mai mare longevitate din întreaga istorie a biblioteconomiei naționale. V-ați străduit și ați reușit să dați acestor documente un aspect informațional de reală utilitate și interes pentru toți utilizatorii.

Prin activitatea Dumneavoastră ați dobândit o individualitate și un rol propriu, ireductibil în peisajul evidenței statistice a producției editoriale, evaluând și ierarhizând conform riguroaselor standarde mondiale produse tipărite, participând astfel la reglarea și decantarea tendințelor și orientărilor spirituale actuale.

Fie ca în următorii ani, colectivul Camerei Naționale a Cărții să se autodepășească mereu, să obțină cele mai alese satisfacții profesionale, să rămână un colectiv sudat, conștiincios și cald, și să slujească instituția cu credință, cu înaltă competență în bibliologie și multă măiestrie. Vă urăm împliniri dorite și întreaga noastră recunoștință cu ocazia acestei aniversări.

*Colectivul Bibliotecii Științifice
a Universității de Stat "A.Russo" din Bălți*

CNC în serviciul culturii naționale

Evenimentul pe care-l consemnăm - aniversarea a 50 de ani de la fondarea Camerei Naționale a Cărții reprezintă un plăcut prilej de a ne exprima respectul și prețuirea față de rezultatele frumoase obținute de către această instituție, dorindu-i a continua aceeași activitate prestigioasă și necesară.

Colinele celor cinci decenii de existență înscriu funcțiile de bază pe care le exercită Camera Națională a Cărții cu multă pricepere și neîntreruptă trudă: Centru al bibliografiei naționale curente și retrospective; Centru statistic al producției editoriale naționale și depozitului legal; Agenție Națională ISBN, ISMN; Centru Național ISSN; Centru Index Translationum, Centru catalogare centralizată și de Arhivă Națională a Depozitului legal.

La actualul răgaz aniversar admirăm realizările Camerei Naționale a Cărții, materializate într-un șir de bibliografii valoroase, culegeri de materiale statistice și alte publicații, baze de date electronice. S-ar putea foarte multe a spune despre contribuția Camerei Naționale a Cărții la cercetările științifice și bibliografice efectuate în republica noastră, o bună parte dintre autori purtând sentimentul de recunoștință, de mulțumire și de înaltă apreciere

pentru colectivul acestei instituții. Exprimăm grațitudine pentru rodnică, îndelungată și variată noastră colaborare și, nu în ultimul rând, pentru faptul, că prin distribuirea exemplarului depozitului legal celor mai mari biblioteci din țară, practic, Camera Națională a Cărții asigură completarea gratuită cu publicațiile naționale.

Edificarea, organizarea și activitatea Camerei Naționale a Cărții au fost posibile grație unor personalități care au stat în fruntea ei la momentul devenirii sale, dar și a celor care au preluat ștafeta, contribuind și astăzi la formarea bunei imagini a instituției în țară și în străinătate.

Dorim ca momentele festive, prilejuate de cea de a 50-a aniversare a instituției, să vă dea noi forțe pentru a continua prodigioasa Dumneavoastră activitate cu aceeași pasiune și înalt profesionalism în serviciul culturii naționale. La acest fericit moment aniversar adresăm colectivului Camerei Naționale a Cărții calde urări de sănătate, împliniri cu bucurii și satisfacții, putere mereu reînnoită de muncă.

Elena Corotenco
Director al Bibliotecii Științifice Centrale
"Andrei Lupan" a AȘM

Camera

Natională a Cărții - instituția care tezaurizează prezentul, valorifică trecutul

Lidia Kulikovski

dr. conf. univ.
director general
Biblioteca Municipală
“B. P. Hasdeu“

A devenit evident, spune prof. I. Stoica, că domeniile, structurile, profesiile etc.,... intră în crize majore dacă nu dispun de forme și organizări de conștientizare a stadiilor de evoluție, de introspecție și de prospectivă, de cercetare, adică, a locului și rolului lor.

Aniversarea Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova este un eveniment prin care managementul de vârf al instituției și colaboratorii săi încearcă anume o trecere în revistă a evoluției CNC, o prospectare a dezvoltărilor viitoare, a accentuării rolului ei ca instituție cu o deosebită valoare și importanță națională.

Dacă am face o retrospectivă în adâncimea celor 50 de ani ai CNC am găsi efortul pionierilor, deschizătorilor, efortul celor care i-au urmat și care au constituit acest organism, am găsi ani de glorie, ani de mai puțin succes, am găsi perioade de maximă înflorire, perioade de modernizare dar pe tot parcursul acestor ani am găsi oameni, bibliotecari, bibliografi responsabili care sârguincios și-au îndeplinit misiunea de a tezauriza patrimoniul scris al țării. Lor, în primul rând, le este consacrat acest eveniment aniversar, oamenilor care au asigurat împlinirea instituției.

Timp de 50 de ani CNC nu a făcut o simplă evidență a torentului documentar al Republicii Moldova. Camera Națională a Cărții a creat cunoaștere pentru că a ordonat și așezat informația despre cărțile, articolele apărute în presă într-un anumit context, a aranjat și creat contexte culturale. Cunoașterea, după cum bine știm, presupune organizarea informației în vederea transmiterii coerente a acesteia celor interesați. Un alt exemplu, mai coerent, de a sistematiza informația din presa națională scrisă, informația despre editarea cărților și a transmite-o prin instrumentele speciale de comunicare ale CNC ca *Bibliogra-*

fia Națională a Moldovei cu Cronica cărții, Cronica articolelor de revistă, Cronica articolelor de ziare, Cronica recenziilor, Publicații seriale... nu găsim.

Recunoscând că bibliografia, fie ea națională sau locală, este o formă organizată de cunoaștere, trebuie să mai recunoaștem că bibliografia are și un rol important de comunicare. Sintezelor bibliografice ale CNC au un limbaj al lor, specific care le deosebesc de sintezelor bibliografice consacrate unor personalități sau subiecte elaborate de bibliotecari. Fiind produse cumulative, constituite de mai mulți oameni, ele nu pot fi produse subiective. Limbajul bibliografiei naționale curente are caracter obiectiv, oficial, fără încărcături emoționale.

Instrumentele bibliografice curente ale Camerei Naționale a Cărții au și mesajul lor, la fel obiectiv. Sociologia comunicării susține că mesajul este un ansamblu de informații prezentate într-o formă simbolică. Acest ansamblu de informații – Cronicele elaborate - au și discursul lor specific – al CNC - cu un caracter logic, totdeauna sobru, realist și totdeauna pragmatic. Caracteristicile discursului bibliografic CNC denotă profesionalismul, talentul, intuiția nativă, calitățile și competențele specialiștilor, bibliografilor care-l susțin.

Producerea bibliografiilor curente este responsabilitatea numărului unu a CNC. Am utilizat aici termenul producere pentru că CNC, consider și afirm, este Institutul Național al Cărții, pentru că doar un Institut poate avea capacitatea profesională pe care o demonstrează astăzi Camera Națională a Cărții. Cercetarea bibliografică care, este și va rămâne un instrument indispensabil al Societății Informației și Societății Cunoașterii, Societății Comunicării, este doar una din sarcinile, unul din rolurile acestui Institut... CNC este responsabilitatea națională ISSN,

ISBN. Menționăm aici și rolul, foarte important, al CNC în catalogare pentru bibliotecile din RM – CIP care se realizează cu succes din 2001. Caracterul complex al activității CNC îl demonstrează structura care a evoluat, s-a îmbunătățit, s-a constituit din adăugarea rolurilor mai multe, mai responsabile, mereu asumate și noi, pe care le are CNC.

Camera Națională a Cărții creează, alături de instrumente informaționale de referință curente, și lucrări de referință retrospective. Această trudă de cercetare documentară s-a materializat în: "Cărțile Moldovei" ajunse la al șaptelea volum și care acoperă informațional domeniul cărții începând cu 1924 până la 1990; precum și volumele *Publicațiile periodice 1924 -1985*, volumul *Culegerea statistică Publicațiile Moldovei 1925 – 1995*.

Aceste lucrări sunt, vorba profesorului I. Stoica – materia primă pentru biblioteci, specialiști, studenți, cercetători, indivizi interesați de subiectele carte, presă, istorie, cultură, bibliologie. Dar mai presus de toate ele sunt instrumente de sistematizare, de conservare a informației cu privire la activitatea editorială a RM în diferite segmente temporale, epoci – deci, vor rămâne mereu și peste 50 de ani și peste 100 de ani etc., etc. materie primă pentru cercetători.

Preocuparea permanentă a CNC este lupta cu timpul, pe care fie îl convertește în Cronici tezurizând prezentul, fie îl conservă, oprindu-l parcă, așa cum este, pentru viitor, fie răscolește și actualizează trecutul prin publicațiile retrospective amintite mai sus, pentru prezent în primul rând și în al doilea rând pentru viitor. CNC este instituția care bine știe și înțelege că viitorul nu este o extensie a prezentului. Tezurizează conștiincios, radiografiază responsabil în speranța că lasă un diagnostic sociologic cât mai corect posibil al prezentului. Angajații CNC actualizează trecutul nu numai din obligație profesională ci și din convingerea că trecutul nu trebuie să devină uitare. CNC construiește în prezent implicând trecutul – construiește memoria externă, cum spune iarăși

prof. Ion Stoica, al domeniului cărții și presei în Republica Moldova.

Luptă mereu cu timpul și pentru a prezenta în termen lucrările elaborate. În acest scop întreprinde un efort uriaș de automatizare a procesului de elaborare implementând și utilizând tehnologiile informaționale.

CNC este și va rămâne în domeniul profesional instituția – Institutul cu cea mai mare contribuție la dezvoltarea lui. Dacă ar fi să-și atribuie un slogan acela ar fi: Adună local și comunică global! Comunică global starea de lucruri în Republica Moldova prin ISSN și ISBN.

Azi când prezentul se ocupă numai de VIP-uri, CNC selectează, după alte criterii, de altă valoare, perenă, și sistematizează problemele vii ale prezentului, ale comunității noastre și le lasă ordonate. Bibliografia curentă elaborată de CNC poate fi considerată și Istoria evenimentială a RM.

Traversăm o perioadă austeră care paralizează instituțiile culturale, informaționale, dar responsabili, angajații CNC, își fac datoria, tezurizează... fac istorie, creează trecut și viitor. CNC este una din instituțiile strălucite ale Republicii Moldova care a pune în lumină valorile incontestabile ale prezentului, trecutului, ale culturii noastre. Este instituția care s-a dedicat în întregime actului cultural... Lucrările realizate și nominalizate mai sus dau dimensiune orizontului unei instituții profesionale de excepție...

...Există cărți cumiți, spunea undeva Mircea Cărtărescu, cărți document, care pot naște altele, care pot descrie molcom aspirațiile unei națiuni... Așa am caracteriza lucrările CNC – cărți cumiți, cărți document – materie primă pe care mulți o vor utiliza, și totodată cărți, care prin ținută și conținut ascund cu îndârjire complexitatea muncii bibliografilor care le-au creat.

Lor, creatorilor de ordine, de istorie și cultură, de cunoaștere, omagiul nostru la aniversare!

Camera

Națională a Cărții asigură moderația și înțelepciunea schimbărilor

Silvia Ghinculov

doctor în economie, director al Bibliotecii Științifice a
Academiei de Studii Economice din Moldova

Camera Națională a Cărții, valoroasă instituție infodocumentară prin tradiții și rolul jucat în viața spirituală a Republicii Moldova, împlinește 50 de ani de la înființare. Pentru școala biblioteconomică basarabeană Camera Națională a Cărții reprezintă o instituție de elită care asigură, într-o anumită măsură, coloana vertebrală a sistemului documentar și permite păstrarea într-o măsură însemnată a tradiției cărții și a tiparului în Republica Moldova. În acest arc temporal, întins pe jumătate de veac, Camera Națională a Cărții s-a prezentat în peisajul biblioteconomic ca un lăcaș profesional, științific și cultural complex, organizând unele activități de rang național ale bibliografiei naționale curente și retrospective, ale centrului statistic de producție editorială, ale depozitului legal și multe altele.

Anii de reformare economică în Republica Moldova au fost pentru Camera Națională a Cărții o adevărată provocare pentru o perioadă de activitate nouă, de reorganizare, de adaptare la noile condiții politice, economice și sociale. Aceasta a adus noi perspective în planul afirmării Camerei Naționale a Cărții ca instituție de prestigiu pe plan național și internațional. Camera Națională a Cărții a reușit să-și modernizeze activitățile în strânsă corelare cu schimbările care se produc în societatea contemporană. În prezent, Camera Națională a Cărții este partenerul

bibliotecilor și al editurilor, conectată fiind la ceea ce reprezintă evoluție în domeniul infodocumentar.

Imaginea Camerei Naționale a Cărții este construită de doamna director general Valentina Chitoroagă, care a reușit să păstreze un înalt nivel profesional al colectivului. Lucrătorii Camerei Naționale a Cărții au contribuit substanțial la momente importante care au însemnat etape de evoluție în eforturile de a găsi soluții la problemele vremii. Vă urăm și în continuare să mențineți, să afirmați, să continuați tradițiile frumoase, împărtășind realizările și speranțele colegilor din țară.

Frumosul jubileu al Camerei Naționale a Cărții ne îndeamnă să adresăm din partea colectivului Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice sincere felicitări și succes în activitatea cultural-științifică pe care o desfășurați pe tot parcursul anilor de existență. La această aniversare, dorim întregului personal al Camerei Naționale a Cărții multă sănătate, putere de muncă și cât mai multe împliniri. Vă adresăm cele mai calde urări de viață lungă și de succes în nobila misiune pe care v-ați asumat-o în slujba cărții.

Până la urmă, principala preocupare a Camerei Naționale a Cărții a fost și este aceea de a asigura moderația și înțelepciunea schimbărilor...

LA MULȚI ANI!

Un amplu tezaur al spiritului editorial

Dorina Rusanovschi

Mi-e greu să fac o evaluare în termeni de specialitate, o înșiruire de exaltări cu iz de panegiric. Prefer să recurg la imaginea pe care o am personal despre Camera Națională a Cărții, nu înainte însă de a specifica, că adevăratele dimensiuni ale faptelor deosebite, într-un domeniu de activitate, pot fi stabilite abia după o scurgere relativ lungă de timp.

CNC, iată, împlinește cinci decenii de existență. Este un moment de bilanț. Ceea ce se anunță ca o instituție de mare temeritate, a depășit și cele mai optimiste pronosticuri. Contribuția CNC – în sensul deplin al cuvântului – nu se rezumă la o simplă înregistrare a depozitului legal. Obiectivul este, așa cum înțeleg eu lucrurile, de a sistematiza și de a conserva și, simultan, de a impune și de a aplica standardele de calitate. Lucru știut și deosebit de important, ce nu poate fi ignorat de nici un editor respectabil și serios. Și totul pentru ca istoria tiparului să fie cât mai completă și să fie cunoscută, așa cum a fost construită, cu bune și cu rele, în timp și spațiu, din cărți și presă și, drept urmare, să se constituie într-o sursă despre cultura scrisă și istoria ei. Iar cunoașterea acestei istorii pe care CNC o transpune, nu este o cerință oarecare, ci una de esență, pentru că nu poți sculpta fără să cunoști natura de la care pornești.

Or, în antichitate, marile biblioteci din Atena, Alexandria, Roma dispuneau de instrumente bibliografice pentru înregistrarea și înmagazinarea documentelor, tocmai pentru a putea fi transmise posterității. Astăzi ne mândrim că le cunoaștem. La noi, CNC este una dintre acele instituții în care tot ce apare, cu unele excepții, dar fără vina lor, este conservat. Și nu este, poate, lipsit de importanță faptul că aici se găsește o echipă care servește efectiv și admirabil cultura. Aici, oameni cu aceleași năzuințe și modeste salarii, caută să-și facă datoria cu onestitate și dăruire, constant, consecvent și perseverent. Pentru că orice operă, iar strădania lor este tocmai o vastă și veritabilă operă, presupune mîgală, emoții, descărcări, insistență, responsabilitate și rezistență. Știu că au înfruntat un șir de vitregii, impedimente și lipsuri. Au supraviețuit șocului tranziției și al adversităților de după 90. Și au rămas să îmbogățească "corola de minuni" a lumii literare. Ce poate fi mai nobil și mai de preț decât plămuirea

acestui labirint incomensurabil al cunoașterii în care personalul este suveran?

El le știe pe toate și toate cele știute sunt valorificate cu rigoare și competență. Documentarea, preocuparea pentru fiecare eveniment editorial, munca creatoare, începând cu evidența depozitului legal și terminând cu clasificarea în bibliografii și cataloage, sunt legate indisolubil, ele constituind un credo. Drept rezultat, colecția ajunsă la 1 milion de lucrări! Dincolo, însă, de acest volum impresionant de informații, format din titluri și titluri, statistice și bibliografii, ele – aceste probe convingătoare ale unei profunde sistematizări – reprezintă certitudinea performanței intelectuale a echipei, compusă din profesioniști, mai degrabă profesioniste, multe dintre care mai cu experiență, cu împliniri notabile, sau mai tinere, dar la fel de pricepute. Resorturile reușite se pot regăsi în osmoza intimă între o conducere competentă și o echipă compusă din pasionați ai meseriei. Bineînțeles, multe se datorează sentimentului de respect față de cea care de 13 ani stă în fruntea instituției, doamna Valentina Chitoroagă. Nu știi cine au fost directorii de altă dată ai CNC? Știi doar că CNC a fost revigorată, salvată și modernizată prin energia, inteligența, flexibilitatea și răbdarea doamnei director Valentina Chitoroagă. A fost nevoie de un program, de o strategie reală, de date și argumente credibile, de pregătire a unei legislații adecvate și, nu în ultimul rând, de pasiune. Iar pasiunea Valentinei Chitoroagă pentru ceea ce face se concentrează în preajma echipei și în mijlocul publicațiilor care pășesc pragul Arhivei depozitului legal. Grație ei, am reușit să reconstituim mozaicul editorial al Î. E. P. Știința. Grație ei, pot afirma că unui om al cărții, și aici mă refer cu strictețe la bibliotecari și bibliografi, îi stă bine să rămână un copil al spiritului.

Relevând, la acest moment aniversar, locul aparte al CNC în istoria culturii, vreau să cred că activitatea ei este o demonstrație sui-generis a faptului că CNC este un organism viu care teaurizează gândirea scrisă și o integrează în circuitul universal.

De aceea cred în viitorul lor și sper că Pronia Cerească să le ajute a ajunge, prin ani, la noi performanțe. Le doresc tuturor succese, multă sănătate și credibilitate neștirbită!

Centru al Bibliografiei Naționale

Gheorghe Damanciuc

Camera Națională a Cărții din Republica Moldova este un veritabil centru al bibliografiei naționale, care la momentul actual își sărbătorește jubileul de 50 ani de la fondare.

Este evident, că toate scrierile, publicațiile, documentele adunate de-a lungul anilor și păstrate în depozite de cultură, aduc națiunii noastre beneficii incalculabile. Ele constituie un izvor nesecat al valorilor cultural-spirituale – precum o comoară, care merită stima și aprecierea posterității.

În această instituție prestigioasă informațional-bibliografică din țara noastră, poți găsi scrierile remarcabililor autori din trecut, precum și ale celor din prezent, care au contribuit la formarea mentalității întregii națiuni, altfel zis, la perfecționarea omului prin promovarea și înmulțirea cunoștințelor.

Merită toată aprecierea și dragostea cititorilor întregul colectiv de profesioniști de la CNC, în frunte cu talentata și neobosita directoare Valentina Chitoroagă. Vocația pentru carte, această minunată creație a geniului uman, actualul manager al acestui patrimoniu de valoare incontestabilă pentru cultură,

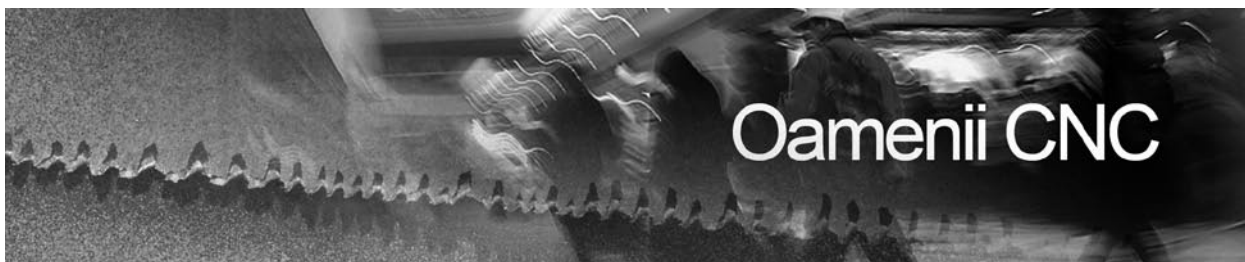
știință, istorie a deprins-o încă de pe băncile școlii, iar mai apoi la facultate. Am observat pasiunea cunoașterii adevărului și dorința de a citi multă literatură, încă de pe băncile școlii, fiindu-i profesor de istorie.

Datorită capacităților cu care a fost și este înzestrată: erudiție, sârguință, responsabilitate, dorința de a găsi noi forme de lucru pentru prosperarea instituției pe care o conduce, V. Chitoroagă a știut să urce cu multă temeritate treptele ierarhiei profesionale.

Anume aceste calități constituie forța motrice a întregii sale activități depuse pe altarul prestigioasei instituții din țară.

În acest an jubiliar adresez conducerii și întregului colectiv al CNC, în special doamnei Valentina Chitoroagă, urări de sănătate, devotament și o afecțiune nesecată pentru tezaurul nostru național.

*Gheorghe Damanciuc,
dr. în istorie, conferențiar,
Universitatea de Stat "A. Russo" din Bălți*

Succes: de ce, și mai ales cum?

Ludmila Corghenci
director adjunct DIB ULIM,
vicepreședinte ABRM

Constatăm zi de zi că lumea se schimbă. Există cu mult mai puține repere fixe, depistând în jur o mulțime de ocazii, pe care trebuie să învățăm a le valorifica. Dacă vrem să reușim în profesie – trebuie să fructificăm oportunitățile, să ne cunoaștem cât mai bine potențialul și să-l dezvoltăm. Pentru a trăi un prezent profesional din plin și a construi un viitor favorabil este important să devenim competitivi, deschiși provocărilor mediilor interne și externe.

Competitivitatea unei instituții în cea mai mare parte este determinată de profesionalismul, flexibilitatea și deschiderea profesională a personalului. Cel din urmă este influențat/orientat/dirijat de poziția, viziunile și stilurile de lucru ale managerului superior.

Comunitatea noastră profesională deține multe exemple de referință la capitolul „manageri de performanță”. Unul dintre aceștia este directorul general al Camerei Naționale a Cărții, colega mea, dna Valentina Chitoroagă.

De ce relievez acest caz? La părerea mea, în viața profesională (de ce nu și în cea personală?) cheia succesului constă în a ști să te afirmi. Cariera profesională a V. Chitoroagă confirmă, că Domnia sa a însușit afirmarea de sine, exersând-o conștient ori inconștient, și stabilind pe parcursul activității profesionale (care încă mai progresează) relații pozitive, fructuoase cu toți factorii interesați. Afirmându-se profesional în și prin intermediul Camerei Naționale a Cărții (cariera profesională a V. Chitoroagă include o ascensiune consecutivă în cadrul instituției: bibliograf – bibliograf principal

– șef serviciu – director adjunct – director general), ea demonstrează, că afirmarea de sine se învață, și chiar foarte bine.

Afirmarea de sine provine dintr-o concepție democratică asupra relațiilor umane, fiind născută/abordată o dată cu contracultura americană din anii 60-70 ai secolului trecut. Sintetizând definițiile acesteia, expuse în publicațiile ce țin de managementul resurselor umane, putem conchide că afirmarea de sine se reflectă în: comportamentul persoanei (orientat pentru a acționa în interesul instituției), capacitatea de a-și apăra punctul de vedere fără anxietate exagerată, de a-și exprima deschis și fără dificultate sentimentele și de a-și exercita drepturile, respectând în același timp, și drepturile, pozițiile celorlalți. Apelând la concluziile specialiștilor în managementul resurselor umane, putem sintetiza câteva mesaje ale procesului afirmării de sine, relevante cazului directorului general al Camerei Naționale a Cărții:

- ◆ a se face respectată de ceilalți (din instituție, din întreaga comunitate profesională);
- ◆ a-și afirma drepturile, dar și a-și îndeplini conștiincios obligațiunile;
- ◆ a nu căuta să fie întotdeauna iubită de toată lumea;
- ◆ să dețină o imagine pozitivă despre sine;
- ◆ să nu accepte depresia;
- ◆ să-i înfrunte pe ceilalți (atunci când cer interesele profesionale, destinul instituției);

- ◆ să nu fie dominată de eșec, importantă fiind orientarea pentru afirmare.

Aceste mesaje, fiind preluate de către fiecare dintre noi, pot contribui la valorificarea cornului abundenței, pe care îl purtăm noi bibliotecarii, în interior.

Un manager superior nu este obligat de a cunoaște în detalii, de a fi fost implicat în toate procesele și activitățile specifice instituției; el are datoria de a asigura bunul mers, de a dirija eficient aceste procese și activități. Or, cunoașterea în detalii a activității CNC amplifică potențialul managerial al directorului general, generând și îmbinând organic, în virtutea coerenței sale, cultura managerială cu deprinderile și cunoștințele profesionale practice. Fiind director general al instituției, dna V. Chitoroagă este și bibliograf, și alcătuitor, și catalogator, și clasificator, și redactor, chiar și corector, ... Toate aceste atribuții sunt efectuate minuțios, în cunoștință de cauză, cu recomandări și sugestii indispensabile. Un caz impunător, fericit, și poate nu unicul în comunitatea noastră profesională.

Tipul descris de manager superior, evident, este un lider de succes. În condițiile unei profunde crize a valorilor și de neîncredere în ziua de mâine, este

un lucru de apreciat! Dna Valentina Chitoroagă are cutezanța să stabilească obiective, aș zice, chiar ambițioase, are îndrăzneala să urmeze prioritățile, riscând și câștigând. Este permanent în mișcare, provocându-și colegii, influențându-i cu entuziasm. I-aș atribui un slogan, care la părerea mea o reprezintă: „Nu las circumstanțele să mă conducă, conduc eu circumstanțele”.

Este de menționat și o altă caracteristică a dnei V. Chitoroagă – cea de formator. Implicarea eficientă a Domniei Sale în funcționarea Centrului de Instruire Continuă a Bibliotecarilor „Școala de Biblioteconomie” (anii 2001-2006), ținerea cursurilor în cadrul Institutului de Științe ale Educației (pentru bibliotecarii din școli, licee), a scos în evidență capacitatea Dânzei de a valorifica și de a dezvolta potențialul profesional.

Se afirmă, că ceea ce ni se întâmplă, ni se datorează. Este vorba despre succese, poate, uneori, și insuccese. Important este să dorești să realizezi, să te realizezi, să crezi în tine și în echipa ta. Poate aceasta este la fel o cheie a succesului profesional al directorului general al Camerei Naționale a Cărții?

O echipă de profesioniști

Ion Madan

doctor în istorie,
Om emerit al RM

Jubileul de 50 ani ai Camerei Naționale a Cărții îmi aduce o satisfacție și admirație deosebită. În cinci decenii de la fondare datorită eforturilor personalului, dar și a prietenilor care au înțeles marea menire a acestei instituții – Camera Națională a Cărții (CNC) a devenit un adevărat templu al culturii și spiritualității neamului nostru. Patrimoniul național tipărit, unic în lume, este poate principala noastră zestre ce aparține generației de astăzi și multor-multor generații ce vor veni după noi. La acest jubileu facem totalul dezvoltării bibliografiei naționale, cercetărilor în domeniul bibliografiei, informării și documentării.

Datorită curajului și insistenței lui Artiom Lazarev, Ministrul Culturii al RSSM la acea vreme în deplin acord cu uniunile de creație în anul 1957 au avut loc trei evenimente de mare rezonanță: au fost deschise ușile Teatrului de Operă, a devenit o realitate Aleea Clasicilor din Parcul Ștefan cel Mare și Sfânt, a luat naștere Camera Națională a Cărții. La acea vreme eram student la Universitate, în ultimul an. Am activat doi ani la redacția gazetei “Moldova Socialistă”, iar în 1960 directorul de atunci al Bibliotecii Republicane de Stat (ori Biblioteca Națională) Alexandru Chirtoacă m-a angajat în serviciu la această instituție. Deci peste un an (să dea Domnul sănătate) voi împlini și eu 50 de ani de activitate bibliologică, practică, teoretică și didactică. Și toți acești ani am colaborat cu Camera Națională a Cărții.

La început Camera Națională a Cărții a fost plasată într-o odaie în aripa dreaptă a Ministerului Culturii (astăzi clădirea de pe strada Mitropolit Bănulescu-Bodoni aparține Curții Supreme de Justiție). Apoi au fost închiriate alte localuri neîncăpătoare pe str. M. Kogălniceanu, Nicolae Iorga (astăzi demolate), Anatol Corobceanu. În anul 1980 a fost amplasată în actualul sediu.

Pentru început au fost angajate patru persoane, care revin și astăzi în memorie: Grigore Cozonac, Alexandra Borodin, Natalia Medeiski și Mihai Dârul.

Directorul Cozonac era un om de o cultură rară (pare că îmbrățișa și profesia de actor) și lui i-a revenit sarcina, dar și onoarea de a organiza această instituție bibliografică – de a organiza colecția de carte, de a efectua catalogarea publicațiilor vizând anii 1924-1957, recepționate de la Biblioteca Republicană, cât și publicațiile moldovenești de la biblioteca de Stat a Federației Ruse, și cele aflate

până atunci la Camera Cărții din Ucraina (cu sediul la Harkov). A organizat personal expediții arheologice prin Basarabia și Transnistria pentru a procura sau a primi prin donație cărțile și alte publicații necesare. Era un om inimos, modest și bun manager.

E lăudabil faptul că Gr. Cozonac a publicat multe articole în presa periodică, informând populația despre noua instituție, ridicând prestigiul și rolul acesteia. Era gospodăros, sfătos și devotat Camerei Naționale a Cărții și bibliografiei. Dar promotorul bibliografiei oficiale a fost Alexandra Borodin, la început bibliograf-șef, apoi vicedirector, doamnă energică și competentă, absolventă a Institutului de Bibliotecari din Moscova. De la 1 ianuarie 1958 au început regulat să apară 4 cronici trimestriale – *Cronica cărții*, *Cronica articolelor de revistă*, *Cronica articolelor de ziar*, *Cronica recenziilor*. Și aceasta a dat un caracter sistematic și operativ activității bibliografice a bibliotecilor științifice și publice din republică. În munca grea și migăloasă de organizare a colecțiilor și cataloagelor acești doi colaboratori au elaborat o bibliografie fundamentală la nivel metodologic și bibliografic susținut – “Literatură artistică editată în RSSM 1924-1964” (1967), carte editată într-un frumos aspect artistic și poligrafic.

I-am cunoscut pe toți directorii Camerei Naționale a Cărții, care s-au perindat de-a lungul anilor, cât și pe majoritatea colaboratorilor, printre care și studenții de-ai mei.

Al doilea director a fost Andrei Olaru, om cu o bogată biografie, participant la cel de-al Doilea Război Mondial, la început în armata română, apoi în cea sovietică. Nu era specialist în bibliografie, dar om de omenie și patriot al Camerei Naționale a Cărții. Anume atunci a apărut ideea ca în afară de buletinele curente să se purceadă la întocmirea repertoriului de carte. Inițiator a fost Mihai Dârul, absolvent al primei promoții (1965) a Secției de biblioteconomie și bibliografie a Universității de Stat din Moldova.

Lucrarea a fost elaborată de o echipă din care făcea parte și actuala directoară a Camerei Naționale a Cărții, dna Valentina Chitoroagă. Eu, în postura de șef al Catedrei de bibliografie, am realizat redactarea științifică și bibliografică, am scris studiul introductiv la primele două volume din corpusul bibliografic “Cărțile Moldovei Sovietice” (1974, 1976). Am lucrat cu deosebită plăcere, folosind pe larg și materi-

alele depistate de mine din arhive și biblioteci, am rezolvat un șir de chestiuni metodice. Pe parcurs tradiția de colaborare asupra acestei cercetări bibliografice a fost stopată. E de menționat faptul, că până în prezent au mai apărut încă cinci volume și în curs de apariție se află volumul al 8-lea "Cărțile Moldovei, 1991-2000".

Apoi director a fost numit Nicolae Sanalati – bibliograf de forță, cu o practică bogată în marile biblioteci. Dar nu s-a implicat prea mult în munca de aici, a publicat pe parcursul a opt ani doar un singur articol "Camera Cărții din RSSM la 25 de ani" în revista "Советская библиография".

În 1985 la conducerea Camerei Naționale a Cărții a fost numit Vladimir Lungu, fost director al Молдкниготорг-ului pe parcursul a mai multor ani. A susținut colectivul, dar a înstrăinat și a redus colecția de tipărituri basarabene, adunate cu grijă de către Gr. Cozonac de prin bisericile și mănăstirile închise și devastate la începutul anilor '60 ai secolului trecut de către conducerea bolșevistă.

Axenia Selin era un manager recunoscut în comerțul cu cărți, dar n-o interesa aproape defel bibliografia.

M-am bucurat din toată inima când director al acestei instituții bibliografice la mijlocul anilor '90 a fost numit totuși un bibliograf de vocație, iscusit manager, Valentina Chitoroagă. Încă din anii de studenție, de prin anul 1972 se afla aici, unde plămăiește informația ce se va păstra multe veacuri. După finalizarea studiilor la USM (promoția 20) dna Valentina s-a statornicit pentru toată viața la CNC. E bibliograf de la Dumnezeu, ceea ce își găsește realizarea în multiple direcții de activitate. Reeditează "Bibliografia națională a Moldovei", numele ei este înscris ca autor, alcătuitor sau redactor pe toate publicațiile ce apar în cadrul CNC.

Datorită Domniei Sale au fost realizate un șir de programe, care au dus la recunoașterea CNC ca parte componentă a Sistemului editorial național din Republica Moldova. Publică un șir de studii și cercetări privind cele mai actuale probleme ale bibliografiei naționale. Insistentă, principală, cu o capacitate de muncă nepereche, Valentina Chitoroagă a creat în cadrul CNC o echipă de bibliografi profesioniști stăpâniți de ideea necesității bibliografiei de calitate, evidenței presei de precizie, colaborării intense cu editurile, tipografiile, instituțiile info-documentare, a fost decorată cu Medalia "Mihai Eminescu". Camera Națională a Cărții este un organism viu. Unii vin, se duc, alții muncesc aici o viață întreagă, și rămân pentru totdeauna devotați bibliografiei naționale.

Mihai Dârul a trecut toate treptele carierei bibliografice: bibliograf-șef, vicedirector, consacându-se cu dăruire 40 de ani CNC.

Claudia Bâgu, venită din nordul Basarabiei după absolvirea Facultății de Biblioteconomie și Biblio-

grafie a USM în 1971, lucrează la CNC timp de 35 de ani, participă la procesele de producere, coautoare la "Bibliografia Națională a Moldovei". Pentru munca îndelungată și prodigioasă la CNC, dna Claudia Bâgu a fost decorată cu Medalia "Mihai Eminescu" (2000).

O constantă a CNC e și dna Valentina Rău. E din Durlăști, sat care se mândrea totdeauna cu fete frumoase. O cunosc din anul 1973, era o studentă cuminte, gingașă și harnică. După absolvirea USM din 1977 lucrează la CNC, preocupându-se în prezent de statistica producției editoriale.

Dna Vera Tarasov, bibliograf de vocație, activează la CNC din 1975. Are o vastă pregătire profesională. Este unul din autorii culegerii "Publicațiile periodice ale Moldovei Sovietice" semnând și alte publicații. În anul 2003 a apărut ediția de lux, ultima din Corpusul repertoriului de carte – "Cărțile Moldovei, 1986-1990" autori – Valentina Chitoroagă și Vera Tarasov.

S-a afirmat prin muncă și tânăra Renata Cozonac, șefă a serviciului "Constituirea și Exploatarea Bancilor de Date". După stagierea în Germania, Domnia Sa a introdus un șir de inovații de rezonanță: crearea Registrului editorilor naționali, implementarea noului sistem de 13 cifre a ISBN în RM, modificarea băncii de date ISBN.

Și-au mai adus contribuția Efimia Macrinici, Olesea Zabiaco, Svetlana Costin, Nina Micherin, ... Șirul bibliografilor competenți poate fi continuat.

Pe parcursul deceniilor m-am informat și documentat la Camera Națională a Cărții privind statistica presei, cu producția editorială, am fost la curent cu edițiile acestei prestigioase instituții. Unele dintre acestea le păstrez acasă pentru referințe și precizări. Cronicile și alte materiale le-am transmis Catedrei specializate, fiind folosite la orele practice, la scrierile tezelor de an și de licență.

Deosebit de mult am folosit edițiile CNC în ultimii 10 ani, când am editat patru monografii bibliografice consacrate savanților renumiți ai neamului nostru.

Consemnarea jubileului de 50 de ani a Camerei Naționale a Cărții este un prilej de a medita asupra celor făcute, de a croi planuri pe viitor. Anii trec repede, în societatea informațională se impun atâtea lucruri noi și diverse. Fie că mă repet, dar eu văd viitorul acestei instituții onorabile și prestigioase, căreia îi port un sentiment de respect și pietate, căreia îi port un sentiment de respect și pietate, un Institut Bibliografic Național. Cu statut de instituție științifică. Aș dori să fie efectuate și în continuare împreună cu Catedra Biblioteconomie și Asistență Informațională, USM, cu marile biblioteci cercetări științifice în domeniul bibliografiei naționale, activități editoriale, comerțului cu cărți.

Mulți ani cu sănătate, voie bună și noi realizări spre binele acestui pământ mult-pătimit, dragi prieteni și colegi!

Ca un “știubei”

Gheorghe Marin

scriitor, ex-vicepreședinte al
Comitetului Edituri, Poligrafie și
Comerțul cu Cărți

Asemenea oamenilor, cărțile se nasc, îmbătrânesc, se ofilesc și chiar mor. Spre deosebire, însă, de ființele umane, ele pot fi reînviată, reeditate, tirajate. Dar pentru asta e nevoie măcar de un exemplar al tirajului ulterior, de care adesea nu dispune nici autorul. Și atunci editurile își amintesc de Camera Cărții, unde aceste exemplare se păstrează cu mare grijă și despre care harnicele colaboratoare ale acestei instituții pot comunica o amplă informație. Fostul Comitet al Planificării de Stat, de exemplu, cerea datele referitoare la volumul de coli al tuturor edițiilor din republică și al tirajelor acestora nu de la Comitetul de Presă, ci de la Camera Cărții.

Am utilizat mai sus cuvântul “colaboratoare”, deoarece, de când țin minte, acest colectiv a fost completat numai cu reprezentantele sexului frumos, cu excepția directorilor, care totdeauna erau bărbați. Ultimii ani, însă, și acest post a fost ocupat de o adevărată vestală a cărții naționale – doamna Valentina Chitoroagă – care de mulți ani trudește în acest colectiv.

Așijderea cadastrilor funciari, colaboratorii CNC înregistrează, clasifică fiecare apariție editorială (cărți, broșuri, ziare, reviste, afișe etc.) conform anumitor reguli și le depozitează pe rafturi speciale pentru a putea avea acces la ele în orice moment.

Îmi amintesc adesea de tabloul pe care îl vedeam când vizitam Camera Cărții – toate colaboratoarele studiau minuțios edițiile proaspete, făceau notițe în jurnale, apoi, ca albinele ce duc mierea la fagurele reginei, le așezau pe rafturile respective. Avea ceva comun acest colectiv cu o prisacă, parcă

auzeai aici și zumzăitul albinelor – se vorbea încet, în șoaptă, uneori prin semne, parcă temându-se să nu deranjeze liniștea cărților.

Și se lucra pe atunci în condiții extraordinar de complicate. Mica clădire de pe strada Jukovski nr 16, azi Nicolae Iorga, abia de le permitea lucrătorilor să se miște, deși aici veneau zilnic zeci de oameni.

Se planifica construcția Casei Editurilor și eu, ca responsabil de activitatea Camerei Cărții, am propus să prevedem primele două etaje acestei instituții.

Mi-am aprins paie în cap. Toți s-au năpustit asupra mea.

- Noi nu știm cum să adăpostim cele șase colective editoriale. Secția asigurări cu materiale, Direcția Comerțului cu Cărți, iar el propune să rezervăm tocmai două etaje unei expoziții de cărți?!

De, nu toți știau specificul de lucru al acestei instituții.

În cele din urmă, după ce au studiat problema, toți au căzut de acord și astfel această “prisacă de albine harnice” a fost adăpostită în primele două etaje.

M-am bucurat nespus de mult când am văzut acest colectiv îndosit în acest spațiu aproape ideal pentru munca lui atât de complicată, dar și nespus de necesară.

La această vârstă – de 45 de ani – îmi rămâne să-i doresc spor la muncă, baftă și mulți ani rodnici de activitate întru binele Măriei sale Cartea.

Книжная палата в моей жизни

Михаил Дырул

С первых дней деятельности перед Книжной палатой был поставлен комплекс задач по выведению и сбору книг, журналов, газет и других изданий. На протяжении многих лет работники Палаты ездили по городам, райцентрам и селам республики для выявления и приобретения отсутствующих изданий в фондах Архива печати. Этим работа Книжной палаты не ограничилась. Были подготовлены передачи по Молдавскому радио и телевидению, по городу Кишиневу можно было видеть щиты-объявления с просьбой к гражданам с призывом содействовать в вопросах приобретения отсутствующих изданий; такие же объявления появлялись в периодической печати. Вся эта работа дала результаты, от организаций и частных лиц стала поступать различная литература в адрес коллектива.

Большую партию литературы получила Книжная палата из фонда некоторых Книжных палат бывших союзных республик. Всесоюзная книжная палата передала в КП республики весь контрольный экземпляр произведений печати за 1924-1940 гг. Особенно хочется отметить в этом плане Книжную палату Украинской ССР, которая приняла близко к сердцу проблемы организации фондов Архива печати нашей палаты. Для оказания методической помощи нашему коллективу приезжали ведущие специалисты, которые на практике содействовали решению возникающих проблем.

Следует назвать директора того времени Книжной палаты Украины Кравченко, ведущих специалистов своего дела Майбороду, Мазуса, которые со знанием дела передавали свой богатый опыт работы. Помню, с каким вниманием относились к этому наши молодые специалисты. Все эти встречи в дальнейшем принесли свои результаты; мы благодарны были за все те усилия, которые были приложены нашими друзьями.

Самым ценным для нас свидетельством деятельности Книжной палаты нашей республики была методическая и организационная помощь Всесоюзной Книжной палаты. Мы всегда ощущали большую заботу и внимание, как со стороны руководства, так и со стороны ведущих специалистов.

К нам приезжали директора Кухарков Николай Николаевич, Чувиков Павел Андреевич, Фартунин

Юрий Иванович. Они на месте ознакомились с состоянием дел, вникали во все вопросы деятельности молодой Книжной палаты, оказывали всемерную помощь, встречались с руководством Министерства культуры, впоследствии – Государственного комитета по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. Эти встречи приносили свои плоды, давали конкретные результаты.

Особую роль в становлении Книжной палаты сыграли выдающиеся библиографы, корифеи своего дела, такие как Францевич Валентина Николаевна, Маскилейсон Дина Яковлевна, Серебрянников Александр Иванович, Кропоткина Нина Мстиславна, Каракаш Людмила Ивановна, Рождественская Вера Ивановна и ряд других специалистов. Они делились с нами своим опытом, указывали на определенные недостатки в работе нашего коллектива, работники которого с благодарностью принимали замечания, предложения по улучшению библиографической и методической работы.

Огромная роль в организации и становлении Книжной палаты принадлежит ее первому директору – Козонак Григорию Евдокимовичу. Он умело решал любые задачи, вникал во все дела коллектива, прекрасно знал всех работников и, несмотря на загруженность, мог любого из нас выслушать и помочь. В любом вопросе чувствовалась его энергия. Мы благодарны этому человеку за умелое и терпеливое отношение к нам, работникам Книжной палаты. Как директор он прекрасно понимал, что от него во многом зависела дальнейшая судьба коллектива, он со знанием дела представлял Книжную палату на различных совещаниях самого высокого уровня в республике и всесоюзных форумах. Благодаря ему Книжная палата входила в число ведущих коллективов палат союзных и автономных республик. Григорий Евдокимович плодотворно сотрудничал с редакциями газет и журналов. Об этом говорят многочисленные статьи, в которых писал о той огромной работе, которую выполнял коллектив Книжной палаты, давал оценку ее деятельности, доводил до сведения общественности в высоких инстанциях роль и значение этого учреждения. В дальнейшем благодаря деятельности директора, Книжная палата получила всеобщее признание, и это

было справедливо притом, что Книжная палата была создана на голом месте.

И еще один штрих. Не смотря на солидный возраст, он поступил в Сорокское культпросветучилище на библиотечное отделение и успешно закончил его.

Козонак Г. Е. был инициатором и руководителем постоянно-действующих книжных выставок, проводившихся в городах и райцентрах республики, в Москве, Прибалтийских республиках, в Киеве, а также в некоторых зарубежных странах (Венгрия, Румыния). Выставки способствовали пропаганде культуры и истории нашего города, развитию книгоиздательского дела в республике. Этим самым посетители выставок были информированы и о Книжной палате, ее деятельности в области издания библиографических указателей, статистики печати и др.

Позднее Книжной палатой руководили и другие директора. Большой вклад в работу коллектива внес Саналатий Николай Карпович. Свежим взглядом отметил некоторые недоработки в системе организации отделов и в разработке методических материалов, в систематизации литературы. Все эти и другие вопросы претворены в жизнь коллективом Книжной палаты.

Олару Андрей Павлович был назначен директором Книжной палаты в 1970 году. С первых дней он старался вникнуть в работу всех отделов, ознакомился со всеми инструкциями и положениями, документами, изучал нашу работу, давал оценку. Особенно он интересовался статистикой печати, одной из самых трудных и сложных проблем деятельности Книжной палаты. Он был прекрасным, добрым и отзывчивым человеком.

Директором Палаты работал и Лунгу Владимир Николаевич, внесший новую струю в жизнь коллектива. Живой и очень импульсивный, он успевал везде и всюду, своим примером заряжал работников энергией и задором, молодостью. Лунгу В. Н. проработал директором Книжной палаты немного времени, но коллектив благодарен ему за все, что он сделал.

Нельзя не сказать несколько слов и о молодых специалистах. Это Бородин Александра Васильевна, которая после окончания Московского института культуры была направлена на работу в Книжную палату, а впоследствии назначена главным библиографом. Она умело руководила специалистами и координировала работу по составлению указателей, успешно вела методическую работу, всячески помогала

молодым специалистам, принимала участие в общественной жизни коллектива, проявляла инициативу в решении многих вопросов.

Под ее руководством и непосредственным участием были изданы несколько библиографических указателей, вошедшие в историю нашей культуры.

В Книжной палате работали и многие другие работники, внесшие определенный вклад в работу нашего коллектива. Мадейская Наталья Петровна, которая вела статистику печати, любила эту работу, и полностью отдавалась ей. Касярум Екатерина Федоровна отвечала за Архив печати и т. д.

Весомый вклад в организации Книжной палаты и дальнейшей ее деятельности внесло Министерство культуры республики, во главе которого был Лазарев Артем Маркович, а заместителем министра был Коробчану Анатолий Александрович. Они пестовали ее и помогали всем, чем могли, всегда были в курсе жизни всего коллектива, создавали определенный климат, а коллектив всегда помнил об этом и делал все возможное, чтобы любая работа приносила профессиональный уровень. Да и вообще вся жизнь в системе Министерства культуры проходила очень интересно. Не могу не сказать несколько слов в адрес руководства Государственного комитета по делам издательств, полиграфии и книжной торговли в ведении, которого находилась Книжная палата почти 35 лет. Большую помощь и поддержку оказали Председатель этого Комитета Хропотинский Василий Петрович и его заместитель Марин Георгий Иванович. Они всегда интересовались делами коллектива, успехами и недоработками, переживали вместе с нами неудачи, навещали нас и, при необходимости, на месте решались возникшие проблемы. Чувствовали пульс жизни во всей ее многогранности. Спасибо им за это.

Проработав в Книжной палате 38 лет, я навсегда сохранил самые теплые воспоминания. Для меня дорого все, что связано с коллективом.

Я и сейчас в курсе его деятельности, радуюсь его успехам, знаю, что Книжная палата своим трудом стремится к новому и это отраднo, это главное.

Я благодарен судьбе, что встретил на своем жизненном пути прекрасных людей, разных по характеру, но целеустремленных и любящих свое дело.

Желаю своим бывшим коллегам всяческих успехов, здоровья и счастья.

Cartea - spirit etern al vremurilor

Marcela Mardare
scriitoare

„Întregul suflet al timpurilor trecute sălășluiește în cărți. Ele sunt vocea clară și puternică a trecutului care se face auzită când trupul și substanța materială a acestuia a dispărut”.

Th. Carlyle

Însăilate pe frunza verde a codrului, săpate adânc pe fața curată a pietrei, așternute cu micală pe pergament sau scrise la lumina sufletului pe albul imaculat al hârtiei, cărțile, precum menționa marele nostru cărturar George Călinescu, sunt viața surprinsă în ceea ce are mai acut.

Cartea vine spre noi din timpuri imemorabile cu frământările și zbciumul epocii în care a fost zămislită, cu trăirile aceleia care a trecut-o prin sufletul său. Ea povestește despre oamenii cărora le-a slujit cu credință și pe care i-a îndrumat cu înțelepciune noi orizonturi, spre noi culmi.

Dacă vrem să știm cine am fost, de unde venim, cine ne-au fost vecinii, prietenii și dușmanii, apelăm la nesecatele izvoare ale cărților. Ele au adunat de-a lungul anilor informații utile și necesare ce ne ajută să confirmăm niște adevăruri, să contestăm și să infirmăm ficțiunea sau minciuna care pretinde la tronul pe care-l deține adevărul.

Cartea, dacă ne referim la realitatea noastră, s-ar părea că este strămtorată de tehnica sofisticată a timpului de calcul, care au făcut o adevărată revoluție și în domeniul respectiv. Totuși, cred, cartea scrisă va rămâne să slujească societăților viitoare cu același discernământ și devotament, ea avându-și și un loc și un rol aparte în viața fiecărei societăți contemporane. Anual, milioane de persoane apelează la ajutorul cărților, procurându-le din librării sau “împrumutându-le”, pentru o anumită perioadă, de la biblioteci, care au devenit adevărate centre de cultură și se bucură de o mare popularitate în rândurile populației.

Mai puțini cititori cunosc faptul că în republica noastră activează Camera Națională a Cărții, instituție de cultură, cu un statut specific, care păstrează în fondurile sale toate cărțile apărute în republică.

Anul construirii Camerei Naționale a Cărții este considerat 1957. De atunci și până în prezent colectivul instituției respective, creat din specialiști care știu rostul și valoarea cărții, au muncit cu perseverență, cu insistență și dăruire pentru a păstra și a completa continuu tezaurul de cărți de care dispun.

Profesioniștii de la Camera Națională a Cărții, în frunte cu directoarea Valentina Chitoroagă, au depus eforturi susținute pentru a duce o evidență riguroasă a tuturor edițiilor apărute în Republica Moldova.

Dna Valentina Chitoroagă, cu o vocație aparte pentru munca cu cartea, împreună cu echipa sa de specialiști bine pregătiți, asigură servicii bibliografice la nivel național, studiază un impunător masiv de documente, efectuează prelucrări operative ale presei cotidiene, selectând și grupând tematic materiale, în conformitate cu rigorile și standardele internaționale.

Camera Națională a Cărții dispune de o impunătoare Bancă de date la care pot apela toți doritorii.

Beneficiarii serviciilor oferite cu generozitate de către colectivul de la Camera Națională a Cărții sunt editorii, scriitorii, savanții, cercetătorii științifici etc. Intrând în această instituție cu o problemă sau alta, ai siguranța că ea va fi soluționată calitativ și la timp.

Calmul, liniștea și bunăvoința care domnesc în colectiv, predispon la o muncă creativă, inspirată.

Camera Națională a Cărții - instituție informațională de prestigiu

Ion Șpac
bibliograf, BȘ a AȘM

Când mi s-a propus să scriu despre activitatea CNC, mi-am amintit de întâmplarea ce m-a făcut să renunț la calitatea mea de profesor de limbă și literatură maternă și să îmbrățșez profesia de bibliograf la Biblioteca Națională a Moldovei. Era pe timpul când își depăna firul cea de-a doua jumătate a anului 1960. Coboram pe strada Pușkin și am întâlnit un consătean-camincean, o persoană destul de cunoscută de lumea oamenilor de cultură de atunci. Îi zicea Nicolae Carp Sanalati. Anume el a fost animatorul care mi-a insuflat și mie dragoste pentru carte, dragoste pe care o port și astăzi în suflet. Tot el a fost acela care mi-a sprijinit ideea și m-a ajutat la întocmirea indicelui bibliografic „*Scriitorii sovietici moldoveni*”¹. De atunci au început și relațiile, avantajoase mie, cu Camera Națională a Cărții (CNC, pe atunci, pur și simplu, Camera Cărții).

În calitate de bibliograf la Biblioteca Națională (BN) am avut posibilitatea și necesitatea de a consulta aparatul informativ al CNC (catalog, fișiere, fondul de carte etc.). Se realiza pe atunci verificarea fondului de literatură artistică, critică și istorie literară al BN cu cel al CNC pentru a se întocmi indicele de care aminteam. Astfel am avut fericita ocazie de a-l cunoaște pe primul director, Grigore Cozonac, pe loțiitorul acestuia – Alexandra Borodin, pe ceilalți colaboratori ai Camerei Cărții. Directorul mi-a rămas în memorie ca un bun organizator, cu largi cunoștințe în sferile de conducere, un om care era mândru de funcțiile ce le avea și le îndeplinea cu mare responsabilitate. În relațiile cu beneficiarii avea o ținută demnă, dar și respectuoasă. Îi plăcea să-și împărtășească bucuriile ce i le aducea munca de zi cu zi, dar nu scăpa nici prilejul de a-și informa vizitatorii despre importanța și necesitatea instituției pe care o conducea. Prefera s-o numească *Institutul Bibliografic Moldovenesc*. A publicat și câteva articole în care utiliza acest calificativ.

Țin minte cu cât patos povestea la una din întâlnirile noastre despre donația de carte pe care a primit-o din partea Camerei Cărții din Harkov, circa 2.000 de unități, care au și constituit baza fondurilor (arhivei) CNC din Moldova. Altădată, vorbind despre *Cronica Cărții* și de celelalte *Cronici*, pe care le pregătea *Institutul Bibliografic*, îmi povestea

cu o pasiune proprie doar lui, despre valoarea informativă a acestor ediții, accentuând că prima din ele constituie o sursă exhaustivă de informație în domeniul cărții, că nimeni și nicio ediție din lume nu va putea răspunde la nicio întrebare privind cartea moldovenească cu o exactitate mai precisă ca *Cronicile CNC*. Ele, acele ediții, redau tabloul real al industriei cărții din Moldova. Mai mult chiar, producția CNC oglindea procesul de dezvoltare a presei moldovenești. Directorul vorbea cu atâta pasiune și convingere, încât a produs asupra mea o impresie de neuitat.

Când i-am mărturisit motivul vizitei mele de a descoperi documente noi pentru bibliografia asupra căreia lucram, el mi-a destăinuit un secret, că de fapt, pregătește și el un indice similar – *Literatura artistică editată în RSSM*². Îngrijorat de soarta bibliografiei pe care aproape o finisam, am încercat să protestez. Acuma îmi este rușine chiar să vorbesc de acele sentimente monopoliste. Atunci, însă, eram sigur că elaborarea unei asemenea lucrări nu intra, nu se încadra în funcțiile CNC. Cred că am fost prea categoric. Iar interlocutorul meu mi-a spus foarte calm: “Nu există niciun motiv să te deranjezi. În domeniul bibliografiei avem atât de multe de făcut. Șomajul nu te va amenința nicidecum. Iar lucrările la care te referi nu se dublează, ci mai curând se completează”.

Astăzi, când respectivele, dar și multe alte bibliografii au văzut lumina tiparului, când autorul acestor rânduri și animatorul repertoriului bibliografic *Critica și știința literară în Moldova* (alcătuit din 5 fascicule editate și 2 aflate încă în manuscris) și-ar dori, dar nu-și găsește un discipol ce să-i continue lucrul, este foarte ușor a recunoaște câtă dreptate avea Grigore Cozonac când mă dăscălea la începuturile carierei mele bibliografice și de câtă perspicacitate a dat dovadă întemeietorul și primul director al CNC. Anume acestei personalități, cât și doamnei Alexandra Borodin, care a contribuit în foarte mare măsură la prosperarea Institutului Bibliografic Moldovenesc, dar și celor care le-au urmat: Andrei Olaru și Mihail Dârul, Nicolae Sanalati și Valentina Chitoroagă și multor alora le datorăm ceea ce avem în prezent – o instituție informațională de prestigiu care, în pofida timpurilor

¹ Ch., 1965.

² Ch., 1967.

de grea cumpănă, fac tot posibilul ca lumina cărții să ajungă la destinație, să risipească întunericul și să însenineze mințile oamenilor.

Contactele ce le-am avut cu Grigore Cozonac și cu alte personalități de la Serviciul Bibliografic al CNC mi-au fost de mare folos în munca mea de bibliograf pe parcursul mai multor ani. Eram uimit de producția editorială a CNC: *Cronica articolelor de gazetă*, *Cronica recenziilor*, iar mai apoi edițiile *Cronicii presei RSSM*. În curând m-am familiarizat și cu alte ediții bibliografice și statistice: Repertoriul *Cărțile Moldovei sovietice*, *Publicațiile periodice ale Moldovei sovietice*, culegerile statistice cu același titlu: *Presa RSS Moldovenești* și altele. Funcțiile ce le aveam la Biblioteca Națională, iar din 1967 la Biblioteca Științifică Centrală a Academiei de Științe din Moldova, mă obligau să consult edițiile CNC. Servind mai multe categorii de cititori (studenți, profesori, ingineri și savanți), m-am convins că edițiile bibliografiei oficiale și în special *Cronica presei* (din ian. 1999 – *Bibliografia națională a Moldovei*) și *Cărțile Moldovei sovietice* sunt surse informative ce contribuie substanțial atât la sporirea exigenței muncii în diverse ramuri ale economiei naționale, cât și la rezolvarea multor probleme din viața spirituală a poporului. Iar luate împreună, ele alcătuiesc istoria presei moldovenești. Aceasta fiind, de fapt, și menirea acestor ediții bibliografice.

Aș vrea, însă, să mă opresc și asupra uneia din misiunile practice ale indicilor și anume asupra rolului lor pentru activitatea bibliotecilor mari, preocupate de elaborarea altor genuri și specii de bibliografii. În acest sens, pentru mine, *Cronica presei...* și *Cărțile Moldovei...* au fost, pe parcursul a zeci de ani și mai rămân și acum cărțile cele mai de preț, altfel zis, ele mi-au fost cărțile de căpătâi. Le-am citit din scoartă în scoartă, de mai multe ori. De fiecare dată, când începeam să lucrez la un indice tematic, de ramură sau bibliografic, porneam de la bibliografia oficială, adică de la *Cronici...* și de fiecare dată aveam emoții, ba de bucurie, ba de necaz. Mă bucuram mult când descopeream informația căutată în două-trei diviziuni ale *Cronicii...*, când fasciculele ediției apăreau operativ, în fiecare lună, când descopeream că descrierile bibliografice din sursele locale erau mai complete și mai exacte ca cele din sursele unionale etc., etc. Și mă întristam când se întâmpla contrariul. Cazuri de acestea, din păcate, nu erau puține. Mă durea mult când cartea căutată putea fi găsită în sursele moscovite, iar în cele republicane lipsea.

Deși sistemul de selecție îmi era bine cunoscut, deși știam mai multe amănunte privitor la aceasta, sentimentul de revoltă puneă stăpânire pe toată ființa mea. Iată care au fost, deci, motivele ce m-au determinat să studiez mai minuțios aceste ediții. Rezultatele au fost publicate în mai multe surse³. Iar acum vorbesc doar la necesitatea și valabilitatea lor ca surse informaționale.

Din păcate, edițiile bibliografice în general și, mai ales, cele ale CNC sunt astăzi aproape ignorate. Beneficiarii apelează foarte rar la ele și preferă să primească informația de-a gata. Iar când li se propune o sursă bibliografică la problema dată, ei, dacă nu refuză, demonstrează, cel puțin, suspiciuni vădite. Această situație se răsfrânge negativ asupra dezvoltării bibliografiei. Ea se întemeiază, mai ales, pe modul superficial de a percepe rolul instituțiilor de cultură (biblioteci, muzee, arhive etc.), de către structurile guvernamentale, care finanțează cultura simbolic și insuficient. De aceea producția editorială *Cărțile Moldovei...*, *Publicațiile periodice...* apar cu mari întârzieri iar *Cronica presei*, *Bibliografia națională a Moldovei* se editează cu un tiraj infim. Ele rămân, din păcate, un instrument de lucru doar pentru specialiști. Ceilalți consumatori de informație sunt lipsiți de posibilitatea (dar și de voința) de a le consulta cu regularitate și se mulțumesc doar cu puținul pe care li-l oferă bibliotecarii sau bibliografii. Această practică tristă pentru consumatori, dar și pentru instituțiile producătoare de informație este categoric contestată de colectivul CNC, chiar dacă vina o poartă diriguitorii sistemului.

Chiar și în asemenea condiții CNC a realizat un patrimoniu de valoare incontestabilă pentru cultura, știința, istoria și conștiința națională a țării. Vorbesc, în primul rând, de fondurile (arhiva de carte), aparatul informativ (catalogue, fișiere, manuscrise etc.) și, mai ales, de edițiile bibliografice, culegerile statistice și alte surse excepționale de informație, destinate celui mai larg contingent de cititori – oamenii de știință, cadre didactice, specialiști din toate domeniile economiei naționale și, în special, specialiști din cultură – bibliotecari, bibliografi, bibliologi, cercetători ai cărții și presei etc.

O bună parte dintre beneficiarii nominalizați nu se pot limita la informația descoperită în *Bibliografia națională a Moldovei*. Apare necesitatea de a apela la biblioteci pentru a consulta o carte, o revistă, un ziar ș. a. Iar cei mai curioși ajung și la instituția ce a elaborat sursele inițiale, adică la CNC. Și cu toate că CNC nu este o instituție de servire, cu toate că nu dispune de o sală de lectură, de alte comodități, colectivul de aici face tot ce e posibil pentru a onora cerințele vizitatorilor. Cunosc acest lucru nu din auzite, ci din practica mea de cercetător.

Cred necesar a mai aminti câteva momente ce țin de tehnologia întocmirii repertoriului bibliografic, numit anterior *Cronica și știința literară din Republica Moldova (1924-1995)*. În primii ani de funcționare a CNC, la dispoziția instituției erau puse toate sursele bibliografice care puteau fi utilizate în voie de alcătuitori. CNC înregistra cu minuțiozitate întreaga producție editorială a Moldovei (cu excepția celor supuse restricțiilor). De același drept se bucurau și alcătuitoarii *Cronicii* (de reviste, ziare, recenzii etc.). Cu anii interesele beneficiarilor au crescut. Ei își extindeau aria preocupărilor atât în

³ Șpac I. Unele aspecte ale bibliografiei literare moldovenești. – Ch.: Știința, 1990. – P. 5-24.

plan geografic cât și temporal. Camera Cărții trebuia să onoreze solicitările. În acest context, ea avea posibilitate să-și îmbogățească averea informațională. Așadar, CNC a izbutit să se transforme dintr-o instituție de înregistrare și studiere a presei într-un centru informațional de prestigiu, pe care beneficiarii nu-l pot ignora. Și noi gustam cu nesaț din dulceața informațională a CNC. Multe documente, reviste, ziare, publicate la noi în țară, lipseau din fondurile Bibliotecii Academiei, din cele ale Bibliotecii Naționale, dar, din fericire, ele puteau fi găsite la CNC.

Începând cu apariția fasciculei *Critica și știința literară în Moldova 1971-1975* (Ch., 1976) până astăzi, mă tot prezint la *Serviciul Arhiva Depozitului legal al CNC*, unde pot consulta în voie sute de titluri pe care intenționez să le studiez. De fiecare dată când mă adresez cu vreo rugămintă, mi se pune, cu amabilitate și operativ, la dispoziție ceea ce de ce am nevoie. Săptămâni întregi răsfoiesc producția editorială, cărți de literatură artistică (poezie, proză, dramaturgie, culegeri colective, antologii, crestomații etc.), din alte domenii: istorie, filozofie, lingvistică, economie, învățământ etc. Consultând fiecare carte, depistez materiale excepționale despre scriitorii clasici și contemporani, creația cărora redă diverse aspecte din viața societății. Anume în acest mod, noi, alcătuitoarii de bibliografii, am reușit să completăm lucrările noastre cu documente de valoare ce reflectă concepțiile filozofice, social-economice, pedagogice ale multor reprezentanți ai literaturii și culturii Moldovei. Fiecare fasciculă a repertoriului bibliografic a fost îmbogățită cu 300-500 de documente, imposibil de găsit în altă parte, căci conform standardelor oficiale documentele respective nu au fost supuse descrierii bibliografice analitice și, deci, nu au fost incluse în *Cronicle... CNC*. Lucrând aici, aproape de fiecare dată, am întâlnit și alți beneficiari (profesori de la instituțiile de învățământ, cercetători de la Academie, specialiști în diverse domenii), care consultau alte surse informative. Căci CNC și-a format contingentul său de consumatori de informație. Posibilitățile CNC sunt însă mult mai mari. Ca de altfel și solicitările beneficiarilor. Dar, din păcate, toate acestea rămân neobservate de guvernanții de la putere.

Pentru a descoperi adevărata valoare a surselor informaționale ale CNC ar trebui să comparăm munca de căutare a documentelor din timpurile când presa nu era bibliografiată (anii de până la 1958) cu cea de căutare a documentelor incluse în *Bibliografia națională a Moldovei*. Rezultatele ar fi convingătoare. Și poate atunci am putea conștientiza necesitatea pregătirii *Cronicii presei periodice* în plan retrospectiv, de la începuturi și până la 1958.

În lumina celor expuse până acum mă simt obligat să exprim recunoștința mea personală și a colegilor mei tuturor colaboratorilor CNC care au contribuit la elaborarea și, mai ales, la îmbogățirea bibliografiilor noastre științifice cu documente de reală valoare informativă. Le mulțumesc pentru atitudinea gospodărească față de lucrul efectuat,

pentru bunăvoința și bunătatea sufletească ce le este caracteristică.

În special vreau să mulțumesc doamnei Vera Tarasov, căci anume ea (cu kolegele ei) este făptura care prin propria-i blândețe, amabilitate și răbdare mi-a creat toate condițiile pentru lucru, punându-mi la îndemână literatura solicitată.

Același sentiment de mulțumire și adânc respect îl port în suflet pentru colegii-bibliografi din *Serviciul Bibliografic* care, cu aceeași amabilitate, îmi puneau la îndemână manuscrisele, și pentru colaboratorii celorlalte servicii ale CNC.

Am un cuvânt aparte pentru domnul Mihail Dârul, pe care l-am cunoscut ca director adjunct pe parcursul a mulți ani de zile. Bănuiesc că de colaborarea mea cu CNC este vinovat anume el. Prima noastră întâlnire s-a produs la insistența mea. Aveam nevoie de edițiile scriitorilor din stânga Nistrului de până la 1940. De la primul director Grigore Cozonac știam deja că cea mai amplă informație în acest plan se păstrează la CNC. Nu eram sigur că pot avea acces la fondurile respective. Și iată-ne față-n față. Nu m-a refuzat, dar a remarcat: “Vorbim mai concret când îmi vei aduce o scrisoare de la serviciu, adresată directorului CNC”. Și iată că scrisoarea fermecată și domnul Mihail Dârul mi-au deschis calea. De atunci am acces la toate serviciile. Condiția e una: la începutul fiecărui an să aduc documentul cu pricina. Întrucât sunt oaspete permanent, ne întâlnim deseori. De fiecare dată ne informăm reciproc: ce noutăți mai sunt pe la CNC, ce bibliografii se întocmesc la BȘ a AȘM. Și tot așa până ajungeam la analiza *Cronicilor... apoi a Cărților Moldovei* etc. Vorbea cu durere că nu reușește să-și realizeze toate planurile. Suferea când nu reușea să editeze la timp producția bibliografică a CNC. Aceste discuții profesioniste ne-au făcut mai credibili, mai sinceri și mai siguri că lucrăm în aceeași albie – cea bibliografică. Anume în aceste împrejurări am scris primele impresii despre *Cronica presei*, apoi recenzia la *Cărțile Moldovei sovietice*. Au urmat și alte studii. Nu știu dacă analizele mele au fost cuiva de folos sau poate au supărat pe cineva. Dar observațiile au fost sincere și obiective. De aceea nu regret că mi-am spus părerea, că am fost cinstit cu mine însumi. Colaborarea noastră a continuat, precum au continuat și deprinderile de a ne da sfaturi cu privire la diverse probleme profesionale. Și nu numai. Acest fapt, trebuie să recunosc, pentru mine a fost de real folos și, vreau să cred, n-a fost dăunător nici pentru colaboratorii CNC.

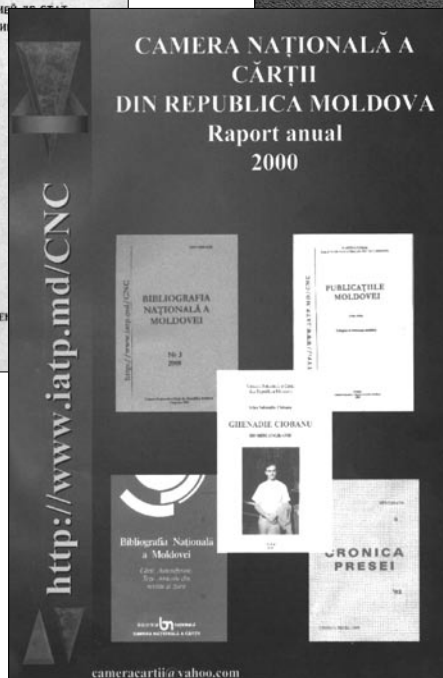
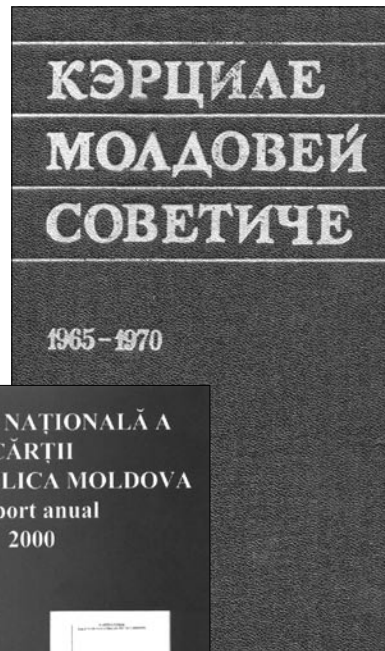
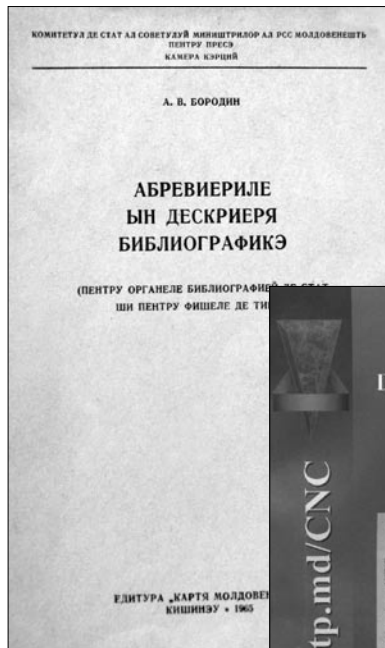
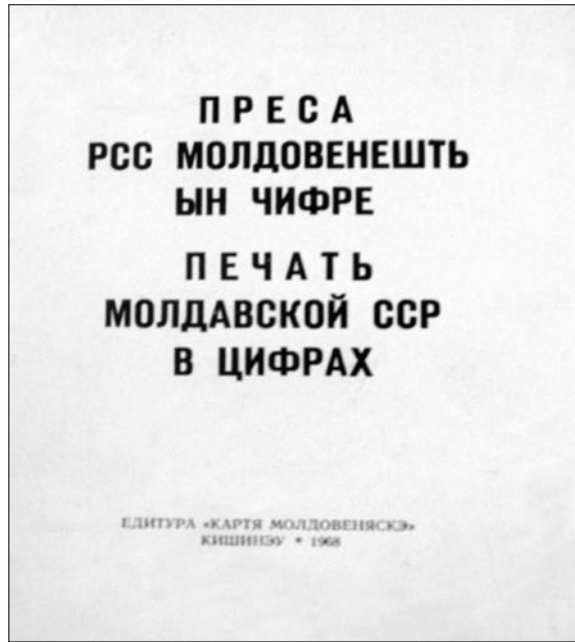
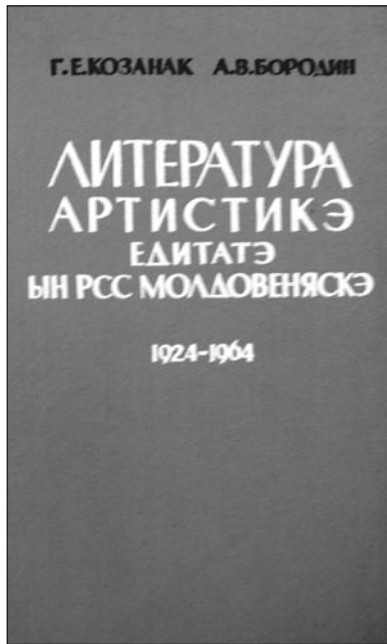
Și acum, cu ocazia jubileului, vreau să adresez actualiei conduceri și întregului colectiv al CNC cele mai frumoase urări de sărbătoare. Să doresc noi realizări social-culturale și particulare fiecărui membru al colectivului.

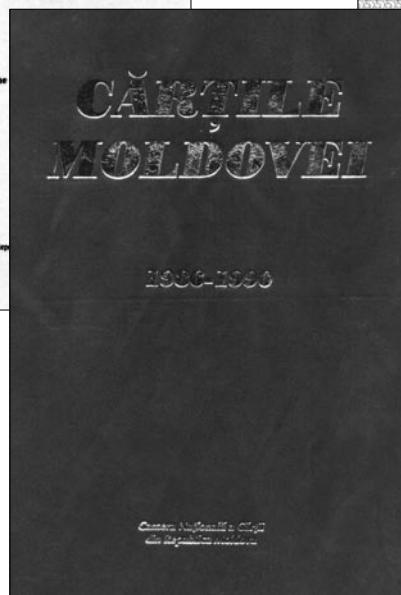
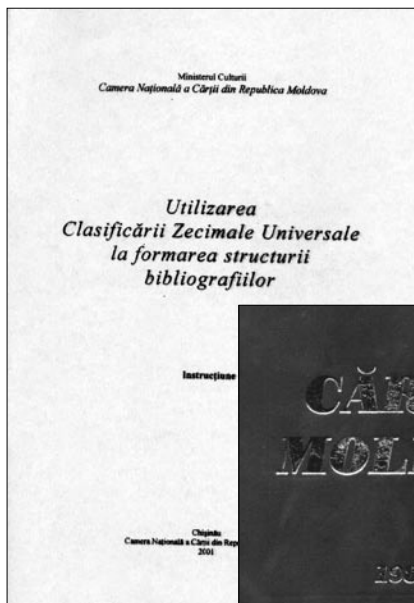
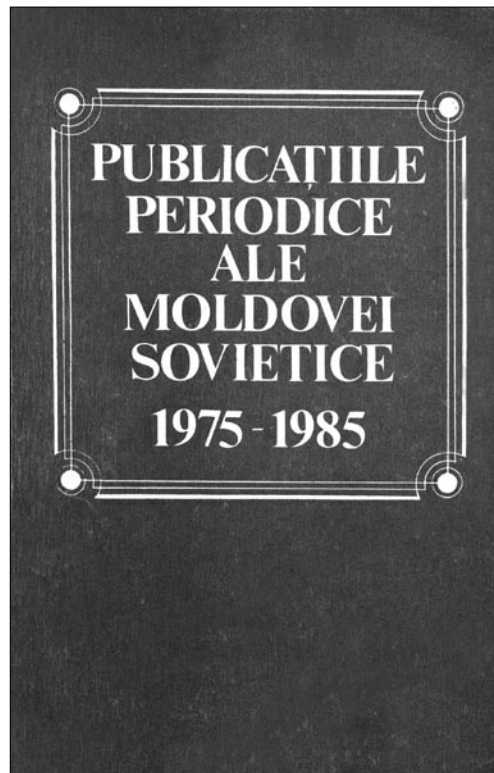
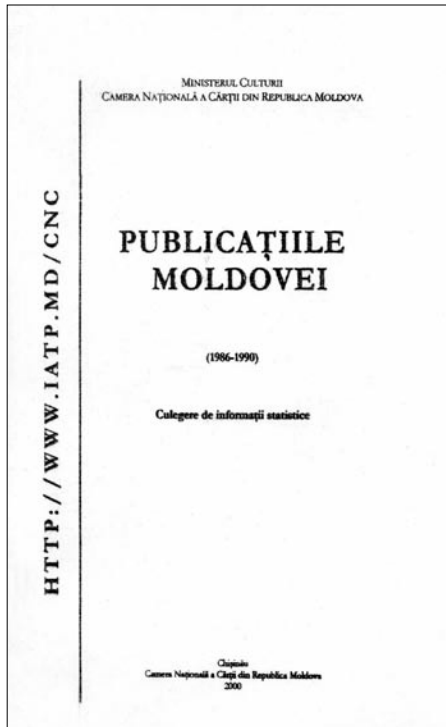
În pofida tuturor greutăților, lipsurilor și restricțiilor vă îndemn să prosperați, să sporiiți valoarea științifică și informațională a instituției căreia îi slujiți. Să fiți sănătoși și să vă bucurați de rezultatele muncii cotidiene.

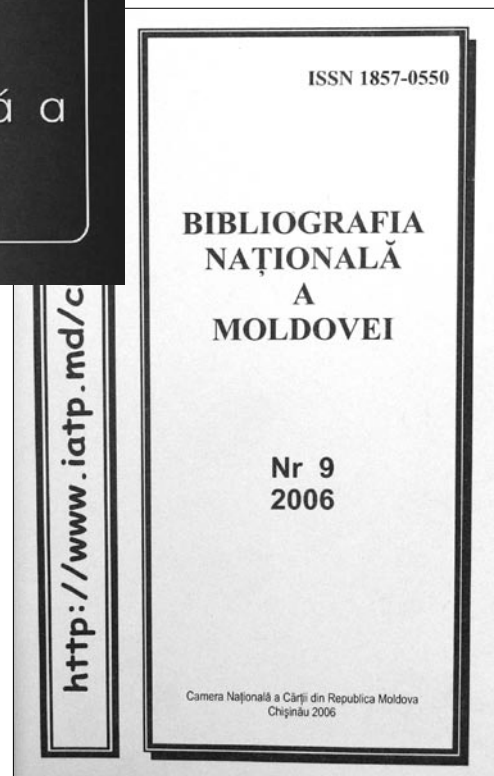
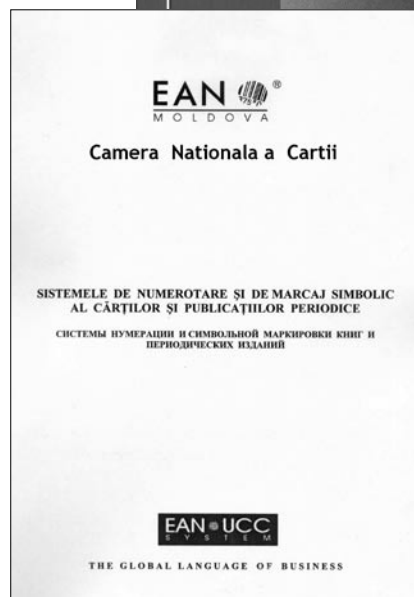
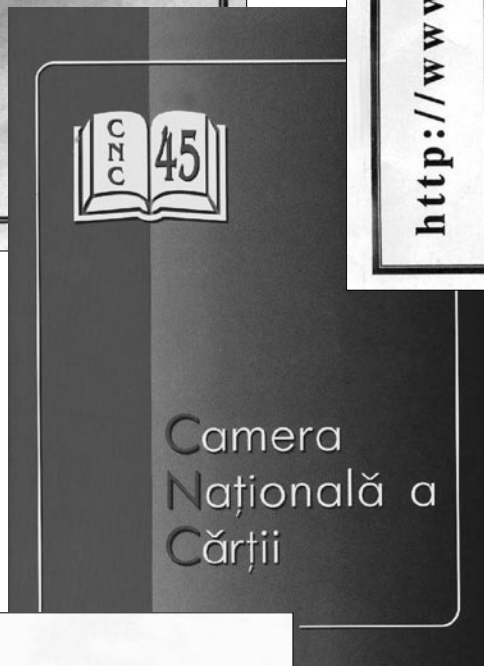
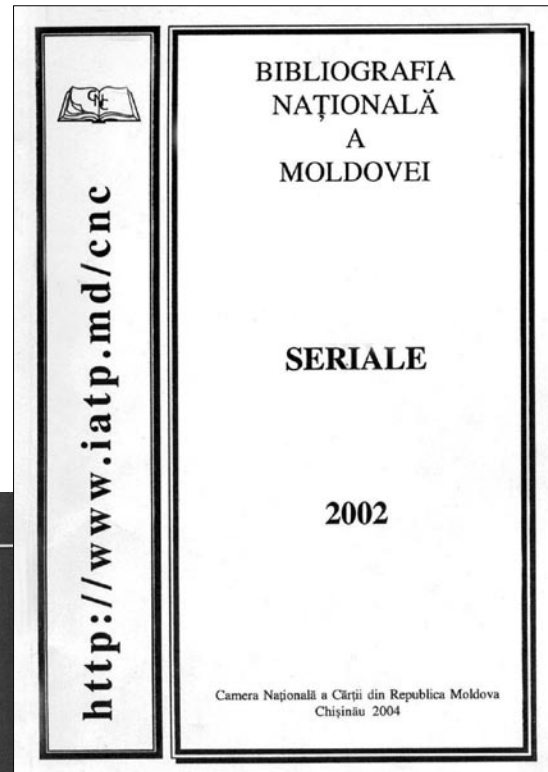
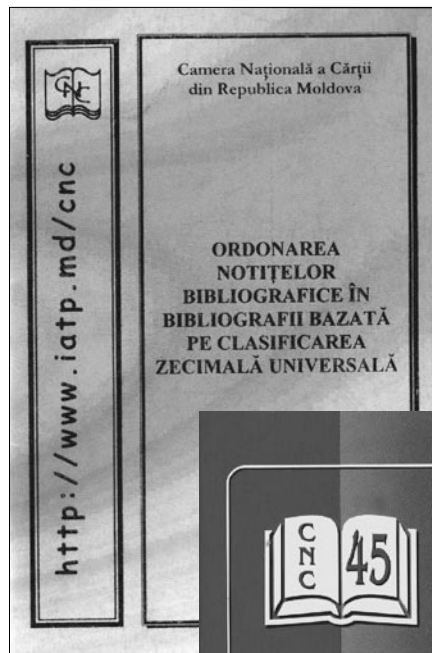

Publicații CNC

Activitatea CNC în imagini

